

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Методична серія
Випуск № 477

Заснована в 2016 році

С. М. Лушко

ФІНАНСИ

Методичні вказівки

*До практичних занять та самостійної роботи для студентів
спеціальностей*

- D1 Облік і оподаткування / 071 «Облік і оподаткування»;*
- D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок /
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»;*
- D3 Менеджмент / 073 «Менеджмент»;*
- C1 Економіка та міжнародні економічні відносини /
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»*

Миколаїв – 2026

УДК 336 (076)
Л 87

*Рекомендовано до друку радою факультету
економічних наук ЧНУ ім. Петра Могили
(протокол № 1.8.7 від 28 серпня 2025 р.)*

Рецензенти:

Синявська Л. В., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького
Белінська С. М., д-р екон. наук, професор, декан факультету екон. наук ЧНУ ім. Петра Могили.

Лушко С. М.

Л 87 Фінанси : метод. вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студентів спеціальностей D1 Облік і оподаткування / 071 «Облік і оподаткування» ; D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок / 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ; D3 Менеджмент / 073 «Менеджмент» ; С1 Економіка та міжнародні економічні відносини / 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2026. 152 с. (Методична серія ; вип. 477).

Методичні вказівки обговорені на засіданні кафедри фінансів і кредиту та рекомендовані до застосування для студентів 2 курсу галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

УДК 336 (076)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний зміст дисципліни.....	11
План групових занять.....	14
Тема 1. Фінанси: сутність, еволюція, розвиток науки.....	14
Тема 2. Фінансова система та фінансова політика.....	22
Тема 3. Фінанси домогосподарств.....	32
Тема 4. Фінанси суб'єктів господарювання.....	40
Тема 5. Податки. Податкова система.....	52
Тема 6. Бюджет. Бюджетна система.....	62
Тема 7. Бюджетний дефіцит.....	72
Тема 8. Державний кредит. Державний борг.....	80
Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.....	88
Тема 10. Державні цільові фонди.....	96
Тема 11. Страхування. Страховий ринок.....	104
Тема 12. Фінансовий ринок.....	112
Тема 13. Фінансовий менеджмент.....	122
Тема 14. Міжнародні фінанси. Фінанси ЄС та країн з розвинутою ринковою економікою.....	131
Тема 15. Фінансова безпека держави.....	139
Питання, що виносяться на підсумковий контроль.....	147
Список рекомендованої літератури.....	151

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок у сфері фінансів як економічної категорії, що відображає сукупність грошових відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів на рівні держави, суб'єктів господарювання та домогосподарств.

Предметом курсу є фінансові відносини, що виникають у процесі формування та використання фінансових ресурсів держави, місцевого самоврядування, підприємств і населення, а також механізми фінансової політики, фінансового менеджменту, функціонування фінансового ринку та забезпечення фінансової безпеки держави.

Курс передбачає надання студентам знань, необхідних майбутнім фахівцям для виконання професійних обов'язків у сфері фінансів. Дисципліна є нормативною та ознайомлює студентів із сутністю й еволюцією фінансів, фінансовою системою і фінансовою політикою, фінансами домогосподарств і суб'єктів господарювання, податковою та бюджетною системами, державним кредитом і державним боргом, місцевими фінансами, позабюджетними фондами, страховим та фінансовим ринками, фінансовим менеджментом, міжнародними фінансами та фінансовою безпекою держави.

В умовах нестабільного економічного середовища, трансформації фінансової системи, посилення впливу глобалізаційних процесів і зростання ризиків для фінансової безпеки держави, особливої актуальності набуває вивчення теоретичних засад і практичних аспектів функціонування фінансів, що зумовлює важливість даного курсу у підготовці фахівців економічного профілю.

Опанування дисципліни передбачає вивчення сутності та функцій фінансів, структури фінансової системи, особливостей формування фінансових ресурсів на різних рівнях економіки, механізмів фінансової політики та управління фінансовими потоками, а також формування навичок аналізу фінансових процесів і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Завдання:

- формування системи знань про сутність фінансів, їх функції, роль у соціально-економічному розвитку держави та еволюцію фінансової науки;
- засвоєння теоретичних основ функціонування фінансової системи та реалізації фінансової політики;
- набуття знань щодо фінансів домогосподарств і суб'єктів господарювання, особливостей формування їх доходів і витрат;
- вивчення податкової та бюджетної систем, причин виникнення бюджетного дефіциту та механізмів його фінансування;
- формування уявлення про державний кредит, державний борг та інструменти управління ними;
- засвоєння основ функціонування місцевих фінансів, бюджетного федералізму та фінансового вирівнювання;
- оволодіння теоретичними засадами діяльності соціальних позабюджетних фондів, страхового та фінансового ринків;
- формування знань з фінансового менеджменту, міжнародних фінансів і забезпечення фінансової безпеки держави.

Передумови вивчення дисципліни: Економічна теорія, Мікроекономіка, Макроекономіка, Гроші та кредит.

Очікувані результати навчання:

- розуміти сутність фінансів та їх місце в економічній системі;
- розуміти механізми формування та використання фінансових ресурсів;
- мати цілісне уявлення про фінансову систему та фінансову політику держави;
- знати особливості функціонування податкової та бюджетної систем;
- розуміти причини виникнення бюджетного дефіциту та державного боргу;
- аналізувати діяльність фінансових інститутів і фінансових ринків;
- оцінювати ефективність фінансових рішень на рівні держави та суб'єктів господарювання;
- розуміти загрози фінансовій безпеці держави та шляхи їх мінімізації.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- сутність, функції та роль фінансів у сучасній економіці;
- структуру фінансової системи та напрями фінансової політики;
- особливості фінансів домогосподарств і суб'єктів господарювання;
- засади функціонування податкової, бюджетної та боргової систем;
- принципи організації фінансового, страхового та міжнародного фінансового ринків;
- основи фінансового менеджменту та фінансової безпеки держави.

має вміти:

- аналізувати фінансові процеси та фінансові показники;
- оцінювати вплив фінансової політики на соціально-економічний розвиток;
- застосовувати інструменти фінансового менеджменту;
- обґрунтовувати фінансові рішення на мікро- та макrorівнях;
- визначати напрями підвищення фінансової стабільності.

має володіти:

- методами фінансового аналізу, планування та прогнозування;
- навичками оцінювання фінансових ризиків;
- інструментарієм управління фінансовими ресурсами.

Програмні компетенції

D1 Облік і оподаткування / 071 «Облік і оподаткування»

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро-та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ПР13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок / 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократич-

ного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК013. Здатність ідентифікувати, оцінювати та управляти ризиками, пов'язаними з фінансовими операціями, у т.ч. на фондовому ринку.

Програмні результати навчання:

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефакхівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях і професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права й обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ПР24. Застосовувати поглиблені знання англійської мови, фахові знання й уміння для виконання професійних завдань, у т.ч. у міжнародному середовищі.

D3 Менеджмент / 073 «Менеджмент»

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

**С1 Економіка та міжнародні економічні відносини /
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Загальні компетентності:

ЗК10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів, у сфері підприємництва та торгівлі.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій і торговельній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.

ПРН10. Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці.

ПРН18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій і торговельній діяльності.

Тематичний зміст дисципліни

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Фінанси: сутність, еволюція, розвиток науки 1. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин. 2. Сутність фінансів як економічної, вартісної, розподільчої, історичної категорії. 3. Фонди фінансових ресурсів. 4. Функції фінансів. 5. Фінансове забезпечення відтворювального процесу.
2	Тема 2. Фінансова система та фінансова політика 1. Сутність і структура фінансової системи. 2. Сфери та ланки фінансової системи України. 3. Сутність, завдання та принципи фінансової політики держави. 4. Складові фінансової політики держави. 5. Фінансовий механізм. 6. Фінансове планування та прогнозування. 7. Фінансовий контроль. 8. Фінансові важелі.
3	Тема 3. Фінанси домогосподарств 1. Сутність і загальна характеристика домогосподарств. Їх місце в економічному кругообігу ресурсів у секторах економіки. 2. Основні характеристики домогосподарства. 3. Класифікація фінансів домогосподарств. 4. Типовий бюджет домогосподарства. 5. Сукупні ресурси домогосподарства.
4	Тема 4. Фінанси суб'єктів господарювання 1. Сутність і загальна характеристика СГ. Їх юридичний статус, форма власності та організаційно правова форма. 2. Підприємство як організаційна форма господарювання. 3. Класифікація підприємств. 4. Господарські товариства. 5. Фінансові ресурси СГ: сутність, класифікація, джерела. 6. Капітал СГ (власний та статутний капітал). 7. Фінансовий результат СГ 8. Доходи і витрати СГ
5	Тема 5. Податки. Податкова система. 1. Виникнення та еволюція податків 2. Сутність понять «податок», «збір», «внесок» 3. Елементи податку 4. Класифікація податків 5. Податкова система. 6. Система податків і зборів. ЄСВ.

6	<p>Тема 6. Бюджет. Бюджетна система. 1. Сутність, складові та призначення бюджету. 2. Функції бюджету. 3. Бюджетна система. 4. Принципи бюджетної системи. 5. Зведений бюджет. 6. Доходи державного бюджету. 7. Видатки державного бюджету. 8. Бюджетний процес і його етапи.</p>
7	<p>Тема 7. Бюджетний дефіцит 1. Стан бюджету 2. Профіцит бюджету: сутність, причини, наслідки 3. Дефіцит бюджету 4. Підходи до збалансування бюджету 5. Покриття бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту 6. Секвестр бюджету</p>
8	<p>Тема 8. Державний кредит. Державний борг 1. Сутність поняття «державний кредит» 2. Функції державного кредиту 3. Форми державного кредиту 4. Класифікація позик 5. Кредитний рейтинг 6. Сутність поняття державний борг 7. Класифікація боргу 8. Державний борг як інструмент ДРЕ 9. Управління державним боргом 10. Боргова безпека</p>
9	<p>Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання 1. Поняття та види місцевих бюджетів. 2. Структура місцевих бюджетів. 3. Доходи місцевих бюджетів. 4. Видатки місцевих бюджетів. 5. Міжбюджетні відносини та їх регулювання.</p>
10	<p>Тема 10. Державні цільові фонди 1. Загальна характеристика державних цільових фондів (ДЦФ). 2. Пенсійний фонд України (ПФУ) 3. Фонд соціального страхування (ФСС) 4. Фонд соціального страхування на випадок безробіття 5. ЄСВ</p>

11	<p>Тема 11. Страхування. Страховий ринок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна необхідність, сутність і функції страхування. 2. Форми та види страхування. 3. Фінансові результати страхових операцій. 4. Страхові резерви та порядок їх формування. 5. Страховий ринок. 6. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.
12	<p>Тема 12. Фінансовий ринок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до визначення поняття фінансовий ринок. 2. Функції фінансового ринку. 3. Державне регулювання фінансового ринку. 4. Сегментація фінансового ринку. 5. Класифікація та характеристика інструментів фінансового ринку. 6. Суб'єкти фінансового ринку.
13	<p>Тема 13. Фінансовий менеджмент</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансового менеджменту. 2. Звіт про прибутки та збитки (P&L). 3. Баланс (Balance Sheet). 4. Звіт про рух грошових коштів (Cash Flow Statement). 5. Ключові фінансові показники (KPI). 6. Бюджетування та фінансове планування.
14	<p>Тема 14. Міжнародні фінанси. Фінанси ЄС та країн з розвинутою ринковою економікою</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-методичні основи міжнародних фінансів. 2. Світова валютна система та принципи її функціонування. 3. Характеристика міжнародного фінансового ринку. 4. Міжнародні фінансові інститути. 5. Міжнародні розрахунки. 6. Державні видатки як регулятори фінансово-економічних процесів у розвинутих країнах. 7. Державні доходи та принципи формування податкових систем в розвинутих країнах. 8. Відносини між бюджетами в зарубіжних країнах.
15	<p>Тема 15. Фінансова безпека держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова безпека у системі національної безпеки держави. 2. Бюджетна безпека держави. 3. Грошово-кредитна безпека держави. 4. Валютна безпека держави.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ГРУПОВИХ ЗАНЯТЬ

1. Фінанси: сутність, еволюція, розвиток науки

Питання до семінару:

1. Які основні наукові підходи існують до визначення сутності категорії «фінанси»?
2. Наведіть приклади фінансових відносин у сучасній економіці.
3. Які характерні особливості притаманні фінансам як економічній категорії?
4. Розкрийте основні та додаткові функції фінансів.
5. Поясніть сутність централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів держави та наведіть приклади їх формування і використання.
6. Опишіть генезис і еволюцію фінансів у різні історичні періоди: рабовласницький лад, феодалізм, первісне нагромадження капіталу, індустріальне та постіндустріальне суспільство.
7. Розкрийте сутність поняття «фінансова наука» та її основні форми прояву.
8. Визначте предмет і суб'єкти фінансової науки.
9. Що виступає об'єктом дослідження у фінансовій науці?
10. Назвіть і охарактеризуйте основні методи, що застосовуються у фінансовій науці.
11. У чому полягає призначення та роль фінансової науки у системі економічних знань?
12. Опишіть структуру фінансової науки та взаємозв'язки її складових елементів.
13. Розкрийте зміст загальнонаукових і спеціальних функцій фінансової науки.
14. Охарактеризуйте основні етапи становлення та розвитку фінансової науки.

Тести:

1. Передумовами виникнення фінансів є:
 - а) поява грошей і товарно-грошових відносин;
 - б) функціонування держави;
 - в) дія економічних законів;
 - г) всі відповіді вірні.
2. З економічної точки зору (за своєю сутністю) фінанси – це:
 - а) грошові фонди населення, підприємств, держави;

- б) сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, розподілом і перерозподілом ВВП;
 - в) загальний еквівалент завдяки якому передусім вимірюються витрати праці виробників;
 - г) сукупність відносин, пов'язаних зі створенням державного бюджету та його використанням.
3. За матеріальним змістом фінанси – це
- а) цільові фонди грошових коштів;
 - б) золотовалютні резерви країни;
 - в) спеціальні права запозичення (SDR);
 - г) національний дохід і національне багатство.
4. Фінанси виконують такі основні функції:
- а) розподільну, контрольну;
 - б) стимулюючу, засобу платежу;
 - в) контрольну, засобу обігу;
 - г) розподільну, засобу платежу.
5. Функція фінансів, що виявляється в процесі розподілу ВВП шляхом створення фондів грошових коштів та використання їх за цільовим призначенням має назву
- а) розподільча;
 - б) контрольна;
 - в) стабілізаційна;
 - г) стимулююча.
6. Функція фінансів, що забезпечує контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів має назву
- а) розподільча;
 - б) контрольна;
 - в) стабілізаційна;
 - г) стимулююча.
7. Дія контрольної функції фінансів виявляється у:
- а) мобілізації фінансових ресурсів суб'єктів економічної діяльності;
 - б) контролі за формуванням і використанням доходів суб'єктів фінансових відносин;
 - в) розподілі та перерозподілі всіх грошових надходжень економічних суб'єктів;
 - г) контролі за формуванням централізованих фондів грошових коштів.
8. Первинний розподіл ВВП відбувається під час

- а) сплати податків з первинних доходів суб'єктів господарювання у сфері матеріального виробництва;
 - б) виплати зарплати працівникам бюджетної сфери;
 - в) продажу товарів через торгівельні мережі;
 - г) купівлю-продаж цінних паперів.
9. Фінанси як економічна категорія виникли внаслідок:
- а) розвитку бартерного обміну;
 - б) появи приватної власності;
 - в) розвитку держави та товарно-грошових відносин;
 - г) формування ринку праці.
10. Яка з наведених характеристик належить до особливостей фінансів?
- а) завжди мають натуральну форму;
 - б) охоплюють усі грошові відносини;
 - в) формуються без участі держави;
 - г) завжди мають грошову форму, але не всі грошові відносини є фінансовими.
11. Об'єктами фінансових відносин є:
- а) державний борг та дефіцит бюджету;
 - б) товари тривалого користування;
 - в) національне багатство та валовий внутрішній продукт;
 - г) лише доходи домашніх господарств.
12. Суб'єктами фінансових відносин є:
- а) доходи, податки, збори;
 - б) валовий внутрішній продукт;
 - в) держава, підприємства, громадяни;
 - г) надходження від державних позик.
13. Первинний розподіл ВВП формує такі доходи:
- а) субсидії та дотації;
 - б) заробітна плата, прибуток підприємств та надходження держави;
 - в) банківські кредити;
 - г) страхові виплати.
14. Перерозподіл ВВП здійснюється в процесі:
- а) реалізації продукції на ринку;
 - б) формування особистих заощаджень;
 - в) утворення та використання централізованих фондів грошових ресурсів
 - г) купівлі-продажу цінних паперів
15. Головним джерелом зростання і накопичення фінансових ресурсів держави виступають:

- а) доходи населення;
 - б) валовий національний продукт;
 - в) доходи суб'єктів підприємницької діяльності;
 - г) доходи державних та муніципальних підприємств.
16. Централізовані фонди грошових коштів створюються на рівні:
- а) установи;
 - б) підприємства;
 - в) держави;
 - г) коштів індивідуальних осіб.
17. До централізованих фінансових ресурсів належать:
- а) особисті заощадження домогосподарств
 - б) кошти підприємств приватної форми власності
 - в) державний бюджет та державні цільові фонди
 - г) депозити в комерційних банках
18. Суспільним призначенням фінансів є:
- а) грошові відносини з акумуляції фінансових ресурсів у розпорядження держави;
 - б) рух вартості шляхом перерахування грошових коштів на рахунки кредитних установ;
 - в) утворення та використання грошових фондів держави за рахунок особливих форм руху вартості;
 - г) грошові відносини з приводу використання державних засобів на потреби суспільства.
19. Система знань про фінансові явища і процеси, які здійснюються у державі з приводу утворення, розподілу і використання фінансових ресурсів для задоволення суспільних інтересів і потреб – це...
- а) фінансова стратегія;
 - б) фінансова тактика;
 - в) фінансова наука;
 - г) фінансова практика.
20. Предметом фінансової науки є:
- а) сукупність фінансових відносин, які виникають на різних рівнях економічної системи між державою, суб'єктами господарювання та громадянами;
 - б) ВВП;
 - в) держава, підприємства, населення;
 - г) централізовані і децентралізовані фінансові ресурси.

Практичні завдання:

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення наведених термінів: фінанси, фінансові відносини, валовий вну-

трішній продукт, національне багатство, національний дохід, фінансові ресурси, централізовані фонди, децентралізовані фонди, фінансова інфраструктура, фінансова наука.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фінанси – це сукупність грошових відносин, що виникають у процесі створення ВВП.

2. Матеріальною основою фінансів є гроші.

3. Сутність фінансів виявляється, передусім, через контрольну функцію.

4. Розподіл ВВП є необхідною передумовою забезпечення безперервності виробництва.

5. Фінансові ресурси хоч і виступають завжди у грошовій формі, стають ними тоді, коли накопичуються у відповідних фондах.

6. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів формуються на підставі розподілу ВВП та національного доходу.

7. Збільшення національного доходу є однією з умов зростання фінансових ресурсів держави.

8. Усі фінансові відносини є грошовими, однак не всі грошові відносини є фінансовими.

9. Розподільні і перерозподільні процеси фінансових відносин виявляються під час сплати рахунків за товари та послуги.

10. Фінансові відносини завжди пов'язані з формуванням фінансових ресурсів, розподілом і використанням фондів грошових коштів цільового призначення.

11. На сучасному етапі розвитку фінансових відносин відбувається поступове підвищення їх ролі на макрорівні і повільне зниження – на мікрорівні.

12. Фінансові ресурси утворюються в процесі матеріального виробництва за рахунок створення нової вартості, в результаті чого створюється ВВП.

13. Суспільне призначення фінансів виявляється у формуванні та використанні грошових фондів держави за допомогою особливих форм руху вартості.

14. Фінанси виникають через потребу суб'єктів господарювання і держави забезпечити свою діяльність за допомогою мобілізації фінансових ресурсів.

15. За матеріальним змістом фінанси є цільовими фондами грошових засобів, які утворюють фінансові ресурси держави.

16. Формування та використання грошових фондів відбувається в процесі руху вартості ВВП.

17. Економічні відносини, що характеризують фінанси, мають об'єктивний розподільний характер.

18. Фінанси є грошовою категорією, оскільки завжди мають грошову форму вираження.

19. Фінанси є розподільчою категорією, адже саме завдяки ним відбувається розподіл і перерозподіл вартості ВВП.

20. Фінанси є ресурсотворюючою категорією, оскільки фінансові відносини пов'язані з формуванням та використанням фінансових ресурсів.

Завдання 3. Зробити доповідь про відомого фінансиста або лауреата Нобелівської премії з економіки в сфері фінансів.

Вимоги до доповіді:

- Обрати одну особистість (відомого фінансиста або лауреата Нобелівської премії з економіки в сфері фінансів).
- Розкрити основні здобутки у сфері фінансів та їхній вплив на економічну науку чи фінансову практику.
- Навести приклади застосування ідей чи теорій у сучасному світі.
- Оцінити значення внеску цієї особи для розвитку фінансової системи та економіки загалом.

Обсяг роботи: до 5 хвилин виступу з використанням презентації (до 5 слайдів).

Оцінювання здійснюється за такими критеріями:

- ✓ Відповідність темі та коректність вибору особистості (логічність вибору, зв'язок діяльності особи зі сферою фінансів).
- ✓ Змістовність і повнота розкриття матеріалу (чітко висвітлення основних ідей, теорій або практичних здобутків).
- ✓ Аналіз і приклади практичного застосування (уміння показати актуальність ідей у сучасному фінансовому середовищі).
- ✓ Оцінка значущості внеску та власні висновки (наявність узагальнень, аргументоване ставлення до ролі особи в розвитку фінансів).
- ✓ Структура доповіді та логіка викладу (послідовність, зрозумілість, дотримання регламенту).
- ✓ Якість презентації та усного виступу (наочність слайдів, лаконічність, чіткість мовлення, вміння донести основні ідеї).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	<p>і о ц л</p> <p>4 = А</p> <p>+ В</p>
2	<p>4 = В</p>
3	<p>1 = В</p> <p>4 = Д</p>

Advanced Tasks in English:

The practical assignments on the topic “Essence and Evolution of Finance” aim to develop students’ deep understanding of finance as an economic category that evolves alongside the development of society, the state, and market relations. The tasks focus on analyzing the historical evolution of finance, its functions, and its role at different stages of economic development.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of finance as an economic category;
- ✓ knowledge of the main stages of the evolution of finance;
- ✓ ability to analyze changes in the functions of finance over time;
- ✓ logical and consistent presentation of ideas;
- ✓ well-reasoned conclusions;
- ✓ correct use of financial and economic terminology.

Assignments

Task 1. Finance as an Economic Category

Explain the essence of finance and its place in the system of economic relations. Justify why finance cannot be reduced merely to money. (Distinguishing money as a tool from finance as a system of relations).

Task 2. Historical Preconditions for the Emergence of Finance

Analyze the socio-economic conditions under which finance emerged. Explain the role of the state in the formation of financial relations. (Understanding finance as a product of state development).

Task 3. Evolution of the Functions of Finance

Describe the main functions of finance at different historical stages. Analyze how and why their role in society has changed. (Viewing finance as a dynamic phenomenon, not a static structure).

Task 4. Finance in a Market Economy

Analyze the features of finance in a market economy. Explain how market relations influenced the development of the financial system and financial instruments. (Linking markets, finance, and institutional development).

Task 5. Contemporary Trends in the Development of Finance

Analyze key contemporary trends in finance (globalization, digitalization, financialization). Assess their impact on the future of financial relations. (Moving from history toward the future of finance).

2. Фінансова система та фінансова політика

Питання до семінару

1. Дайте визначення поняттю «фінансова система».
2. Охарактеризуйте сутність фінансової системи за внутрішньою будовою.
3. Охарактеризуйте сутність фінансової системи за організаційною будовою.
4. Поясніть, у чому полягає відмінність між сферами та ланками фінансової системи.
5. Які сфери і ланки входять до складу фінансової системи?
6. Охарактеризуйте сутність, мету та завдання фінансової політики.
7. Фінансова стратегія та фінансова тактика.
8. Назвіть основні складові фінансової політики держави.
9. Сутність, мета та складові фіскальної політики держави.
10. Дискреційної та недискреційної фіскальної політики.
11. Монетарна політика держави: сутність, мета, інструменти.
12. Що таке фінансовий механізм і з яких елементів він складається?
13. Державні органи управління фінансами в Україні.
14. Надайте порівняльну характеристику та визначте відмінності між фінансовим плануванням і фінансовим прогнозуванням.
15. Охарактеризуйте зміст, об'єкти та суб'єкти фінансового контролю.
16. Охарактеризуйте види державного фінансового контролю.
17. Яким чином проводиться внутрішньогосподарський фінансовий контроль на підприємствах?

18. Що таке аудиторський контроль і які функції покладено на Аудиторську палату?

19. Визначте сутність фінансових важелів та порівняйте їх види.

Тести

1. Фінансова система – це:
 - а) сукупність фінансових установ держави;
 - б) сукупність грошових фондів;
 - в) сукупність взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин;
 - г) система державних органів управління фінансами.
2. До фінансової системи України належать:
 - а) лише державні фінанси;
 - б) фінанси домогосподарств;
 - в) фінанси підприємств;
 - г) усі перелічені складові.
3. Базовою сферою фінансової системи є:
 - а) державні фінанси;
 - б) місцеві фінанси;
 - в) фінанси суб'єктів господарювання;
 - г) фінанси домогосподарств.
4. До централізованих фінансів належать:
 - а) фінанси підприємств;
 - б) фінанси домогосподарств;
 - в) державний бюджет і державні цільові фонди;
 - г) фінанси громадських організацій.
5. Основне призначення фінансової системи полягає у:
 - а) регулюванні цін;
 - б) формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів;
 - в) обліку доходів населення;
 - г) контролі виробництва.
6. Фінансова система формується на основі:
 - а) товарно-грошових відносин;
 - б) кредитних відносин;
 - в) фінансових відносин розподільного характеру;
 - г) ринкових відносин.
7. До децентралізованих фінансів належать:
 - а) кошти державного бюджету;
 - б) фінанси підприємств і домогосподарств;
 - в) кошти Пенсійного фонду;
 - г) кошти державних резервів.

8. Фінансова система відображає:
 - а) лише рух грошей;
 - б) структуру фінансових відносин у державі;
 - в) систему оподаткування;
 - г) діяльність фінансових органів.
9. Ланка фінансової системи – це:
 - а) окремий фінансовий орган;
 - б) відокремлена частина фінансових відносин;
 - в) банківська установа;
 - г) форма власності.
10. Державні фінанси охоплюють:
 - а) фінанси підприємств;
 - б) фінанси домогосподарств;
 - в) бюджетну систему і державні цільові фонди;
 - г) фінансовий ринок.
11. Місцеві фінанси є складовою:
 - а) фінансів підприємств;
 - б) фінансів домогосподарств;
 - в) державних фінансів;
 - г) фінансового ринку.
12. Фінансова політика – це:
 - а) діяльність банків;
 - б) сукупність заходів держави у сфері фінансів;
 - в) управління підприємствами;
 - г) система фінансових органів.
13. Основною метою фінансової політики є:
 - а) збільшення грошової маси;
 - б) забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства;
 - в) скорочення витрат бюджету;
 - г) зростання цін.
14. Суб'єктом фінансової політики (в контексті її розробки і реалізації) виступає:
 - а) населення;
 - б) підприємства;
 - в) держава;
 - г) фінансові посередники.
15. Об'єктом фінансової політики є:
 - а) фінансові органи;
 - б) фінансові відносини та фінансові ресурси;
 - в) виробничі ресурси;
 - г) ринок праці.

16. Монетарна (грошово-кредитна) політика спрямована насамперед на регулювання:
- а) податкових надходжень;
 - б) державних видатків;
 - в) грошової маси та кредиту в економіці;
 - г) структури державного бюджету.
17. До основних інструментів монетарної політики належить:
- а) зміна ставок податку на прибуток;
 - б) запровадження державних субсидій;
 - в) облікова (ключова) ставка центрального банку;
 - г) державні інвестиційні програми.
18. Фіскальна політика держави реалізується через:
- а) регулювання валютного курсу;
 - б) податки та видатки державного бюджету;
 - в) контроль за грошовою емісією;
 - г) управління банківською системою.
19. Дискреційна фіскальна політика характеризується:
- а) автоматичною дією економічних стабілізаторів;
 - б) свідомими рішеннями держави щодо зміни податків і видатків;
 - в) постійністю податкових ставок;
 - г) відсутністю державного втручання.
20. Прикладом інструменту недискреційної фіскальної політики є:
- а) разове підвищення податків;
 - б) скорочення бюджетних видатків за рішенням уряду;
 - в) прогресивна система оподаткування та соціальні трансферти;
 - г) державна програма стимулювання інвестицій.
21. Фінансова політика реалізується через:
- а) фінансову систему
 - б) фінансовий механізм
 - в) банківську систему
 - г) кредитну політику
22. Фінансовий механізм – це:
- а) сукупність фінансових установ;
 - б) система форм, методів і важелів фінансового впливу;
 - в) бюджетна система;
 - г) податкова служба.
23. До методів фінансового механізму належать:
- а) фінансові стимули і фінансові санкції;
 - б) фінансове планування, забезпечення, регулювання;
 - в) виробництво і обмін;
 - г) кредитування споживачів.

24. Фінансові важелі – це:
- а) фінансові органи;
 - б) фінансові стимули і фінансові санкції;
 - в) фінансові ресурси;
 - г) доходи бюджету.
25. За характером впливу фінансова політика може бути:
- а) лише короткостроковою;
 - б) стимулюючою або стримуючою;
 - в) внутрішньою;
 - г) зовнішньою.
26. Бюджетна політика є складовою:
- а) грошово-кредитної політики;
 - б) соціальної політики;
 - в) фіскальної політики;
 - г) інвестиційної політики.
27. Податкова політика спрямована на:
- а) розподіл прибутку підприємств;
 - б) формування доходів бюджету та регулювання економіки;
 - в) фінансування виробництва;
 - г) регулювання заробітної плати.
28. Фінансовий механізм функціонує на:
- а) макрорівні
 - б) мікрорівні
 - в) макро- і мікрорівнях
 - г) лише міжнародному рівні
29. Ефективність фінансової політики залежить від:
- а) політичної реклами;
 - б) стану економіки та якості фінансового управління;
 - в) чисельності податків;
 - г) валютного курсу.
30. Кінцевим результатом фінансової політики є:
- а) збільшення податків;
 - б) скорочення видатків;
 - в) збалансований соціально-економічний розвиток;
 - г) зростання державного боргу.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: фінансова система, фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, монетарна політика, фіскальна політика, дискреційна фіскальна політика, недискреційна фіскальна полі-

тика, фінансовий механізм, фінансові важелі, фінансове планування, фінансові стимули, фінансові санкції, фінансові норми і нормативи.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фінансова система – це сукупність грошових потоків, що виникають у процесі купівлі-продажу товарів і послуг.

2. Фінанси суб'єктів господарювання є базовою сферою фінансової системи держави.

3. До складу фінансової системи належать лише державні фінанси та фінанси підприємств.

4. Централізовані фінанси формуються та використовуються на рівні держави і органів місцевого самоврядування.

5. Фінансова система відображає структуру фінансових відносин і механізм формування та використання фінансових ресурсів у державі.

6. Фінанси суб'єктів господарювання є базовою сферою державних фінансів.

7. Головною метою фіскальної політики є забезпечення стабільності цін, повна зайнятість і зростання реального обсягу ВВП.

8. В умовах економічного розвитку головним завданням фінансової стратегії є досягнення оптимальних темпів зростання ВВП.

9. Стимулююча дискреційна фіскальна політика проводиться у період високої інфляції та характеризується зниженням державних видатків і збільшенням податків.

10. Регулювання норми обов'язкових резервів є найбільш поширеним методом грошово-кредитного регулювання у державах з розвинутою ринковою економікою.

11. Дія фінансових методів виявляється у формуванні та використанні коштів грошових фондів.

12. Основними елементами фінансового забезпечення є оподаткування і бюджетні трансферти.

13. Найпоширенішими формами фінансових санкцій є штраф та пеня.

14. Завдяки фінансовому плануванню здійснюється економічне обґрунтування фінансових рішень та вибір їх альтернативних варіантів.

15. Державна казначейська служба України підпорядковується Міністерству фінансів України, і спеціально займається виконанням Державного бюджету України.

16. Відповідно до концентрації капіталу необхідність втручання держави в економіку зменшується.

17. Рахункова палата України являє собою постійно діючий вищий орган фінансово-економічного контролю в державі.

18. Ініціативний фінансовий контроль здійснюється згідно з вимогами нормативних актів і рішеннями відповідних органів державного контролю.

19. Суб'єктом управління фінансами є централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів.

20. Перевірка здійснюється з метою докладного вивчення окремих сфер фінансово-господарської діяльності підприємства.

Завдання 3. Підготуйте аналітичну записку, в якій необхідно проаналізувати фінансову політику держави (її цілі, інструменти та результати реалізації).

В роботі необхідно:

1. Розкрити сутність фінансової політики держави та її основні цілі.
2. Визначити основні складові фінансової політики:
 - бюджетну політику;
 - податкову політику;
 - боргову політику;
 - соціальну політику (у фінансовому аспекті).
3. Проаналізувати ключові напрями фінансової політики України у поточному році (на основі бюджету та програмних документів).
4. Оцінити вплив фінансової політики на:
 - економічне зростання;
 - доходи населення;
 - соціальну стабільність.
5. Виявити проблеми реалізації фінансової політики та запропонувати напрями її вдосконалення.

Форма подання і обсяг: схема або таблиця складових фінансової політики; аналітичні висновки (не менше 5 тез). 1,5–2 сторінки.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота розкриття теми (розглянути сутність фінансової політики, її цілі, основні складові: бюджетна, податкова, боргова та соціальна політика).

✓ Якість аналізу (аналіз ключових напрямів фінансової політики України, оцінка впливу на економічне зростання, доходи населення, соціальну стабільність, обґрунтовані висновки).

✓ Виявлення проблем та пропозиції (чітко сформульовані проблеми реалізації політики та конкретні напрями вдосконалення).

✓ Оформлення матеріалу (наочна схема або таблиця складових фінансової політики, логічна структура тексту, дотримання обсягу 1,5–2 сторінки).

✓ Аргументованість висновків (не менше 5 тезових аналітичних висновків, зрозумілі та обґрунтовані).

Завдання 4. SWOT-аналіз фінансової політики України в сучасних умовах.

Здійсніть SWOT-аналіз фінансової політики України, визначивши:

S (Strengths) – сильні сторони;

W (Weaknesses) – слабкі сторони;

O (Opportunities) – можливості розвитку;

T (Threats) – ризики та загрози.

Форма подання і обсяг: таблиця із SWOT-аналізом та сформульованими узагальнюючими висновками щодо ефективності фінансової політики держави на основі аналізу. 1,5–2 сторінки.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота SWOT-аналізу (наявність і коректне заповнення S, W, O, T).

✓ Обґрунтованість та актуальність змісту (відповідність сучасним умовам фінансової політики України).

✓ Аналітичний рівень виконання (логічність, аргументованість, відсутність декларативних тверджень).

✓ Якість узагальнюючих висновків (зв'язок висновків з результатами SWOT-аналізу).

✓ Структурованість і дотримання вимог до оформлення (таблична форма + текстові висновки, академічний стиль).

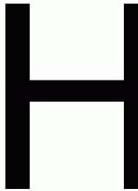
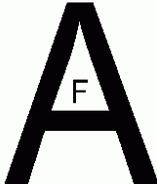
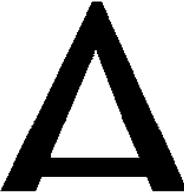
Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);

2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

2	 <p>”</p> <p>4 = I</p>
3	 <p>”</p>
4	 <p>1 = Ф</p> <p>4 = Н</p> <p>”</p> <p>4 = И</p>

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Financial Policy and Financial System” aim to develop students’ holistic understanding of the state financial system and the role of financial policy in ensuring economic development and macroeconomic stability. The tasks focus on analyzing the structure of the financial system, the interaction of its elements, and the instruments and directions of public financial policy.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of financial policy and the financial system;
- ✓ knowledge of the structure of the financial system and the functions of its elements;
- ✓ ability to analyze the relationship between financial policy and economic processes;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ appropriate use of financial and economic terminology;
- ✓ clarity and structured presentation of the material.

Task 1. Financial System as the Basis of the State Economy

Analyze the structure of the state financial system. Describe its main components and explain their role in the functioning of the national economy. (Developing a holistic view of finance as a system, not just a set of institutions).

Task 2. Essence and Directions of Financial Policy

Explain the essence of state financial policy. Analyze its main directions and objectives at different stages of economic development. (Understanding financial policy as a strategic development tool).

Task 3. Interaction between Financial Policy and the Financial System

Analyze how financial policy affects the functioning of the financial system. Provide examples of changes in the financial system resulting from specific financial policy directions. (Analysis of cause-and-effect relationships in the financial sphere).

Task 4. Instruments of Financial Policy

Describe the main instruments of financial policy (budgetary, tax, debt, financial and credit instruments). Assess their impact on the stability of the financial system. (Moving from theory to practice of public financial management).

Task 5. Financial Policy in a Transformational Economy

Analyze the features of financial policy under economic reforms or crises. Explain how changes in financial policy transform the financial system. (Understanding the dynamic nature of the financial system under transformation).

3. Фінанси домогосподарств

Питання до семінару

1. Яка основна характеристика сектору домогосподарства?
2. Назвіть основні функції домогосподарства.
3. Яке завдання домогосподарства?
4. В чому полягає стратегічна та тактична мета домогосподарства?
5. Де реалізуються фінанси домогосподарств як економічних відносин?
6. Що являє собою бюджет домогосподарства?
7. З чого складається сукупний дохід домогосподарства?
8. Що являють собою сукупні витрати домогосподарства?
9. Що відбувається, якщо доходи домогосподарства перевищують його витрати?
10. За якими ознаками класифікують заощадження?
11. На які групи поділяються заощадження?
12. З чого складаються сукупні ресурси домогосподарств?
13. Які основні чинники впливу на ощадну активність домогосподарств в Україні ви можете виділити?
14. Чи вбачаєте ви перспективи розвитку фінансів домогосподарств? Якщо так, то які?
15. Якими чинниками визначається задоволення потреб домогосподарства у споживчих благах?

Тести

1. Фінанси домогосподарств – це
 - а) сфера фінансової системи;
 - б) ланка фінансової системи;
 - в) інфраструктура фінансового ринку;
 - г) інфраструктура фондового ринку.

2. Домогосподарство – це:
 - а) сукупність фізичних осіб резидентів, що мають різні економічні інтереси, функції, поведінку та джерела фінансування;
 - б) сукупність фізичних осіб резидентів, що мають спільні економічні інтереси, функції, поведінку та джерела фінансування;
 - в) сукупність фізичних осіб нерезидентів, що мають спільні економічні інтереси, функції, поведінку та джерела фінансування;
 - г) сукупність виробників житлово-комунальних послуг.
3. До фінансів домогосподарств не належать:
 - а) фінанси одинаків;
 - б) фінанси родин;
 - в) фінанси укрупнених родин;
 - г) фінанси об'єднаних територіальних громад.
4. В схемі економічного кругообігу ресурсів у секторах економіки домогосподарство не виступає:
 - а) власником факторів виробництва;
 - б) основним споживачем ринкових і неринкових продуктів і послуг;
 - в) власником заощаджень, які можуть бути трансформовані в інвестиції;
 - г) вірної відповіді немає.
5. До функцій домогосподарства належать:
 - а) розподільча та контрольна;
 - б) фіскальна, регулююча, інтегративна;
 - в) виробнича, постачальницька, заощаджувальна, споживча;
 - г) всі відповіді вірні.
6. До первинних доходів належать:
 - а) пенсії;
 - б) стипендії;
 - в) заробітна плата працівників матеріальної сфери виробництва;
 - г) всі відповіді вірні.
7. До первинних доходів домогосподарств не належить:
 - а) заробітна плата;
 - б) дохід від самозайнятості;
 - в) поточні трансферти;
 - г) доходи від особистого підсобного господарства.
8. Формування заощаджень відбувається, якщо:
 - а) доходи нижчі за витрати;
 - б) доходи дорівнюють витратам;
 - в) доходи перевищують витрати;
 - г) всі відповіді вірні.

9. За функціональним призначенням класифікують такі заощадження:

- а) організовані, неорганізовані;
- б) первинні та вторинні;
- в) мотивовані, немотивовані;
- г) відомчі та програмні.

10. До організованих заощаджень належать:

- а) кошти, які зберігаються у населення готівкою в національній та іноземних валютах «під матрацом»;
- б) кошти, які приносять дохід у вигляді дивідендів, відсотків та розміщені на фінансовому ринку;
- в) кошти, інвестовані в придбання собі iPhone останньої моделі;
- г) кошти у валюті, які зберігаються вдома у домогосподарства.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: домогосподарство; заощадження, мотивовані заощадження, немотивовані заощадження, споживчі сукупні витрати, неспоживчі сукупні витрати, продовольчі товари, непродовольчі товари, сукупні ресурси домогосподарства, бюджет домогосподарства, життєвий мінімум, споживчий кошик.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Домогосподарства купують на ринку ресурсів такі фактори виробництва як земля, праця, капітал.

2. Заощадження домогосподарств перетворюються в інвестиції СГ через інституційних учасників фінансового ринку.

3. Домогосподарства купують товари та послуги на ринку ресурсів, здійснюючи при цьому споживчі витрати.

4. Фінансові ресурси домашніх господарств використовуються і можуть бути використані не лише на кінцеве споживання, але і на формування заощаджень.

5. Домашні господарства здійснюють вимушені заощадження у разі, коли рівень пропозиції та якості товарів, що пропонуються, не може задовольнити попит споживачів.

6. Витрати домашнього господарства за періодичністю поділяються на постійні, регулярні та разові витрати. Так.

7. Грошові доходи домогосподарств займають найбільшу частку у їх фінансових ресурсах.

8. Отримання пенсій та субсидій населенню є первинним розподілом створеного суспільного продукту.

9. Стипендія належить до первинних доходів у складі сукупних доходів домогосподарства.

10. Домашнє господарство вважається заможним, якщо воно витрачає меншу частину свого доходу на харчування.

11. До грошових доходів домогосподарств належать суми пільг та безготівкових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії та палива.

12. Фінанси домашніх господарств є самостійною ланкою фінансової системи держави.

13. Очікування зростання цін і дефіциту товарів призводить до зниження заощаджень населення.

14. Реальні наявні доходи домогосподарств прямо пропорційно залежать від величини їх наявних доходів і від рівня цін на споживчі блага.

15. Особливістю фінансів домогосподарств є те, що вони у найменшій мірі регламентовані державою.

16. Заощадження домашніх господарств являють собою частину грошових доходів населення, яка витрачається на поточне споживання і призначена для забезпечення потреб у майбутньому.

17. Якщо домашнє господарство не має певного стандартного набору товарів тривалого користування (житло, автомобіль, комп'ютер, тощо) за інших рівних умов рівень його заощаджень буде вищим.

18. Домогосподарства можуть збільшувати свої заощадження за рахунок зниження споживчих витрат на товари та послуги розкоші.

19. Розвинутий фінансовий ринок функціонує у державах, де обсяги заощаджень домашніх господарств є значними.

20. В умовах зниження рівня цін домогосподарства схильні збільшувати споживання та скорочувати заощадження.

Завдання 3. Складіть бюджет уявного домогосподарства.

Уявіть домогосподарство (одна особа, сім'я чи укрупнена родина) з певною кількістю членів (наприклад, двоє дорослих і дитина, або студент, який винаймає житло). Визначте орієнтовні джерела доходів (зарплата, стипендія, підробіток, соціальні виплати тощо). Складіть перелік основних витрат за категоріями: житло (оренда/комунальні послуги), харчування, транспорт, освіта, медицина, одяг та взуття, дозвілля та відпочинок, заощадження. Наступним кроком розподіліть доходи по витратних статтях так, щоб бюджет був збалансований (доходи дорівнюють витратам, або залишок коштів наприкінці місяця переходить в заощадження).

Оформлення роботи: результат оформіть у вигляді плаката з картинками, діаграмами, іконками чи малюнками, щоб інформація вигля-

дала наочно та цікаво. Плакат (можна зробити вручну або у графічному редакторі / PowerPoint / Canva). При цьому обов'язково має бути як текст (цифри та пояснення), так і візуальна складова (малюнки, іконки, діаграми).

Критерії оцінювання:

- ✓ повнота і реалістичність бюджету;
- ✓ логічність та збалансованість доходів і витрат;
- ✓ креативність та візуальна привабливість плаката;
- ✓ чіткість та зрозумілість подачі інформації.

Завдання 4. Облік власних доходів і витрат протягом семестру

Протягом семестру вести регулярний облік усіх доходів і витрат у спеціальному мобільному додатку для фінансового обліку, або у таблиці (Excel / Google Sheets).

Дані слід фіксувати систематично (щодня або щотижня) з розподілом за категоріями: харчування, транспорт, освіта, відпочинок, покупки тощо.

До кінця семестру проаналізувати власний бюджет в розрізі таких елементів:

- структура доходів (звідки надходять кошти);
- структура витрат (на що витрачаються кошти);
- основні категорії, що займають найбільшу частку у витратах;
- наявність/відсутність заощаджень.

Оформлення роботи: за результатами аналізу необхідно підготувати есе з висновками (1–2 сторінки тексту), де відобразити: свої фінансові звички; позитивні моменти у плануванні бюджету; проблеми та “слабкі місця”; пропозиції, як можна покращити управління особистими фінансами. За бажанням можна додати діаграми чи таблиці для наочності. Обговорення основних висновків відбудеться на останньому занятті.

Критерії оцінювання:

- ✓ систематичність обліку доходів і витрат;
- ✓ глибина аналізу та висновків;
- ✓ уміння представити результати у зрозумілій і логічній формі.

Завдання 5. Порівняйте споживчий кошик домогосподарств в Україні зі споживчим кошиком однієї-двох інших країн (на вибір студента).

Охарактеризуйте структуру споживчих витрат домогосподарств у кожній країні (харчування, житло і комунальні послуги, транспорт, охорона здоров'я, освіта, відпочинок тощо). Визначте частку витрат на харчування та поясніть її значення з позицій закону Енгеля. Проаналізуйте: а) рівень доходів домогосподарств; б) можливості фор-

мування заощаджень; в) відмінності у моделях споживчої поведінки. Зробіть висновки щодо національних особливостей споживання та залежності рівня життя населення від рівня економічного розвитку країни.

Оформлення роботи: результат оформіть у вигляді презентації.

Критерії оцінювання:

- ✓ коректність використання економічних категорій;
- ✓ аналітичність та логічність порівняння;
- ✓ застосування закону Енгеля;
- ✓ обґрунтованість висновків.

Ребуси:

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	
3	

Advanced Tasks in English

The tasks proposed below are aimed at developing professional financial thinking and are intended for students of the specialty 072 “Finance, Banking and Insurance” / D2 “Finance, Banking, Insurance and the Stock Market.”

Assessment criteria (for each assignment):

- ✓ content completeness and relevance (logical structure, compliance with the task requirements, coverage of all components);
- ✓ financial justification (correct use of financial concepts, indicators, and instruments);
- ✓ analytical depth (presence of analysis, comparisons, conclusions, and cause-and-effect relationships);
- ✓ practical orientation (realism of examples, applicability of proposed solutions).

Task 1. Digital Financial Profile of a Household

Create a digital financial profile of a modern household.

The assignment should include:

1. Analysis of income structure (wages, entrepreneurial income, freelance income, passive income).
2. Analysis of expenditure structure (fixed, variable, discretionary expenses).
3. Identification of financial instruments used (deposits, loans, investments, digital payment services, loyalty programs).
4. Assessment of financial stability, emergency savings, and key financial risks.

Task 2. Household Financial Behavior under Economic Shocks

Analyze changes in household financial behavior under one selected economic shock: inflation surge, loss of primary income, increase in debt burden, or exchange rate volatility.

The assignment should include:

1. Changes in income and expenditure structure.
2. Priority financial decisions.
3. Proposal of an anti-crisis financial strategy with justification.

Task 3. Household as an Investor

Consider a household as an active participant in the financial market.

The assignment should include:

1. Definition of the household's investment profile (risk tolerance, investment horizon, share of income allocated to investments).
2. Proposal of a diversified set of investment instruments.
3. Justification of the selected instruments in terms of return, liquidity, and risk.

Task 4. Household Credit Strategy

Analyze the feasibility of using credit resources to finance major household expenditures (housing, education, transportation, etc.).

The assignment should include:

1. Assessment of acceptable debt burden.
2. Comparison of credit financing versus prior savings.
3. Proposal of a financially justified credit strategy.

Task 5. Financial Literacy vs Financial Efficiency

Explain the difference between financial literacy and financial efficiency of a household.

The assignment should include:

1. An example of a financially literate but inefficient household.
2. An example of a financially illiterate but temporarily efficient household.
3. Analytical conclusions.

Task 6. Household Finances in the Digital Age

Analyze the impact of financial technologies on household financial management.

The assignment should include:

1. Description of fintech tools used (mobile banking, BNPL, digital assets, cashback programs).
2. Identification of benefits and potential financial risks.
3. Conclusions on the impact of digitalization on household financial behavior.

4. Фінанси суб'єктів господарювання

Питання до семінару

1. Охарактеризуйте сутність і загальна характеристика СГ.
2. Правовий статус, форма власності та організаційно правова форма СГ.
3. Опишіть підприємство як організаційну форму господарювання.
4. Які існують класифікації підприємств?
5. Надайте порівняльну характеристику господарським товариствам.
6. Фінансові ресурси СГ: сутність, класифікація, джерела.
7. Капітал СГ (власний та статутний капітал).
8. Фінансовий результат СГ
9. Доходи і витрати СГ

Тести

1. Господарська компетенція – це
 - а) сукупність прав і обов'язків підприємства;
 - б) стаж роботи підприємства;
 - в) конкурентоздатність підприємства;
 - г) ступінь компетентності засновників.
2. Підприємство, яке провадить свою діяльність з метою отримання прибутку має назву
 - а) казенне;
 - б) комерційне;
 - в) командитне;
 - г) комунальне.
3. Прикладом некомерційної організації є:
 - а) політична партія;
 - б) релігійна організація;
 - в) Товариство Червоного Хреста;
 - г) всі відповіді вірні.
4. За правовим статусом підприємство є:
 - а) юридичною особою;
 - б) фізичною особою – підприємцем;
 - в) фізичною особою;
 - г) благодійною організацією.
5. Зі скількох цифр складається код ЄРПОУ?
 - а) 8;
 - б) 6;
 - в) 10;

- г) 12.
6. Комерційний розрахунок як метод організації фінансів передбачає:
- а) одержання максимального прибутку за мінімальних витрат капіталу та мінімально можливого ризику;
 - б) виконання соціально значущої мети незалежно від фінансового результату (отримання прибутку чи збитку);
 - в) виробництво суспільно необхідної продукції (робіт, послуг), яке за своїми умовами і характером потреб, що ним задовольняються, як правило, не може бути рентабельним;
 - г) отримання коштів із державного чи місцевого бюджету на основі кошторису.
7. Виділення грошових коштів з бюджетів різних рівнів установам і організаціям соціально-культурної сфери, оборони, органам державного управління здійснюється на основі
- а) кошторисного фінансування;
 - б) комерційного розрахунку;
 - в) факторингу;
 - г) комерційного кредиту.
8. Яке з перелічених підприємств, установ організацій не фінансується з бюджету на основі кошторису?
- а) Верховна Рада України;
 - б) Міністерство фінансів України;
 - в) АТ КБ «ПриватБанк»;
 - г) Миколаївська ЗОШ №53.
9. Які з наведених характеристик стосуються державного підприємства?
- а) розподіл чистого прибутку ДП здійснюється за рішенням трудового колективу;
 - б) рішення про створення, ліквідацію чи реорганізацію ДП приймаються міністерствами та іншими органами державної виконавчої влади;
 - в) рішення про збільшення статутного капіталу ДП приймається трудовим колективом;
 - г) засновники відповідають за боргами ДП своїми вкладками, а при недостатності цим сум – додатково належним їм майном у пропорційному до вкладу розмірі.

10. Які з наведених характеристик стосуються казенного підприємства?

- а) підприємство є суб'єктом природних монополій;
- б) майно не підлягає приватизації;
- в) головним споживачем продукції підприємства (більше ніж 50 %) є держава;
- г) всі відповіді вірні.

11. Підприємство, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше 10% називається

- а) нерезидентом;
- б) резидентом;
- в) підприємством з іноземними інвестиціями;
- г) іноземним підприємством.

12. Підприємство, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить 100% називається

- а) нерезидентом;
- б) резидентом;
- в) підприємством з іноземними інвестиціями;
- г) іноземним підприємством.

13. Які з наведених характеристик стосуються комунального товариства?

- а) розподіл чистого прибутку КП здійснюється за рішенням трудового колективу;
- б) несе відповідальність за збитки всім майном членів трудового колективу;
- в) розмір статутного капіталу повинен становити не менше, ніж 1250 мінімальних зарплат;
- г) може створюватися лише у формі АТ або ТОВ.

14. Підприємство, що створюється одним засновником і статутний капітал не поділений на частини (паї, акції) називається

- а) унітарне;
- б) акціонерне;
- в) командитне;
- г) корпоративне.

15. До установчих документів належить:

- а) статут;
- б) установчий договір;
- в) положення;
- г) всі відповіді вірні.

16. Господарське товариство – це...
- а) фізична особа-підприємець;
 - б) юридична особа;
 - в) фізична особа;
 - г) всі відповіді вірні.
17. Мінімальний розмір статутного капіталу АТ повинен становити:
- а) не визначено законодавством;
 - б) не менше ніж 100 мінімальних заробітних плат;
 - в) не менше ніж 250 мінімальних заробітних плат;
 - г) не менше ніж 200 мінімальних заробітних плат.
18. Мінімальний розмір статутного капіталу ТОВ повинен становити не менше...
- а) 1 гривні;
 - б) 200 мінімальних заробітних плат;
 - в) 250 мінімальних заробітних плат;
 - г) не визначено законодавством.
19. Мінімальний розмір статутного капіталу ТДВ повинен становити не менше...
- а) 1 гривні;
 - б) 200 мінімальних заробітних плат;
 - в) 250 мінімальних заробітних плат;
 - г) не визначено законодавством.
20. Мінімальний розмір статутного капіталу повного товариства повинен становити не менше...
- а) 1 гривні;
 - б) 200 мінімальних заробітних плат;
 - в) 250 мінімальних заробітних плат;
 - г) не визначено законодавством.
21. Мінімальний розмір статутного капіталу командитного товариства повинен становити не менше...
- а) 1 гривні;
 - б) 200 мінімальних заробітних плат;
 - в) 250 мінімальних заробітних плат;
 - г) не визначено законодавством.
22. Акціонери ПАТ відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) лише в межах належних їм акцій;
 - б) своїми внесками в статутний капітал та частково належним їм майном;
 - в) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
 - г) належним їм майном.

23. Акціонери ПрАТ відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) лише в межах належних їм акцій;
 - б) своїми внесками в статутний капітал та частково належним їм майном;
 - в) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
 - г) належним їм майном.
24. Учасники ТОВ відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) своїми внесками в статутний капітал;
 - б) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
 - в) належним їм майном;
 - г) лише в межах належних їм акцій.
25. Учасники ТДВ відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) своїми внесками в статутний капітал та в разі недостатності його для покриття збитків ще й приватним майном;
 - б) лише своїми внесками в статутний капітал;
 - в) усім належним їм майном;
 - г) лише в межах належних їм акцій.
26. Учасники повного товариства відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
 - б) лише своїми внесками в статутний капітал;
 - в) лише своїм приватним майном;
 - г) лише в межах належних їм акцій.
27. Учасники командитного товариства відповідають за зобов'язаннями товариства:
- а) компліментарії - всім своїм майном, а командитисти - в межах вклада;
 - б) своїми внесками в статутний капітал та частково належним їм майном;
 - в) своїми внесками в статутний капітал та всім своїм приватним майном;
 - г) належним їм майном.

- 28.Компліментарії – це...
- а) власники іменних акцій;
 - б) власники привілейованих акцій;
 - в) люди, які гарно роблять компліменти;
 - г) учасники, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном.
- 29.Командитисти – це...
- а) власники іменних акцій;
 - б) власники привілейованих акцій;
 - в) учасники, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном;
 - г) вкладники командитного товариства, які несуть обмежену відповідальність.
- 30.Відмінності між ПАТ та ПрАТ полягають у:
- а) розмірі мінімального статутного фонду, необхідного для створення товариства;
 - б) формі фінансування товариства;
 - в) вхід у приміщення ПрАТ лише за перепустками;
 - г) можливості вільного продажу акцій на біржах.
- 31.Прибуток підприємства – це:
- а) джерело покриття витрат підприємства;
 - б) грошові кошти на рахунку підприємства;
 - в) сума, на яку отримані доходи перевищують пов'язані з ними витрати підприємства;
 - г) збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань.
- 32.Частка прибутку підприємства, отримана в результаті діяльності у попередні роки, яка не була спрямована на виплату дивідендів і розширення виробництва, – це:
- а) чистий прибуток;
 - б) валовий прибуток;
 - в) нерозподілений прибуток;
 - г) прибуток до оподаткування.
- 33.Фонд, що створюється за рахунок чистого прибутку для покриття можливих збитків підприємства, – це:
- а) фонд розвитку;
 - б) фонд виплати дивідендів;
 - в) резервний фонд;
 - г) амортизаційний фонд.

34. Валовий прибуток від продажу продукції – це:
- а) дохід від продажу продукції без ПДВ;
 - б) грошове вираження вартості реалізованої продукції без ПДВ, акцизів і знижок;
 - в) різниця між чистим доходом від реалізації продукції та амортизаційними відрахуваннями;
 - г) різниця між чистим доходом від реалізації продукції та її собівартістю.
35. Чистий прибуток підприємства спрямовується на:
- а) поповнення статутного капіталу;
 - б) сплату ПДВ та акцизного податку;
 - в) формування фонду оплати праці;
 - г) поповнення амортизаційного фонду.

Практичні завдання:

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: комерційне підприємство; неприбуткова організація, казенне підприємство, унітарне підприємство, корпоративне підприємство, комунальне підприємство, державне підприємство, іноземне підприємство, підприємство з іноземними інвестиціями, кошторисне фінансування, бюджетна установа, приватне підприємство, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, дохід, прибуток, збиток, власний капітал, позиковий капітал, статутний капітал, необоротні активи, оборотні активи, фінансова діяльність, інвестиційна діяльність, операційна діяльність, основна діяльність, валовий прибуток, чистий прибуток, виручка.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. В умовах ринкових відносин підприємства недержавної форми власності не мають права самостійно визначати напрями використання прибутку після сплати обов'язкових платежів і відрахувань.

2. Склад фінансових ресурсів та їх обсяги залежать від виду та величини підприємства, роду його діяльності та обсягів його виробництва.

3. Асоціація має право втручатися у господарську діяльність будь-якого з її учасників.

4. В нашій державі можуть створюватись і діяти два типи об'єднань підприємств: унітарні та корпоративні.

5. Головною метою господарської діяльності переважної більшості підприємств є одержання прибутку.

6. Учасники товариства з додатковою відповідальністю несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями підприємства всім своїм майном.

7. Резервний фонд підприємства акумулює кошти, які використовуються для розвитку виробництва.

8. Основна діяльність – це операції з приводу виробництва чи реалізації продукції (товарів, робіт і послуг), що є ключовою метою створення підприємства і забезпечують основну частину його доходу.

9. Суб'єктом фінансів підприємств є економічні відносини з приводу руху грошових коштів, формування і витрачання коштів грошових фондів.

10. Чистий дохід (виручка) від реалізації визначається як сума грошових коштів, що надійшли підприємству від реалізації продукції за цінами її реалізації.

11. Значна частина оборотних коштів торговельних підприємств вкладена у товарні запаси.

12. Самофінансування передбачає повну окупність витрат на виробництво продукції, інвестування та розвиток виробництва за рахунок власних коштів.

13. Від стану фінансів суб'єктів господарської діяльності залежить можливість забезпечення потреб суспільства і фінансова стійкість держави.

14. Грошові кошти підприємства використовуються лише у фондовій формі.

15. Залежно від виду діяльності фінанси підприємств поділяються на фінанси комерційних і некомерційних підприємств.

16. Основним фінансовим документом бюджетної установи є кошторис.

17. Корпоративне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, не поділений на частки (паї).

18. Казенне підприємство може бути приватним або приватизованим.

19. До власних фінансових ресурсів підприємства належать: внески засновників, кредити банків та випуск облігацій.

20. Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток) це різниця між виручкою та сумою податку на прибуток підприємства.

Завдання 3. Об'єднайтеся в групи по 2-3 особи та підготуйте доповідь з презентацією на одну із запропонованих тем.

1	Особливості організації фінансів бюджетних установ. Кошторисне фінансування
2	Особливості організації фінансів державних товариств
3	Особливості організації фінансів державних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
4	Особливості організації фінансів комунальних товариств
5	Особливості організації фінансів комунальних унітарних підприємств (комерційних і казенних)
6	Особливості організації фінансів неприбуткових організацій
7	Особливості організації фінансів неурядових і громадських організацій
8	Особливості організації фінансів політичних партій та об'єднань громадян
9	Особливості організації фінансів приватних акціонерних товариств
10	Особливості організації фінансів публічних акціонерних товариств
11	Особливості організації фінансів товариств з додатковою відповідальністю, повних і командитних товариств
12	Особливості організації фінансів товариств з обмеженою відповідальністю
13	Особливості організації фінансів унітарних приватних підприємств

Завдання 4. Оберіть КВЕДи (основний вид діяльності та додаткові), за якими можуть здійснювати діяльність наступні підприємства:

- 1) консервний завод;
- 2) банк;
- 3) страхова компанія;
- 4) ломбард;
- 5) вирощування і продаж грибів;
- 6) школа підготовки водіїв транспортних засобів;
- 7) ІТ-ФОП;
- 8) інтернет-магазин.

Завдання 5. Опишіть порядок реєстрації таких СГ:

- ✓ ФОП;
- ✓ приватне підприємство;
- ✓ ТОВ;
- ✓ АТ.

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1		<p>1 = r 2 = u</p> <p>(англ.)</p>
2		<p>4 = E +Д</p>
3		<p>1 = j 3 = o +р</p> <p>(англ.)</p>

4

L, , , D

1, , , Y

C, , + n (англ.)

5

” , , ” ”

” ” 3 = T

Advanced Tasks in English

The proposed assignments are aimed at developing skills in financial analysis, corporate financial management, evaluation of financial decisions, and formation of strategic financial thinking.

Assessment criteria (for each assignment):

- ✓ Completeness and relevance of content (logical structure, full coverage of task requirements).
- ✓ Financial validity (correct application of financial concepts, indicators, and tools).
- ✓ Analytical depth (analysis, comparisons, cause-and-effect reasoning, conclusions).
- ✓ Practical applicability (realism and feasibility of proposed financial decisions).

Task 1. Financial Profile of an Enterprise: Financial Diagnosis

Develop a financial profile of a business entity (choose one: small, medium, or large enterprise).

The assignment should include:

1. Description of the structure of assets and capital.
2. Analysis of sources of financial resources.
3. Assessment of liquidity, solvency, and financial stability.
4. Conclusions regarding the overall financial condition of the enterprise.

Task 2. Corporate Financial Decisions under Uncertainty

Analyze corporate financial decisions under one source of uncertainty (choose one): inflation, changes in the central bank policy rate, exchange rate fluctuations, increase in production costs.

The assignment should include:

1. Identification of financial risks faced by the enterprise.
2. Analysis of possible managerial decisions.
3. Proposal of a financial risk mitigation strategy.

Task 3. Enterprise as an Investment Entity

Consider an enterprise as an active participant in investment activities.

The assignment should include:

1. Identification of investment objectives.
2. Justification of internal or external investment choices.
3. Evaluation of investment decisions in terms of return, risk, and pay-back period.

Task 4. Working Capital Management Policy

Analyze the enterprise's working capital management policy.

The assignment should include:

1. Assessment of the structure of current assets.

2. Analysis of accounts receivable and accounts payable.
3. Proposal of measures to improve the efficiency of working capital utilization.

Task 5. Financial Efficiency vs Financial Stability of an Enterprise

Explain the difference between financial efficiency and financial stability of a business entity.

The assignment should include:

1. An example of a financially efficient but unstable enterprise.
2. An example of a financially stable but inefficient enterprise.
3. Analytical conclusions.

5. Податки. Податкова система.

Питання до семінару

1. Наведіть визначення понять «податок», «збір», «внесок». В чому полягає різниця між ними?
2. Наведіть класифікації податків за різними класифікаційними ознаками.
3. Дайте характеристику ознакам податків.
3. У чому полягає сутність фіскальної функції?
4. У чому виявляється сутність регулюючої функції?
5. Яким чином можуть бути класифіковані елементи податку?
6. Перелічіть та охарактеризуйте основні елементи податку (на прикладі конкретних податків).
7. Опишіть податкову систему країни та визначте її складові підсистеми.
8. Загальна та спрощена системи оподаткування.
9. Назвіть принципи побудови системи оподаткування та принципи податкового законодавства.
10. Опишіть сутність податкової політики держави та назвіть її основні задачі.

Тести

1. Податки – це:
 - а) добровільні платежі населення до бюджету;
 - б) обов'язкові, безповоротні платежі, що стягуються державою;
 - в) форма державного кредиту;
 - г) цільові внески підприємств.

2. Основною економічною ознакою податків є:
 - а) еквівалентність;
 - б) строковість;
 - в) безповоротність;
 - г) платність.
3. Податкова система – це:
 - а) сукупність податкових пільг;
 - б) сукупність податків, зборів і механізмів їх адміністрування;
 - в) це сукупність взаємопов'язаних ланок та інститутів (державна, підприємства, населення, фінансові установи);
 - г) система фінансового контролю.
4. Яка з наведених функцій податків є основною?
 - а) стимулююча;
 - б) регулююча;
 - в) фіскальна;
 - г) контрольна.
5. Регулююча функція податків полягає у:
 - а) наповненні бюджету;
 - б) впливі на економічні процеси та поведінку платників;
 - в) перевірці фінансової звітності;
 - г) контролі грошової маси.
6. До прямих податків належить:
 - а) податок на додану вартість;
 - б) акцизний податок;
 - в) мито;
 - г) податок на прибуток підприємств.
7. Непрямі податки включаються:
 - а) у прибуток підприємства;
 - б) у заробітну плату;
 - в) у ціну товарів і послуг;
 - г) у дивіденди.
8. Податок на додану вартість (ПДВ) є:
 - а) прямим податком;
 - б) місцевим податком;
 - в) непрямим загальнодержавним податком;
 - г) цільовим збором.
9. Об'єктом оподаткування є:
 - а) податковий період;
 - б) податкова ставка;
 - в) дохід, майно або операція, що підлягає оподаткуванню;
 - г) податковий кредит.

10. Суб'єктом оподаткування є:
- а) податковий орган;
 - б) держава;
 - в) фізична або юридична особа – платник податку;
 - г) бюджет.
11. Податкова ставка – це:
- а) загальна сума податку;
 - б) розмір податку на одиницю об'єкта оподаткування;
 - в) податковий період;
 - г) податкова пільга.
12. Пропорційна податкова ставка означає, що:
- а) ставка зростає зі збільшенням доходу;
 - б) ставка зменшується зі зростанням доходу;
 - в) ставка є однаковою незалежно від рівня доходу;
 - г) ставка залежить від виду діяльності.
13. Прогресивна система оподаткування передбачає:
- а) зменшення ставки зі зростанням доходу;
 - б) зростання ставки зі зростанням доходу;
 - в) фіксовану ставку;
 - г) відсутність ставок.
14. Регресивна податкова система означає:
- а) зростання податкового навантаження;
 - б) зменшення податкового навантаження зі зростанням доходу;
 - в) однакову ставку;
 - г) повне звільнення від оподаткування.
15. До загальнодержавних податків в Україні належить:
- а) туристичний збір;
 - б) податок на майно;
 - в) податок на прибуток підприємств;
 - г) єдиний податок.
16. До місцевих податків і зборів належить:
- а) ПДВ;
 - б) акцизний податок;
 - в) податок на нерухоме майно;
 - г) податок на прибуток.
17. Податкові пільги – це:
- а) додаткові штрафи;
 - б) повне або часткове звільнення від сплати податку;
 - в) підвищені ставки;
 - г) обов'язкові внески.

18. Податковий період – це:
- а) дата сплати податку;
 - б) час, за який обчислюється податкове зобов'язання;
 - в) строк перевірки;
 - г) термін податкової звітності.
19. Податкове навантаження характеризує:
- а) обсяг державних видатків;
 - б) рівень бюджетного дефіциту;
 - в) частку податків у доходах або ВВП;
 - г) обсяг державного боргу.
20. Акцизний податок справляється з:
- а) усіх товарів;
 - б) доходів фізичних осіб;
 - в) окремих підакцизних товарів;
 - г) фінансових операцій.
21. Основною метою податкової політики є:
- а) зменшення доходів бюджету;
 - б) забезпечення фінансових потреб держави та економічного розвитку;
 - в) зростання інфляції;
 - г) обмеження підприємництва.
22. Податкове адміністрування – це:
- а) процес ухвалення законів;
 - б) організація обліку, контролю та стягнення податків;
 - в) фінансування бюджету;
 - г) формування ВВП.
23. Податкова дисципліна означає:
- а) податкові перевірки;
 - б) своєчасну та повну сплату податків;
 - в) застосування санкцій;
 - г) надання пільг.
24. Податковий контроль здійснюється з метою:
- а) підвищення цін;
 - б) дотримання податкового законодавства;
 - в) скорочення видатків;
 - г) зростання доходів населення.
25. Податкові санкції – це:
- а) пільги для платників;
 - б) штрафи та фінансові стягнення за порушення податкового законодавства;
 - в) бюджетні дотації;
 - г) державні трансферти.

26. Податки належать до:
- а) кредитних відносин;
 - б) розподільчих фінансових відносин;
 - в) виробничих відносин;
 - г) ринкових угод.
27. Основна ставка ПДВ в Україні становить:
- а) 18%;
 - б) 20%;
 - в) 22%;
 - г) 25%;
28. База оподаткування – це:
- а) ставка податку;
 - б) податковий період;
 - в) кількісне вираження об'єкта оподаткування;
 - г) податкова пільга.
29. Податкова система країни формується з урахуванням:
- а) лише інтересів держави;
 - б) економічних, соціальних і політичних умов;
 - в) міжнародних стандартів без винятку;
 - г) виключно бюджетних потреб.
30. Ефективна податкова система повинна бути:
- а) складною та жорсткою;
 - б) нестабільною;
 - в) справедливою, стабільною та економічно обґрунтованою;
 - г) максимально фіскальною.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: податок, збір, внесок, прямі податки, непрямі податки, прогресивна система оподаткування, регресивна система оподаткування, пропорційна система оподаткування; податкова система, загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування; система податків і зборів, платники податку, об'єкт оподаткування, база оподаткування; адвалорна ставка податку, специфічна ставка податку, комбінована ставка податку; податковий період; податкові пільги; офшори.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Надходження від податків і зборів повинні бути постійними, стабільними і рівномірно розподілятися між бюджетами різних рівнів.

2. Розподільно-регулююча функція податків є основною у сутності податків, оскільки визначає їх суспільне призначення.

3. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку єдині на території України, встановлюються і затверджуються Верховною Радою України.

4. Регресивні податки найбільше тиснуть на осіб з великими доходами.

5. Податкова політика являє собою діяльність держави у питанні впровадження і стягнення податків та обов'язкових платежів.

6. Сукупний оподатковуваний дохід фізичної особи включає лише виплати за основним місцем роботи, доходи у формі дивідендів за акціями або від підприємницької діяльності.

7. Пільговий механізм оподаткування має стимулювати виробництво і процес інвестування, оскільки грошові кошти, які мали б бути зараховані у відповідний бюджет, залишаються у виробника.

8. Непрямі податки – це податки, які залежать безпосередньо від доходу платника та сплачуються платниками опосередковано завдяки ціновим механізмам.

9. Пропорційні податкові ставки – це єдині ставки, які не залежать від розміру об'єкта оподаткування.

10. До складу місцевих податків і зборів входять: єдиний податок; податок на майно; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

11. Податок являє собою відрахування частини вартості суспільного продукту на потреби та інтереси держави, без яких вона не в змозі нормально існувати.

12. ЄСВ – це збір, який надходить до загального фонду державного бюджету.

13. Всі податки і збори в Україні регулюються Податковим кодексом України.

14. В Україні запроваджена прогресивна шкала оподаткування доходів громадян.

15. Єдиний податок сплачують ФОП або ЮО на спрощеній системі оподаткування.

16. Державне мито є загальнодержавним податком.

17. До підакцизних товарів належать: алкогольні напої, тютюнові вироби, ювелірні вироби, кондитерські вироби.

18. До непрямих податків в Україні належать: акцизний податок, державне мито, податок на додану вартість.

19. Ставки місцевих податків і зборів встановлюють органи місцевого самоврядування в межах, визначених в Податковому кодексі України.

20. Прибуток підприємств в Україні підлягає оподаткуванню податком на виведений капітал.

Завдання 3. Підготовка доповіді та презентації про податок/збір.

Об'єднайтеся в групи по 2-3 особи і підготуйте доповідь з презентацією про один із податків, зборів чи внеску за основними елементами податку з прикладами розрахунку.

Форма подання та обсяг: презентація або плакат.

Критерії оцінювання:

- ✓ Повнота розкриття елементів податку, збору або внеску.
- ✓ Коректність і зрозумілість прикладів розрахунку.
- ✓ Логічна структура доповіді та презентації.
- ✓ Якість оформлення слайдів (читабельність, наочність).
- ✓ Узгоджена робота всіх членів групи.

Завдання 4. Есе з аналізу податкового навантаження.

Проаналізуйте рівень податкового навантаження в Україні та порівняйте його з аналогічними показниками в інших країнах. На основі отриманих даних зробіть висновки щодо того, чи можна вважати податкове навантаження в Україні високим (з урахуванням принципу кривої Лаффера) та чи сприяє воно ухиленню від сплати податків.

Форма подання та обсяг роботи: есе, 2-3 сторінки друкованого тексту.

Критерії оцінювання:

- ✓ Розкриття теми та повнота аналізу.
- ✓ Логічність викладу та аргументованість висновків.
- ✓ Коректне використання економічних понять і термінів.
- ✓ Самостійність суджень та аналітичний підхід.
- ✓ Дотримання академічного стилю та вимог до оформлення.

Завдання 5. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. Громадянин Павлов С. І. працює слюсарем на підприємстві. Його місячний оклад встановлено на рівні мінімальної заробітної плати. Обчисліть ПДФО, ВЗ та ЄСВ. Яку суму коштів працівник отримає до виплати?

Задача 2. Ви здійснили покупку в супермаркеті на суму 3 тис грн (в т.ч. ПДВ). Визначте суму ПДВ, яка закладена в ціні товару.

Задача 3. Ви є власником квартири площею 150м². Обчисліть суму податкового зобов'язання з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Задача 4. Ви є власником елітного автомобіля, вартість якого перевищує 375 мінімальних заробітних плат та з моменту випуску якого пройшло 3 роки. Чи підлягає даний автомобіль оподаткуванню? Яка сума податку?

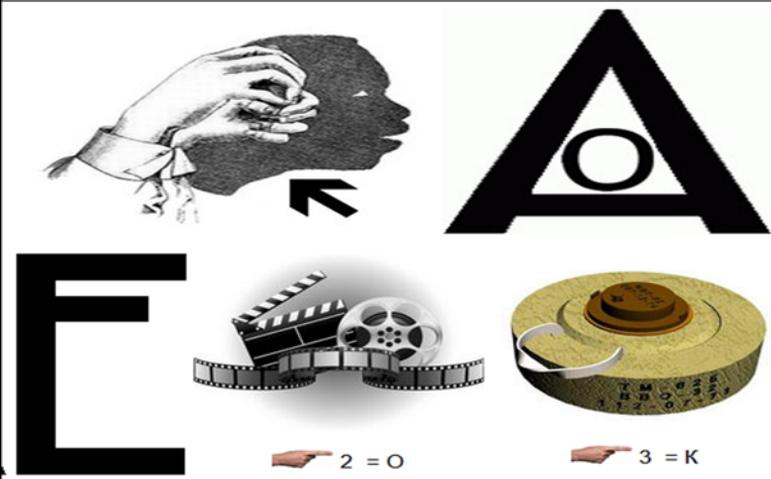
Задача 5. Підприємець ФОП працює на 3-й групі єдиного податку і не є платником ПДВ. За звітний квартал він отримав такі доходи: січень – 85 000 грн, лютий 110 000 грн, лютий – 95 000 грн. Визначте загальний дохід за квартал та розрахуйте суму єдиного податку та військового збору.

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1		(англ.)
2		(англ.)

3	 <p>Letter T, a paint palette, a quill pen, and letter D.</p>
4	 <p>H₂O, a cat, letter E, letter A, letter B, a dollar sign, the Eiffel Tower, and a melon slice.</p>
5	 <p>A hand holding a shadow, letter A, letter E, a clapperboard and film reel, and a roll of tape.</p>

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Taxes. Tax System” are aimed at developing students’ systemic understanding of the role of taxes in the financial system of the state and their impact on economic decision-making. While completing the tasks, students analyze tax instruments from the perspective of finance, assess fiscal, economic, and behavioral effects of taxation, and consider the tax system as a mechanism for resource redistribution and regulation of economic activity.

Assessment criteria (for each assignment):

- ✓ understanding of the essence of taxes and the tax system;
- ✓ ability to analyze tax instruments from a financial perspective;
- ✓ logical and well-argued conclusions;
- ✓ consideration of economic and financial consequences of tax decisions;
- ✓ appropriate use of financial and tax terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Tax Choice: Government / Taxpayer

Analyze a potential change in one of the main taxes (VAT, personal income tax, or corporate income tax). Assess the consequences of this change for budget revenues, taxpayers, and overall economic activity. Propose a tax solution that balances the fiscal interests of the state and the financial capacity of taxpayers. (There is no "right answer", there is a balance of interests).

Task 2. Tax System under Economic Crisis

Consider the tax system in a situation of economic instability (recession, budget deficit, growth of the shadow economy). Identify which taxes pose the greatest risks to budget stability and propose possible tax instruments to stabilize the financial system. (Taxes are an anti-crisis tool, not just a source of revenue).

Task 3. Who Actually Pays Taxes?

Analyze the structure of tax revenues and explain the difference between the formal taxpayer and the real bearer of the tax burden. Provide examples of taxes whose burden is effectively shifted to other economic agents. (Differentiation between the taxpayer and the bearer of the tax burden).

Task 4. The Tax System of the Future

Propose your own model of a tax system adapted to modern economic challenges. Identify which taxes should remain core elements, which require transformation, and which principles (fairness, efficiency, simplicity, digitalization) should be fundamental. (Taxes as a component of financial strategy rather than an isolated chapter).

Task 5. Taxes and Taxpayer Behavior

Analyze how the level of tax burden and the quality of tax administration influence tax compliance, the size of the shadow economy, and investment activity. Justify the relationship between tax policy and the financial behavior of taxpayers. (Integration of finance, public policy, and systems thinking).

6. Бюджет. Бюджетна система.

Питання до семінару

1. Дайте характеристику бюджету як економічної категорії, розкрийте його сутність, призначення та форми прояву.

2. У чому полягає необхідність створення й використання централізованого фонду державних фінансових ресурсів?

3. Які фактори впливають на розмір бюджетного фонду та виконання бюджетних функцій?

4. Які основні функції виконує державний бюджет у фінансовій системі країни?

5. Склад бюджетного законодавства.

6. Охарактеризуйте поняття «доходи бюджету», їх сутність, джерела формування та методи мобілізації.

7. Якою є класифікація доходів бюджету?

8. Розкрийте зміст понять «видатки бюджету» та «витрати бюджету» і поясніть різницю між ними.

9. Охарактеризуйте основні види класифікації видатків бюджету: функціональну, економічну, відомчу та програмну.

10. У чому полягає сутність бюджетного фінансування та які його основні форми?

11. Що таке бюджетна система України, який її склад, структура та принципи побудови?

12. Розкрийте зміст і стадії бюджетного процесу в Україні.

13. У чому полягає сутність бюджетного планування та порядок його здійснення?

14. Як здійснюється виконання державного бюджету?

15. Що є завершальною стадією бюджетного процесу та які процедури передбачає підбиття підсумків виконання бюджету?

Тести

1. Відповідно до функціональної класифікації видатків, яка з перелічених функцій не забезпечується фінансуванням через державний бюджет України?
 - а) охорона здоров'я;
 - б) освіта;
 - в) соціальний захист та соціальне забезпечення;
 - г) виплата пенсій за віком.
2. Залежно від частки ВВП, яка перерозподіляється через бюджет (рівень централізації фінансових ресурсів країни у бюджеті) виділяють такі основні моделі:
 - а) Американська, Західноєвропейська, Скандинавська, Японська;
 - б) Американська, Західноєвропейська, Скандинавська, Австралійська;
 - в) Американська, Західноєвропейська, Скандинавська, Швейцарська;
 - г) Американська, Західноєвропейська, Скандинавська, Канадська.
3. Державний бюджет є 1 з фінансової системи країни
 - а) сфер;
 - б) ланок;
 - в) підсистем;
 - г) механізмів.
4. Скільки розділів містить Бюджетний Кодекс України.
 - а) 6;
 - б) 10;
 - в) 12;
 - г) 22.
5. У вигляді якого нормативно-правового акту затверджується Державний Бюджет України?
 - а) наказ;
 - б) закон;
 - в) постанова;
 - г) рішення.
6. У вигляді якого нормативно-правового акту затверджуються місцеві бюджети?
 - а) наказ;
 - б) закон;
 - в) постанова;
 - г) рішення.

7. Сукупність показників усіх бюджетів, що включаються до складу бюджетної системи, – це:
- а) зведений бюджет;
 - б) бюджетний устрій;
 - в) бюджетна система;
 - г) бюджетний механізм.
8. За державним устроєм Україна є:
- а) унітарною;
 - б) федеративною;
 - в) конфедеративною;
 - г) імперією.
9. За адміністративно-територіальним поділом Україна:
- а) 1-рівнева;
 - б) 2-рівнева;
 - в) 3-рівнева;
 - г) 4-рівнева.
10. Сукупність державного та місцевих бюджетів становлять
- а) бюджетний регламент;
 - б) бюджетний устрій;
 - в) бюджетну систему;
 - г) бюджети місцевого самоврядування.
11. Зі скількох рівнів складається бюджетна система України?
- а) 1
 - б) 2
 - в) 3
 - г) 4
12. Які стадії включає бюджетний процес?
- а) виконання;
 - б) виконання і контроль;
 - в) складання, розгляд, затвердження, виконання;
 - г) складання, розгляд, затвердження, виконання, затвердження звіту про виконання і контроль на всіх стадіях.
13. Бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення витрат бюджету – це
- а) розпорядник бюджетних коштів;
 - б) комерційне підприємство;
 - в) благодійна організація;
 - г) казенне підприємство.

14. Міністерство освіти і науки України є
- а) головним розпорядником коштів;
 - б) розпорядником коштів другого рівня;
 - в) розпорядником коштів третього рівня;
 - г) не є розпорядником бюджетних коштів.
15. Хто приймає Закон України «Про державний бюджет на наступний рік» ?
- а) КМУ;
 - б) ВРУ;
 - в) НБУ;
 - г) Президент України.
16. Згідно з Бюджетним кодексом України проект бюджету розробляє і подає до Верховної Ради України:
- а) Кабінет Міністрів;
 - б) Міністерство економіки;
 - в) Міністерство фінансів;
 - г) Бюджетний комітет Верховної Ради.
17. За якою процедурою відбувається процес прийняття Закону України «Про державний бюджет на наступний рік»
- а) першого читання;
 - б) двох читань;
 - в) трьох читань;
 - г) без читань.
18. Який «дедлайн» прийняття Закону України «Про державний бюджет на наступний рік»?
- а) до 1 грудня року, що передує плановому;
 - б) до 31 грудня року, що передує плановому
 - в) до 1 січня планового року;
 - г) чим швидше, тим краще.
19. Хто здійснює касове виконання бюджету?
- а) НБУ;
 - б) Державна казначейська служба України;
 - в) ПАТ КБ ПриватБанк;
 - г) Рахункова палата України.
20. Який орган (організація, установа) веде бухгалтерський облік усіх надходжень Державного бюджету України і здійснює повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до бюджету.
- а) НБУ;
 - б) Державна казначейська служба України;
 - в) ПАТ КБ ПриватБанк;
 - г) Рахункова палата України.

21. З яких фондів складається державний бюджет?
- а) загального і спеціального;
 - б) амортизаційного і накопичувального;
 - в) регіонального і місцевого;
 - г) пенсійного і фонду інвалідів.
22. Єдине систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів – це
- а) бюджетний кодекс;
 - б) бюджетна класифікація;
 - в) бюджетна система;
 - г) бюджетний устрій.
23. З яких груп складається класифікація доходів бюджету?
- а) податки, збори, платежі, внески;
 - б) податкові надходження та неподаткові надходження;
 - в) податки та державний кредит;
 - г) податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти.
24. Адміністративні збори та платежі належать до такої групи доходів:
- а) податкові надходження;
 - б) неподаткові надходження;
 - в) операції з капіталом;
 - г) трансферти.
25. Кошти від продажу землі належать до такої групи доходів:
- а) податкові надходження;
 - б) неподаткові надходження;
 - в) операції з капіталом;
 - г) трансферти.
26. Класифікація видатків, яка визначає перелік головних розпорядників бюджетних коштів має назву:
- а) програмна;
 - б) відомча;
 - в) економічна;
 - г) функціональна.
27. Розподіл видатків на поточні і капітальні здійснюється у ... класифікації.
- а) програмній;
 - б) відомчій;
 - в) економічній;
 - г) функціональній.

28. Який вид доходів має найбільшу частку у формуванні державного бюджету?
- а) податкові надходження;
 - б) неподаткові надходження;
 - в) доходи від операцій з капіталом;
 - г) офіційні трансферти.
29. Вилучення бюджетного надлишку місцевого бюджету до бюджету вищого рівня має назву
- а) субсидія;
 - б) субвенція;
 - в) базова дотація;
 - г) реверсна дотація.
30. Видами державного фінансування є:
- а) дотації, субвенції, субсидії;
 - б) дотації, субвенції, податки;
 - в) позики, субвенції, субсидії;
 - г) дотації, сеньйораж, субсидії.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: бюджет; бюджетна декларація; бюджетний процес, бюджетна класифікація, бюджетні доходи, бюджетні надходження, видатки бюджету, витрати бюджету, загальний фонд державного бюджету; спеціальний фонд державного бюджету; резервний фонд державного бюджету, зведений бюджет, єдиний казначейський рахунок, бюджетний процес, розпорядники бюджетних коштів, бюджетна система, бюджетне фінансування, дотація, субсидія, субвенція.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Державний бюджет – найбільший грошовий фонд, який використовує уряд з метою фінансування своєї діяльності.

2. Плановий бюджетний дефіцит – це реальне перевищення видатків над доходами.

3. Держава, будучи власником засобів виробництва у державному секторі, проводить підприємницьку діяльність і відповідно є одним із суб'єктів вироблення та розподілу ВВП.

4. Обсяги фінансових ресурсів і отриманих доходів у суспільстві визначаються не потужністю та ефективністю фінансової системи, а станом бюджету.

5. Проект державного бюджету розробляє Кабінет Міністрів України.

6. Склад доходів бюджету, їх структура органічно пов'язані з обсягами ВВП і НД та визначаються фінансовою політикою держави.

7. Державні органи на всіх рівнях управління з метою виконання покладених на них функцій не повинні мати у своєму розпорядженні відповідних фінансових ресурсів.

8. При фінансуванні соціальних заходів важливо визначити правильне співвідношення між бюджетними видатками на соціальні потреби та на економічну діяльність.

9. Брак коштів у бюджеті може бути і за умови високого рівня доходів юридичних та фізичних осіб.

10. Якщо дефіцит бюджету відносно ВВП становить близько 10 %, то фінансовий стан держави є задовільним.

11. Боргове фінансування бюджетного дефіциту спонукає до збільшення інвестицій в економіку.

12. Податкові надходження до бюджету знижуються у період спаду виробництва та безробіття.

13. Бюджетні кредити, на відміну від банківських кредитів, видаються на менш пільгових умовах та за нижчими відсотковими ставками.

14. За рахунок боргового фінансування можна знизити розмір бюджетного дефіциту, але негайно починає автоматично зростати державний борг.

15. Бюджетний профіцит може виникнути внаслідок неправильного планування доходної бази бюджету.

16. Бюджетний процес в Україні триває з 1 січня по 31 грудня.

17. За функціональною класифікацією бюджетні видатки поділяються на капітальні і поточні.

18. Бюджетна декларація – це звіт Міністерства фінансів про виконання бюджету.

19. Бюджетний процес в Україні включає такі стадії: складання, розгляд, затвердження і виконання.

20. Міністерство освіти і науки є головним розпорядником бюджетних коштів.

Завдання 3. Аналіз структури державного бюджету.

Використовуючи відкриті дані Державного бюджету України за останні 5 років (доходи та видатки), проаналізуйте його структуру.

1. Визначте загальний обсяг доходів

2. Проаналізуйте структуру доходів бюджету, визначивши частку податкових надходжень; неподаткових надходжень; доходів від операцій з капіталом; офіційних трансфертів; цільових фондів.

3. Зробіть висновки як змінилася структура доходів державного бюджету за останні 5 років та які причини вплинули на такі зміни.

4. Визначте загальний обсяг видатків державного бюджету.

5. Проаналізуйте структуру видатків бюджету за функціональною класифікацією (оборона, соціальний захист, освіта, охорона здоров'я тощо) та за економічною класифікацією (капітальні і поточні) за останні 5 років.

6. Зробіть висновки:

– як змінилися пріоритетні напрями видатків та які причини такої зміни;

– як змінюється співвідношення між капітальними та поточними видатками за останні 5 років;

– чи відповідає структура бюджету сучасним соціально-економічним умовам.

Форма виконання і обсяг:

– аналітична таблиця доходів за останні 5 років, діаграми, письмові висновки (аналіз);

– аналітична таблиця видатків за функціональною класифікацією за останні 5 років, діаграми, письмові висновки (аналіз).

Обсяг від 5-10 сторінок.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота аналізу бюджету (розглянуті доходи й видатки за всі 5 років відповідно до завдання).

✓ Правильність використання даних (коректні цифри, логічні розрахунки, наявність таблиць і діаграм).

✓ Якість аналізу структури доходів і видатків (визначені частки, порівняння, зміни за роками).

✓ Обґрунтованість висновків (пояснено причини змін і зроблено логічні узагальнення).

✓ Оформлення та структура роботи (зрозуміле подання матеріалу, таблиці, графіки, дотримання обсягу).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);

2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	 <p>А „ ZERO „</p> <p>Ф</p> <p>+ H</p>
2	 <p>Ф</p> <p>4 = В</p> <p>+ H</p>
3	 <p>Д, Я, Е</p> <p>К, Я</p> <p>1 = л</p>
4	 <p>Ц, Ц</p> <p>Х</p> <p>Ц</p>

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Budget. Budget System” aim to develop students’ understanding of the structure and functions of the budget, features of budget system organization, and the interconnection between different budget levels. Students analyze revenues and expenditures, inter-governmental relations, and assess the effectiveness of budget mechanisms in ensuring financial stability and socio-economic development.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of the budget and budget system;
- ✓ ability to analyze the structure of revenues and expenditures and intergovernmental relations;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to assess the effectiveness of budgetary mechanisms;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Structure of the Budget System

Analyze the composition of the country’s budget system: national budget, local budgets, and intergovernmental transfers. Determine how different levels interact and which mechanisms ensure financial balance. (Visualization of budget flows and interconnections).

Task 2. Budget Revenues and Expenditures

Analyze the structure of revenues and expenditures of national and local budgets. Identify main revenue sources and the largest expenditure items, and assess the efficiency of their allocation. (Analytical comparison of funding efficiency).

Task 3. Intergovernmental Relations

Analyze the mechanisms of intergovernmental relations in the country: tax powers, grants, subsidies, and transfers. Assess their impact on the financial autonomy of local communities. (Application of financial equalization logic in practice).

Task 4. Budget and Macroeconomic Stability

Assess the role of the budget in ensuring macroeconomic stability and the impact of its deficit or surplus on the economy and social programs. (Connection between budget policy and macroeconomics).

Task 5. Budget System and Innovations

Analyze how digitalization and modern technologies are changing budget management and the financial system. Identify tools that increase transparency and efficiency of the budget. (Combining budget theory with modern management technologies).

7. Бюджетний дефіцит

Питання до семінару

1. Які основні ознаки свідчать про порушення економічної рівноваги у державі?
2. Хто в економічній науці заклав основи теорії загальної рівноваги?
3. Як безробіття та інфляція впливають на стан державних фінансів і сукупний попит?
4. Що означає незбалансований бюджет і чим він відрізняється від бюджетного дефіциту?
5. Які існують основні причини виникнення бюджетного дефіциту?
6. Які види бюджетного дефіциту розрізняють за формами прояву, терміном дії та залежно від економічного циклу?
7. Як класифікують бюджетний дефіцит за характером і причинами його виникнення?
8. Які є методи фінансування бюджетного дефіциту та їх характеристика?
9. Яким є взаємозв'язок між бюджетним дефіцитом і державним боргом?
10. З якою метою бюджет може бути затверджений із дефіцитом або профіцитом?
11. Які критерії Маастрихтського договору визначають допустимий рівень бюджетного дефіциту для країн Європейського Союзу?
12. За яких умов в Україні дозволяється затвердження бюджету з дефіцитом?
13. Які підходи застосовуються до покриття бюджетного дефіциту, і який із них є переважним у світовій практиці?
14. Які наслідки має бюджетний дефіцит залежно від джерел його покриття?

Тести

1. Які показники характеризують стан бюджету як фінансового плану?
 - а) рівновага доходів і видатків бюджету,
 - б) бюджетний дефіцит,
 - в) бюджетний профіцит;
 - г) всі відповіді вірні.
2. Бюджетний дефіцит характеризується як:
 - а) перевищення видатків над доходами;
 - б) перевищення доходів над видатками;
 - в) сальдо між сумами базових і реверсних дотацій;
 - г) сальдо між обсягом державного кредиту та витратами на обслуговування державного боргу.
3. До причин бюджетного дефіциту НЕ належить:
 - а) спад і скорочення обсягів виробництва;
 - б) зниження ефективності функціонування окремих секторів економіки;
 - в) наявність тіньового сектору економіки;
 - г) висока бюджетна та податкова дисципліна.
4. Пропорційне зниження бюджетних видатків щомісячно протягом періоду, який залишився до кінця фінансового року називається
 - а) секвестр;
 - б) сеньйораж;
 - в) рефінансування;
 - г) санація.
5. Бюджетний профіцит характеризується як:
 - а) перевищення видатків над доходами;
 - б) перевищення доходів над видатками;
 - в) рівновага бюджетних доходів і видатків;
 - г) немає правильної відповіді.
6. Яку назву має концептуальний підхід до збалансування державного бюджету, суть якого полягає у тому, що основним завданням держави є не підтримання рівноваги бюджету, а забезпечення макроекономічної стабільності в державі?
 - а) концепція збалансування на щорічній основі;
 - б) концепція збалансування бюджету на циклічній основі;
 - в) концепція функціональних фінансів;
 - г) концепція прийнятного ризику.

7. Яку назву має концептуальний підхід до збалансування державного бюджету, суть якого полягає у вирівнюванні доходів і витрат у межах одного року?

- а) концепція збалансування на щорічній основі;
- б) концепція збалансування бюджету на циклічній основі;
- в) концепція функціональних фінансів;
- г) концепція прийнятного ризику.

8. Яку назву має концептуальний підхід до збалансування державного бюджету, коли бюджетний профіцит, отриманий на стадії економічного зростання, використовується для покриття дефіциту в період спаду виробництва?

- а) концепція збалансування на щорічній основі;
- б) концепція збалансування бюджету на циклічній основі;
- в) концепція функціональних фінансів;
- г) концепція прийнятного ризику.

9. Вимушений бюджетний дефіцит виникає внаслідок:

- а) спрямування коштів на покриття поточних видатків;
- б) дискреційної фіскальної політики;
- в) обмеженості фінансових ресурсів (скорочення ВВП);
- г) надмірний рівень оподаткування.

10. При емісійному методі покриття дефіциту державного бюджету держава отримує:

- а) сеньйораж та інфляцію;
- б) сеньйораж та дефляцію;
- в) дефляцію;
- г) секвестр та дефляцію.

11. Відкритий бюджетний дефіцит – це дефіцит, який:

- а) офіційно визнаний у законі про Державний бюджет чи рішенні про місцевий бюджет на поточний рік;
- б) є наслідком обмеженості фінансових ресурсів держави за умов економічної та фінансової кризи;
- в) показує, якими б мали бути доходи, видатки та дефіцит за потенційного обсягу національного виробництва (за чинної системи оподаткування в умовах повної зайнятості);
- г) всі відповіді вірні.

12. Відповідно до Маастрихтських критеріїв (для країн-претендентів на вступ до ЄС) дефіцит державного бюджету не має перевищувати

- а) 3% ВВП;
- б) 30% ВВП;
- в) 60% ВВП;
- г) 5% від експорту товарів і послуг.

13. Секвестр бюджету – це:
- а) повне припинення фінансування видатків;
 - б) пропорційне скорочення видатків;
 - в) емісійне фінансування дефіциту;
 - г) погіршення платіжного балансу країни.
14. В статті 15 Бюджетного кодексу України зазначено, що для покриття бюджетного дефіциту заборонено використання:
- а) ОВДП;
 - б) ОЗДП;
 - в) грошово-кредитної емісії;
 - г) казначейських зобов'язань (векселів).
15. Профіцит бюджету затверджується з метою:
- а) погашення боргу;
 - б) забезпечення встановленого розміру оборотного залишку бюджетних коштів;
 - в) придбання цінних паперів;
 - г) всі відповіді вірні.
16. В якому році (або яких роках), (якщо даний факт мав місце) в Україні був бюджетний профіцит?
- а) його не було;
 - б) 1998
 - в) 2000
 - г) 2000 і 2002.
17. Які є методи покриття бюджетного дефіциту:
- а) податки, дотації та емісія;
 - б) податки, державні позики та емісія;
 - в) капітальні інвестиції, субсидії та дотації;
 - г) державні позики, капітальні інвестиції та емісія.
18. Дефіцит, який пов'язаний з політикою помірною оподаткування для зміцнення фінансової бази суб'єктів господарської діяльності, є:
- а) свідомим;
 - б) циклічним;
 - в) вимушеним;
 - г) структурним.
19. Структурний дефіцит бюджету – це:
- а) перевищення видатків бюджету над доходами внаслідок циклічного спаду економіки;
 - б) дефіцит бюджету, що виникає через дію автоматичних стабілізаторів;
 - в) дефіцит бюджету, який існує за умов повної зайнятості та потенційного рівня ВВП;
 - г) тимчасове перевищення видатків бюджету над доходами в період економічної кризи.

20. За рахунок проведення державних запозичень:

- а) зростає бюджетний дефіцит;
- б) зменшується ринкова ставка відсотка;
- в) збільшуються обсяги кредитних та інвестиційних операцій;
- г) збільшуються фінансові ресурси держави та частково фінансується дефіцит державного бюджету.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: дефіцит бюджету, профіцит бюджету, секвестр бюджету, граничний обсяг дефіциту бюджету, плановий дефіцит, фактичний дефіцит, прихований дефіцит, свідомий дефіцит, вимушений дефіцит, циклічний дефіцит, структурний дефіцит; активний дефіцит, пасивний дефіцит, стійкий дефіцит, тимчасовий дефіцит.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Бюджетний дефіцит виникає тоді, коли доходи бюджету перевищують його видатки.

2. Бюджетний дефіцит може бути інструментом стимулювання економічного зростання.

3. Структурний дефіцит бюджету зникає автоматично з відновленням економічного зростання.

4. Циклічний дефіцит бюджету є наслідком коливань економічної активності.

5. Дефіцит бюджету завжди є негативним явищем для економіки держави.

6. Бюджетний дефіцит може фінансуватися за рахунок державних запозичень.

7. Емісійне фінансування дефіциту бюджету може призвести до інфляції.

8. Державний борг не має жодного зв'язку з бюджетним дефіцитом.

9. Профіцит бюджету означає повну фінансову стабільність держави.

10. Рівень бюджетного дефіциту оцінюють не лише в абсолютному вимірі, а й у відсотках до ВВП.

11. Маастрихтські критерії ЄС передбачають граничний рівень бюджетного дефіциту на рівні 3 % ВВП.

12. Хронічний бюджетний дефіцит свідчить про неефективну бюджетну політику.

13. Збільшення податкових ставок завжди скорочує бюджетний дефіцит.

14. Автоматичні стабілізатори зменшують циклічні коливання бюджетного дефіциту.

15. Бюджетний дефіцит не впливає на інвестиційний клімат країни.

16. Дефіцит бюджету може виникати навіть за умов зростання ВВП.

17. Скорочення бюджетних видатків завжди є найкращим способом подолання дефіциту.

18. Фінансування дефіциту за рахунок зовнішніх запозичень збільшує валютні ризики.

19. Балансування бюджету є одним з головних завдань бюджетної політики держави.

20. Повна відсутність бюджетного дефіциту є обов'язковою умовою економічного розвитку.

Завдання 3. Аналіз дефіциту державного бюджету України.

Використовуючи відкриті дані про виконання Державного бюджету України за останні п'ять років (доходи, видатки, дефіцит/профіцит), проаналізуйте дефіцит державного бюджету за наступними пунктами.

1. Порівняйте загальний обсяг доходів і видатків державного бюджету та визначте розмір бюджетного дефіциту або профіциту за кожним роком (абсолютне значення і у % до ВВП).

2. Визначте який це дефіцит за різними класифікаційними ознаками?

3. Проаналізуйте як зміна дефіциту вплинула на фінансову стійкість держави.

Форма виконання:

Аналітична таблиця, графік, письмові висновки.

Обсяг роботи: 1,5–2 сторінки.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота виконання завдання (проаналізовано доходи, видатки та дефіцит/профіцит за всі 5 років).

✓ Коректність розрахунків (правильно визначено дефіцит у абсолютному значенні та у % до ВВП).

✓ Якість аналітичної частини (визначено види дефіциту та пояснено їх особливості).

✓ Обґрунтованість висновків (пояснено вплив дефіциту на фінансову стійкість держави).

✓ Оформлення та подання матеріалу (наявність таблиці, графіка, письмових висновків, дотримання обсягу).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	 <p>4 = Ф</p>
2	 <p>4 = Ц</p>
3	 <p>3 = В</p> <p>2 = Е</p>
4	
5	 <p>2 = Е</p>

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Budget Deficit” aim to develop students’ understanding of the causes of budget deficits, their economic consequences, and methods of financial regulation. Students analyze the dynamics of government revenues and expenditures, assess the impact of the deficit on financial stability and economic growth, and propose tools for effective deficit control and management.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of the budget deficit and its economic consequences;
- ✓ ability to analyze the structure of government revenues and expenditures;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to propose effective mechanisms for controlling and regulating the deficit;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Analysis of the Causes of Budget Deficit

Analyze the main factors leading to a budget deficit (economic shocks, structural problems, political decisions). Identify which factors are temporary and which are systemic. (In-depth analytical approach to the causes of the deficit).

Task 2. Impact of the Deficit on the Economy

Assess how a budget deficit affects economic growth, inflation, and debt stability. Provide examples from countries with different deficit levels. (Connection between fiscal policy and macroeconomic indicators).

Task 3. Financing the Deficit

Analyze possible ways to finance the budget deficit (domestic borrowing, external loans, money issuance). Assess the risks and economic consequences of each method. (Applying financial logic to real-world instruments).

Task 4. Strategy to Reduce the Deficit

Propose a comprehensive strategy to reduce the budget deficit, considering the balance between revenues and expenditures. Analyze how such decisions will affect the economy and social programs. (Combining analytics and strategic planning).

Task 5. Deficit in Crisis Conditions

Examine how economic or political crises impact the budget deficit. Propose mechanisms for compensation and stabilization of the budget during crises. (Practical case of modeling budget resilience under crisis conditions).

8. Державний кредит. Державний борг

Питання до семінару

1. У чому полягає сутність державного кредиту як економічної категорії?
2. Що таке державний кредит з юридичної точки зору?
3. Які функції державного кредиту?
4. Назвіть ознаки державного кредиту як складової державних фінансів.
5. Розкрийте взаємозв'язок державного кредиту з іншими ланками фінансової системи.
6. Які існують форми державного кредиту ?
7. Що таке державний борг ?
8. Розкрийте взаємозв'язок поняття державного боргу і державного кредиту.
9. Назвіть класифікаційні ознаки державного боргу.
10. Який вплив здійснює державний борг на економіку держави ?
11. Що таке управління державним боргом ?
12. Які існують індикатори оцінки рівня державного боргу ?
13. Які існують методи управління державним боргом ?
14. Як державний кредит впливає на економіку держави ?
15. Які джерела ризиків державного боргу ?

Тести

1. Державний кредит – це:
 - а) сукупність фінансових ресурсів державного бюджету;
 - б) система економічних відносин між державою та суб'єктами господарювання щодо формування доходів бюджету;
 - в) сукупність економічних відносин, за яких держава виступає позичальником, кредитором або гарантом;
 - г) форма фінансування державних видатків виключно за рахунок податків.
2. Сутність державного кредиту полягає у:
 - а) безповоротному вилученні коштів у населення;
 - б) перерозподілі ВВП на основі строковості, платності та поверненості;
 - в) формуванні бюджетних доходів через податкову систему;
 - г) емісії готівкових грошей для покриття дефіциту бюджету.

3. Яке джерело погашення державних позик найбільше призводить до зростання державного боргу:
- а) емісія грошей;
 - б) рефінансування боргу;
 - в) економія коштів від зменшення податків;
 - г) додаткові надходження від податків?
4. Якщо центральний банк реалізовує значну кількість державних цінних паперів, то це зумовлює:
- а) зменшення ринкової ставки відсотка;
 - б) скорочення джерел фінансування інвестицій;
 - в) зростання обсягу позик, наданих комерційними банками;
 - г) збільшення заощаджень фізичних осіб і прибутків юридичних осіб.
5. Державні цінні папери, які купуються з певною знижкою, а погашаються за номінальною вартістю, є:
- а) купонними;
 - б) вигрешними;
 - в) відсотковими;
 - г) дисконтними.
6. Обслуговування та погашення державного внутрішнього боргу проводить:
- а) Боргове агентство України;
 - б) Кабінет Міністрів України;
 - в) Міністерство фінансів України;
 - г) Верховна Рада України.
7. Які функції виконує державний кредит:
- а) контрольну та розподільну;
 - б) фіскальну, планову та розподільну;
 - в) розподільну, регулюючу та управлінську;
 - г) розподільну, регулюючу та контрольну.
8. Погашення державних позик здійснюється за рахунок коштів:
- а) бюджету;
 - б) страхових компаній;
 - в) суб'єктів господарювання;
 - г) державних цільових фондів.
9. Зміна строків дії державних позик, яка проводиться переважно у формі збільшення строків дії облігацій попередніх позик, – це:
- а) конверсія позики;
 - б) уніфікація позики;
 - в) консолідація позики;
 - г) анулювання боргів.

10. Які державні цінні папери їх власники не можуть перепродати?
- а) місцеві;
 - б) неринкові;
 - в) ринкові;
 - г) заставні.
11. Проблема державного боргу полягає у:
- а) абсолютній величині боргу;
 - б) забезпеченості платоспроможності держави;
 - в) відсотковому відношенні до національного доходу;
 - г) відсотковому відношенні до валового внутрішнього продукту.
12. Який вид кредиту зазвичай не передбачає застосування штрафних санкцій до позичальника?
- а) державний;
 - б) іпотечний;
 - в) банківський;
 - г) комерційний.
13. Граничні обсяги державного і зовнішнього боргу встановлює:
- а) Президент України;
 - б) Верховна Рада України;
 - в) Боргове агентство України;
 - г) Міністерство фінансів України.
14. Визнання державою своєї неплатоспроможності – це:
- а) дефолт;
 - б) санація;
 - в) дефляція;
 - г) банкрутство.
15. У системі державного кредиту держава може виступати:
- а) лише позичальником фінансових ресурсів;
 - б) лише кредитором суб'єктів господарювання;
 - в) виключно гарантом за зобов'язаннями третіх осіб;
 - г) позичальником, кредитором і гарантом одночасно.
16. Ким виступає держава у кредитних відносинах, які не завжди призводять до зміни величини фонду грошових коштів?
- а) емітентом;
 - б) гарантом;
 - в) кредитором;
 - г) позичальником.

17. Яка з наведених організацій є міжнародним рейтинговим агентством?
- а) Міжнародний валютний фонд;
 - б) Світовий банк;
 - в) Standard & Poog's;
 - г) Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).
18. Можливість погашення зовнішнього боргу визначається:
- а) станом торговельного балансу;
 - б) величиною золотовалютних резервів країни;
 - в) величиною дохідної частини бюджету;
 - г) розміром резервного фонду Кабінету Міністрів.
19. Завдяки розподільній функції державного кредиту проводиться:
- а) регулювання грошового обігу;
 - б) фінансування витрат держави;
 - в) підтримка малого та середнього бізнесу;
 - г) формування централізованих грошових фондів держави.
20. За правом емісії державні позики поділяються на:
- а) внутрішні й зовнішні;
 - б) готівкові та безготівкові;
 - в) державні і місцеві;
 - г) ринкові й неринкові.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: державний кредит, державні гарантії, державний борг, прямий державний борг, гарантований державний борг, внутрішній державний борг, зовнішній державний борг, боргове навантаження, боргова безпека, боргова спіраль, ОВДП, ОЗДП, казначейські зобов'язання; єврооблігації, кредитний рейтинг, рейтингові агентства, обслуговування боргу, технічний дефолт, реструктуризація державного боргу, пролонгація боргу, консолідація боргу, уніфікація боргу, рефінансування боргу, списання боргу, погашення боргу.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Проблема державного боргу не у його розмірі, а в забезпеченні платоспроможності держави.

2. Найбільш ефективним і дієвим джерелом погашення державних позик є емісія грошей.

3. Авторитет держави, як і кожного боржника, залежить від визнання нею власних боргів і забезпечення їх повного погашення у визначені строки.

4. Дисконтні державні позики характерні тим, що державні цінні папери купуються з певною надбавкою, а погашаються за номінальною вартістю.

5. Граничні розміри державного внутрішнього боргу України, його структуру та джерела погашення встановлює Міністерство фінансів України у порядку, погодженому з Національним банком України.

6. Облігація має характер боргового зобов'язання держави, спрямованого тільки на покриття бюджетного дефіциту.

7. Конверсія державного боргу проводиться у формі обміну облігацій попередньої позики на нові облігації.

8. Джерелом погашення державних позик і виплати відсотків за ними є грошові кошти бюджету.

9. Коли держава бере на себе відповідальність за погашення позик чи виконання інших зобов'язань, взятих на себе фізичними та юридичними особами, вона є позичальником.

10. До позик держава вдається під час бюджетного дефіциту.

11. Довіра кредиторів до держави завжди дещо нижча, ніж до емітентів – юридичних осіб.

12. За міжнародного державного кредиту стосовно позичальника не передбачаються і не застосовуються ніякі економічні санкції.

13. Потреба у державному кредиті виникає у зв'язку із нерівномірним рухом вартості у процесі виробництва та обміну.

14. Державний кредит не має ні окремого фінансового фонду, ні відокремленого органу управління.

15. Місцеві позики випускаються місцевими органами управління, і кошти, залучені від них, спрямовуються як у центральний бюджет, так і у відповідні місцеві бюджети.

Завдання 3. Аналіз державного боргу України.

Використовуючи відкриті статистичні дані Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, НБУ або міжнародних фінансових організацій, проаналізуйте динаміку та структуру державного боргу України за останні 5 років.

Аналіз здійснити за такими пунктами:

1. Динаміка державного боргу:
 - загальний обсяг державного боргу (прямого та гарантованого);
 - обсяг внутрішнього та зовнішнього боргу;
 - темпи зростання (зниження) державного боргу.
2. Структура державного боргу
 - частки внутрішнього та зовнішнього боргу;
 - частки боргу в національній та іноземній валюті;

– частки боргових зобов'язань за основними кредиторами (ОВДП, МФО, інші).

3. Оцінка боргового навантаження держави

- співвідношення державного боргу до ВВП;
- частку витрат на обслуговування боргу у видатках бюджету;
- динаміку видатків на погашення та обслуговування боргу.

4. Зробіть аналітичні висновки, в яких обґрунтуйте відповіді на наступні запитання:

– Яка динаміка зміни величини державного боргу за останні 5 років?

– Часка якого боргу переважає в загальній структурі державного боргу України?

– Чи є поточний рівень державного боргу економічно безпечним?

– Які фактори вплинули на зміну боргу (економічні, політичні, воєнні)?

– Як державний борг впливає на фінансову стійкість та соціально-економічний розвиток країни.

Форма виконання і обсяг: Аналітичні таблиці, графіки, письмові висновки. 3–5 сторінок.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота та системність аналізу (розглянуто динаміку, структуру та боргове навантаження за всі 5 років відповідно до завдання).

✓ Коректність і надійність даних (використано офіційні статистичні джерела, правильні розрахунки та показники).

✓ Якість аналітичних матеріалів (наявність і зрозумілість таблиць, графіків, логічні порівняння).

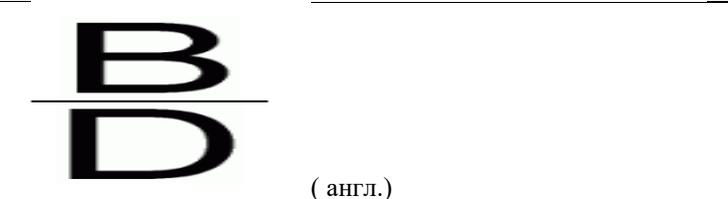
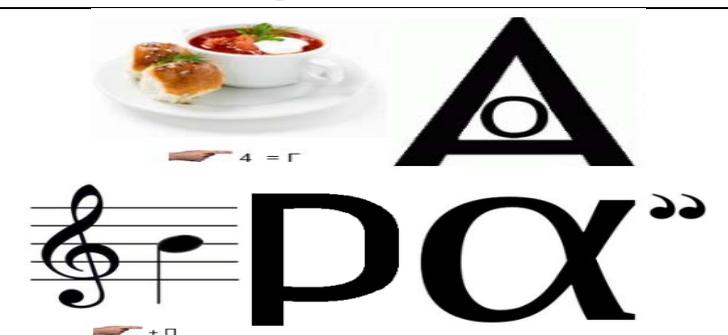
✓ Обґрунтованість аналітичних висновків (чіткі відповіді на поставлені запитання, пояснення причин змін боргу).

✓ Оформлення та логіка викладу (послідовна структура роботи, зрозуміла мова, дотримання обсягу).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	
3	
4	
5	

(англ.)

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Public Credit and National Debt” aim to develop students’ understanding of mechanisms for raising public funds, managing national debt, and assessing its impact on the economy. Students analyze the structure of national debt, methods of financing the deficit through public credit, and evaluate the risks and economic consequences of increasing debt obligations.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of public credit and national debt;
- ✓ ability to analyze the structure and dynamics of debt obligations;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to assess the economic consequences of national debt;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Structure of National Debt

Analyze the composition of national debt (domestic vs. external, short-term vs. long-term). Identify which segments create the highest financial risk for the state. (Comparison of different types of debt and their economic impact).

Task 2. Financing the Deficit through Public Credit

Assess how the government raises funds to cover the budget deficit through the issuance of government securities. Identify the advantages and risks of different borrowing instruments. (Combining public credit theory with practical case studies).

Task 3. National Debt Management

Analyze strategies for managing national debt: refinancing, restructuring, issuing new debt instruments. Propose the optimal approach for a country with a high deficit. (Strategic approach to debt management).

Task 4. National Debt and Macroeconomic Indicators

Assess the impact of national debt on economic growth, inflation, and financial stability. Provide examples from countries with different levels of debt. (Connecting debt and macroeconomics through real data).

Task 5. National Debt and International Finance

Analyze how external debt affects international financial relations and the country’s credit rating. Identify risks for attracting investments and cooperating with international financial institutions. (Integration of national debt policy with the international financial context).

9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Питання до семінару

1. В чому полягає сутність місцевих фінансів?
2. Які причини виникнення місцевих фінансів?
3. Які структурні елементи системи місцевих фінансів?
4. Які є способи формування доходів місцевих органів влади?
5. Які основні етапи розвитку місцевих бюджетів в Україні?
6. Яку роль відіграють податкові та неподаткові надходження у формуванні дохідної бази місцевого самоврядування?
7. Які напрями зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів можна запропонувати?
8. Як змінилася система місцевого оподаткування з прийняттям Податкового кодексу України та змін до нього?
9. В чому полягають основні принципи розмежування видатків місцевих бюджетів?
10. В чому полягають основні концепції організації внутрішніх міжурядових фінансових відносин?
11. Які основні ознаки концепції бюджетного федералізму?
12. Які основні ознаки концепції бюджетного унітаризму?
13. В чому полягає сутність міжбюджетних відносин?

Тести

1. Місцеві фінанси – це:
 - а) сукупність органів управління фінансами на рівні регіонів;
 - б) система грошових відносин, завдяки яким формуються регіональні спеціальні фонди;
 - в) система грошових відносин, що складаються у державі під час утворення, розподілу, перерозподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
 - г) система грошових відносин, за допомогою яких формуються, розподіляються та перерозподіляються фонди фінансових ресурсів, що використовуються на соціально-економічний розвиток регіонів і територій.
2. Які функції які виконують місцеві фінанси?
 - а) інвестиційна та алокаційна;
 - б) розподільча, контрольна, стимулююча;
 - в) фіскальна і монетарна;
 - г) власні і закріплені.

3. До складу місцевих фінансових інститутів не належать:
 - а) місцеві бюджети;
 - б) державний бюджет;
 - в) комунальний кредит;
 - г) підприємства комунальної власності.
4. До місцевих бюджетів в Україні не належать:
 - а) обласні бюджети;
 - б) районні бюджети;
 - в) зведений бюджет;
 - г) бюджети місцевого самоврядування.
5. Яка адміністративно-територіальна одиниця з'явилася в Україні в результаті проведення реформи децентралізації з 2014 року?
 - а) ОТГ;
 - б) СМТ;
 - в) АРК;
 - г) ПГТ.
6. ОТГ прирівнюються і наділяються всіма правами, які мають:
 - а) міста обласного значення;
 - б) міста районного значення;
 - в) міста Київ і Севастополь;
 - г) райони у містах.
7. Місцевими податками в Україні є:
 - а) ПДФО та ППП;
 - б) ЄП та ЄСВ;
 - в) ЄП та ПДВ;
 - г) ЄП та податок на майно.
8. Який відсоток ПДФО зараховується до бюджету ОТГ?
 - а) 0%;
 - б) 10%;
 - в) 25%;
 - г) 60%.
9. Який відсоток ПДФО надходить до обласних бюджетів?
 - а) 40%;
 - б) 15%;
 - в) 25%;
 - г) 60%.
10. Яка структура місцевого бюджету?
 - а) загальний і спеціальний фонди;
 - б) капітальний і поточний фонди;
 - в) поточний і резервний фонди;
 - г) капітальний і розвивальний фонди.

11. Форма взаємозв'язків і взаємозалежностей між окремими ланками системи місцевих бюджетів, а також між місцевими та державним бюджетом – це:

- а) цивільно-правові відносини;
- б) міжбюджетні відносини;
- в) трудові відносини;
- г) відносини власності.

12. До міжбюджетних трансфертів НЕ належать:

- а) базова дотація;
- б) грант;
- в) субвенція;
- г) реверсна дотація.

13. Трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій – це

- а) реверсна дотація;
- б) додаткова дотація;
- в) базова дотація;
- г) дотація вирівнювання.

14. Коефіцієнт, що визначає рівень податкоспроможності такого бюджету порівняно з аналогічним середнім показником по Україні у розрахунку на одну людину.

- а) індекс податкоспроможності;
- б) індекс платоспроможності;
- в) середньозважений індекс;
- г) індекс доходності.

15. Виключно цільовий характер має такий вид міжбюджетних трансфертів:

- а) базова дотація;
- б) субвенція;
- в) реверсна дотація;
- г) додаткова дотація.

16. Горизонтальне вирівнювання для бюджету об'єднаної територіальної громади здійснюється за таким податком:

- а) податок на доходи фізичних осіб;
- б) єдиний податок;
- в) податок на майно;
- г) податок на прибуток підприємств.

17. Горизонтальне вирівнювання для обласних бюджетів здійснюється за такими податками:

- а) податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств;
- б) єдиний податок, податок на прибуток підприємств;
- в) податок на майно, податок на доходи фізичних осіб;
- г) податок на прибуток підприємств, військовий збір.

18. Скільки відсотків складає базова дотація від суми, необхідної для досягнення значення мінімального показника –

- а) 50;
- б) 60;
- в) 70;
- г) 80.

19. В якому обсязі від суми, що перевищує 1,1 передається реверсна дотація з відповідного бюджету до державного

- а) 50%;
- б) 60%;
- в) 70%;
- г) 80%.

20. В яких межах індексу податкоспроможності не здійснюється горизонтальне вирівнювання?

- а) 0,7-0,9;
- б) 0,9-1,1;
- в) 1,1-1,3;
- г) 1,3-1,5.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: місцеві фінанси, місцеві бюджети, місцеві податки і збори, цільові фонди органів місцевого самоврядування, комунальний кредит, місцеві позики, власні повноваження, делеговані повноваження, власні доходи місцевих бюджетів, закріплені доходи місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, горизонтальне вирівнювання податкоспроможності регіонів, базова дотація, субвенція, реверсна дотація, додаткова дотація.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Місцеві бюджети мають повну самостійність, власні та закріплені дохідні джерела і право визначення напрямів їх використання.

2. Доходи місцевих бюджетів утворюються лише за рахунок місцевих податків і зборів.

3. Метою фінансової діяльності місцевих органів самоврядування є задоволення своїх інтересів і потреб та сприяння економічному та соціальному розвитку держави.

4. Суб'єктами місцевих фінансів виступають фінансові ресурси, що формуються і використовуються місцевими органами самоврядування.

5. Фінансові ресурси місцевих фінансових інститутів формуються як у фондовій, так і у нефондовій формі.

6. Функціонування місцевих фінансів пов'язане із забезпеченням достатніми фінансовими ресурсами місцевих рад та органів місцевої влади.

7. Видатки місцевих бюджетів практично не залежать від бюджетної політики, яку здійснює держава.

8. В Україні розмежування видатків між місцевими бюджетами здійснюється за принципом субсидіарності.

9. Головною складовою місцевих фінансів є видатки.

10. Фінанси місцевих органів самоврядування як система складаються з кількох взаємопов'язаних елементів.

11. Горизонтальні міжбюджетні відносини виникають між органами державної та місцевої влади.

12. Комунальне майно не належить до державного майна і є самостійною формою власності.

13. Для бюджетів ОТГ індекс податкоспроможності розраховується за ПДФО та податком на прибуток підприємств.

14. Причиною функціонування місцевих фінансів є виникнення товарно-грошових відносин і держави.

15. У більшості правових держав місцеві органи самоврядування не входять до системи державного управління.

Завдання 3. Розв'яжіть задачі.

Задача 1.

Середній обсяг надходжень ПДФО в розрахунку на 1 мешканця по Україні становить 6 000 грн.

Для міського бюджету А:

- чисельність населення – 50 000 осіб;
- фактичний обсяг ПДФО – 240 млн грн.

Визначити: 1) індекс податкоспроможності бюджету; 2) чи отримує бюджет базову або реверсну дотацію; 3) суму дотації (якщо застосовується).

Задача 2.

Середній показник ПДФО по Україні – 7 500 грн на 1 мешканця.

Для бюджету територіальної громади Б:

- населення – 20 000 осіб;
- фактичні надходження ПДФО – 156 млн грн.

Визначити: 1) індекс податкоспроможності; 2) чи здійснюється горизонтальне вирівнювання.

Задача 3.

Середній обсяг ПДФО на 1 мешканця по Україні – 6 500 грн.

Для бюджету міста В:

- чисельність населення – 80 000 осіб;
- надходження ПДФО – 624 млн грн.

Визначити: 1) індекс податкоспроможності; 2) вид дотації; 3) суму реверсної дотації (50 % перевищення).

Задача 4.

Середні показники по Україні:

- ПДФО на 1 мешканця – 6 800 грн;
- податок на прибуток підприємств на 1 мешканця – 3 200 грн.

Для обласного бюджету А:

- чисельність населення – 1 200 000 осіб;
- надходження ПДФО – 6,528 млрд грн;
- надходження податку на прибуток – 3,264 млрд грн.

Визначити: 1) індекси податкоспроможності за кожним податком; 2) зведений індекс податкоспроможності області; 3) вид дотації та її розмір.

Задача 5.

Середні показники по Україні:

- ПДФО – 7 200 грн/особу;
- податок на прибуток – 3 800 грн/особу.

Для обласного бюджету Б:

- населення – 900 000 осіб;
- надходження ПДФО – 6,804 млрд грн;
- надходження податку на прибуток – 3,591 млрд грн.

Визначити: 1) індекси податкоспроможності; 2) чи здійснюється горизонтальне вирівнювання.

Задача 6.

Середні показники по Україні:

- ПДФО – 6 400 грн/особу;
- податок на прибуток – 3 000 грн/особу.

Для обласного бюджету В:

- населення – 1 500 000 осіб;
- надходження ПДФО – 11,52 млрд грн;

- надходження податку на прибуток – 6,75 млрд грн.

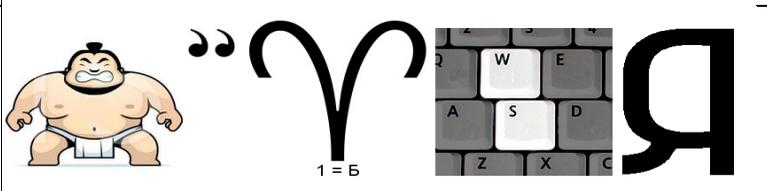
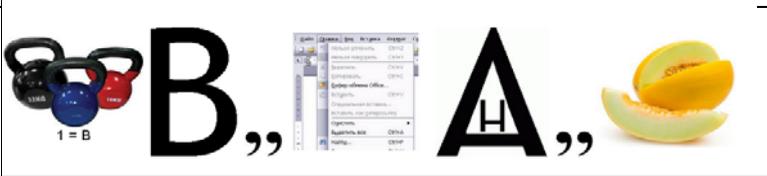
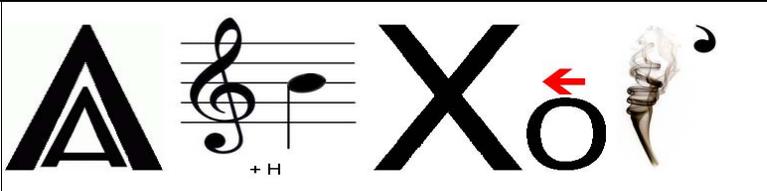
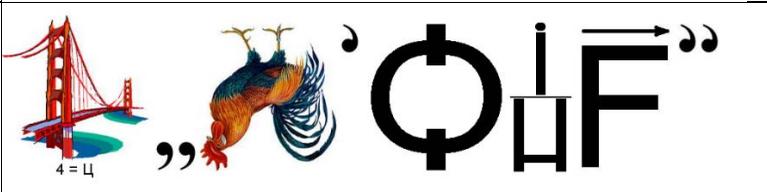
Визначити: 1) індекси податкоспроможності; 2) суму реверсної до-
тоції (50 % перевищення понад 1,1).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого термі-
на:

1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);

2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансо-
вої сфери.

1	 <p>1 = Т</p>
2	 <p>1 = Б</p>
3	 <p>1 = В</p>
4	 <p>+ Н</p>
5	 <p>4 = Ц</p>

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Local Finance” aim to develop students’ ability to analyze budgetary processes at the regional and local levels, evaluate mechanisms of fiscal federalism and financial equalization, and make decisions regarding the efficient redistribution of financial resources. While completing the tasks, students assess the impact of transfers, tax powers, and intergovernmental relations on financial stability and development of local communities.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence of local finance and fiscal federalism;
- ✓ ability to analyze financial equalization mechanisms and intergovernmental transfers;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to assess the impact of budgetary decisions on financial stability and development of local communities;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Analysis of Intergovernmental Transfers

Analyze the structure of intergovernmental transfers in two countries with different models of federalism. Identify which transfers promote financial equalization and which create incentives for inefficient resource management. (Comparison of actual transfer policies and their economic effects).

Task 2. Fiscal Federalism in Practice

Evaluate the effectiveness of tax power allocation between central and local authorities. Determine which federalism models better stimulate regional economic activity and financial autonomy. (Regional finance as a tool for economic development).

Task 3. Local Budgets in Crisis Situations

Analyze how local budgets respond to economic shocks (reduced revenues, increased expenditures, emergencies). Propose mechanisms for compensation and financial equalization. (Practical modeling of budget resilience to risks).

Task 4. Effectiveness of Financial Equalization

Compare revenue and expenditure levels of local communities in two regions. Assess how the financial equalization system reduces imbalance and promotes equality of opportunities. (Analytical work on real data).

Task 5. Local Finance and Investment Activity

Analyze how the financial autonomy of local communities affects their ability to attract investment and implement development projects. Identify mechanisms for optimizing finances to stimulate economic growth at the local level. (Combining budget analysis with strategic development planning).

10. Державні цільові фонди

Питання до семінару

1. У чому полягає сутність і мета формування державних цільових фондів?
2. На які групи поділяються державні цільові фонди?
3. Які державні цільові фонди створюються в Україні?
4. У чому полягає призначення загальнодержавних цільових фондів?
5. Хто та з якою метою формує місцеві фонди?
6. Визначте джерела формування доходів бюджетів позабюджетних фондів.
7. Які джерела формування державного Пенсійного фонду?
8. Охарактеризуйте основні напрями використання і завдання Пенсійного фонду.
9. Що таке загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
10. Які джерела формування і напрями використання Фонду соціального страхування?

Тести

1. Державні цільові фонди залежно від рівня поділяються на:
 - а) державні та місцеві;
 - б) бюджетні та позабюджетні
 - в) економічні та соціальні;
 - г) немає правильної відповіді.
2. До позабюджетних фондів загальнодержавного соціального страхування в Україні належать:
 - а) Пенсійний фонд України та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;
 - б) Пенсійний фонд України та Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю;
 - в) фонд соціального страхування та Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;
 - г) Державний інвестиційний фонд та Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю.
3. До позабюджетних цільових фондів НЕ належать:
 - а) Пенсійний фонд;
 - б) Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;
 - в) Фонд соціального захисту інвалідів;
 - г) Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

4. Право створювати централізовані цільові фонди мають:
 - а) загальнодержавні та місцеві органи влади;
 - б) банки та страхові компанії;
 - в) суб'єкти господарювання;
 - г) домогосподарства.
5. До джерел фінансування державних цільових фондів (пенсійний фонд та фонд соціального страхування) належать:
 - а) надходження від єдиного соціального внеску;
 - б) трансферти з Державного бюджету України;
 - в) інші надходження, передбачені законодавством;
 - г) всі відповіді вірні.
6. Основним джерелом формування доходів позабюджетних фондів є:
 - а) грошові кошти державного бюджету;
 - б) цільові надходження з бюджету;
 - в) добровільні внески і пожертвування юридичних і фізичних осіб;
 - г) обов'язкові платежі юридичних і фізичних осіб, визначені чинним законодавством.
7. Страхування у разі постійної втрати працездатності здійснюється за рахунок:
 - а) Пенсійного фонду України;
 - б) Державного бюджету України;
 - в) Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;
 - г) Фонду соціального страхування на випадок безробіття.
8. Який з наведених фондів є бюджетним цільовим фондом?
 - а) Пенсійний фонд України;
 - б) Фонд соціального страхування на випадок безробіття;
 - в) Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю;
 - г) усі відповіді неправильні?
9. Цільові виплати на прожиття громадянам з мінімальними доходами здійснюються за рахунок:
 - а) Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;
 - б) Пенсійного фонду України;
 - в) Державного бюджету України;
 - г) Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

10. Надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг здійснюється за рахунок грошових коштів:

- а) Державного бюджету;
- б) Пенсійного фонду;
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття;
- г) Фонду державного майна.

11. Касове виконання бюджетів соціальних фондів в Україні забезпечує:

- а) Рахункова палата України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Національний банк України;
- г) Державна казначейська служба України.

12. Допомога на поховання застрахованим особам, в тому числі потерпілим на виробництві, виплачується за рахунок коштів:

- а) Пенсійного фонду;
- б) Державного бюджету;
- в) Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю;
- г) Фонд соціального страхування на випадок безробіття.

13. Основна ставка ЄСВ становить:

- а) 22%;
- б) 20%;
- в) 33%;
- г) 18%.

14. Систему накопичувального пенсійного страхування в Україні утворюють:

- а) перший та другий рівні системи;
- б) другий та третій рівні системи;
- в) перший та третій рівні системи;
- г) перший, другий та третій рівні системи.

15. Третій рівень пенсійної системи передбачає:

- а) загальнообов'язкове державне страхування;
- б) добровільне недержавне пенсійне страхування;
- в) обов'язкове накопичення пенсійних внесків на особистих рахунках громадян;
- г) залежність майбутнього обсягу пенсій від страхового стажу та величини сплачених внесків.

16. Основним джерелом доходів Пенсійного та Фондів соціального страхування в Україні є:

- а) благодійні внески юридичних і фізичних осіб;
- б) кошти державного бюджету;
- в) доходи від розміщення тимчасово вільних коштів фондів;
- г) надходження від ЄСВ.

17. Який максимальний розмір вкладу фізичної особи покриває Фонд гарантування вкладів фізичних осіб?

- а) 200 тис грн;
- б) 400 тис грн;
- в) 600 тис грн;
- г) 1 млн грн.

18. Якою має бути середньорічна чисельність працівників на підприємстві, щоб у роботодавця з'явився обов'язок працевлаштування особи з інвалідністю?

- а) від 5 осіб;
- б) від 8 осіб;
- в) від 50 осіб;
- г) від 100 осіб.

19. Який норматив працевлаштування осіб з інвалідністю, якщо на підприємстві працює більше 25 осіб?

- а) 1% від середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік;
- б) 4% від середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік;
- в) 5% від середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік;
- г) такого нормативу не існує.

20. Оперативне управління позабюджетними цільовими фондами здійснюють:

- а) державні органи влади;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Державна казначейська служба України;
- г) спеціально створений адміністративний апарат.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: державні цільові фонди, постійні фонди, тимчасові фонди, Пенсійний фонд України, накопичувальний пенсійний фонд, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю, Фонд загальнообов'язкового державного

соціального страхування на випадок безробіття, єдиний соціальний внесок, соціальне страхування.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю формується у складі Державного бюджету України.

2. Кошти Державного бюджету не можуть бути використані для формування бюджету Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

3. Роботодавці, крім бюджетних установ, які не дотримуються встановленого нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю, мають сплачувати санкції на користь Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

4. Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю створений з метою реалізації заходів щодо забезпечення зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю.

5. Базова ставка ЄСВ для підприємств, установ та організацій, становить 22 % від суми заробітної плати, нарахованої кожній застрахованій особі.

6. ЄСВ у розмірі 8,41 % застосовується до заробітної плати осіб з інвалідністю, які працюють у роботодавців.

7. Максимальна величина бази для нарахування ЄСВ встановлена на рівні двадцяти п'яти розмірів мінімальної заробітної плати.

8. У разі, якщо база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума ЄСВ розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), і ставки ЄСВ.

9. У випадку ліквідації банку Фонд гарантування вкладів фізичних осіб виплачує в повному розмірі внески фізичних осіб.

10. Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення на сьогодні є бюджетним.

11. Позабюджетні цільові фонди відносяться до комерційних самоврядних організацій.

12. У системі загальнообов'язкового державного соціального страхування страховиком є держава, яка зобов'язується формувати колективні страхові фонди і здійснювати виплати страхового відшкодування.

13. Головним централізованим фондом грошових коштів нашої держави є Пенсійний фонд України.

14. Кожен громадянин України може бути учасником одночасно різних рівнів системи пенсійного забезпечення.

15. За рахунок державних цільових фондів неможливо впливати на процес суспільного виробництва та зайнятість населення.

16. Джерела формування позабюджетних цільових фондів встановлюються залежно від характеру і масштабності завдань, для реалізації яких вони сформовані.

17. Єдиний соціальний внесок входить до системи оподаткування.

18. Утворення фондів цільового призначення проводиться з метою надання певних соціальних гарантій громадянам у разі досягнення непрацездатного віку, втрати працездатності, годувальника, роботи та інших непередбачуваних випадків.

19. Правовий статус державних цільових фондів регламентується нормами Конституції України, що визначають напрями соціальної політики держави.

20. Обсяг джерел формування грошових коштів позабюджетних цільових фондів не залежить від фінансового стану держави.

Завдання 3. Аналіз надходжень ЄСВ та використання коштів фонду зайнятості

Уявіть, що ви працюєте фінансовим аналітиком у районному центрі зайнятості. За місяць у регіоні: кількість застрахованих осіб – 120 000 осіб; середня заробітна плата – 14 000 грн; ставка єдиного соціального внеску (ЄСВ) – 22 %; частка ЄСВ, що спрямовується до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, умовно становить 7 % від загальної суми ЄСВ.

Розрахуйте загальну суму нарахованого ЄСВ за місяць у регіоні. Визначте суму коштів, яка надходить до Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Запропонуйте два напрями використання коштів цього фонду для зменшення рівня безробіття в регіоні. Зробіть короткий висновок (3–4 речення) щодо ролі державних цільових фондів у соціальному захисті населення.

Форма виконання та обсяг: письмове розв'язання з розрахунками та висновками. 1–2 сторінки.

Критерії оцінювання:

- ✓ Правильність розрахунків ЄСВ і надходжень до фонду.
- ✓ Логічність і обґрунтованість запропонованих напрямів використання коштів.
- ✓ Якість і змістовність висновків.
- ✓ Повнота виконання всіх пунктів завдання.
- ✓ Охайність та зрозумілість оформлення роботи.

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	
3	
4	

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “State Targeted Funds” aim to develop students’ systematic understanding of the role of state targeted funds in the financial system. While completing the tasks, students analyze the sources of fund formation and directions of expenditure, assess their impact on socio-economic development and financial stability, and examine issues of efficiency and transparency in the functioning of such funds.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence and purpose of state targeted funds;
- ✓ ability to analyze sources of fund formation and directions of fund utilization;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to assess socio-economic effects of fund activities;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Role of State Targeted Funds in the Financial System

Analyze the place of state targeted funds in the financial system. Determine their functions and explain why their existence is necessary alongside the state budget. (Understanding the targeted nature of financial resources).

Task 2. Sources of State Targeted Fund Formation

Analyze the main sources of revenue for state targeted funds (mandatory contributions, taxes, transfers). Assess the stability and reliability of these sources. (Assessment of financial sustainability of funds).

Task 3. Directions of Fund Expenditure

Analyze the main directions of expenditure of state targeted funds (pensions, social insurance, healthcare, etc.). Assess the efficiency and social impact of such spending. (Link between **financial decisions and social outcomes**).

Task 4. Problems in the Functioning of State Targeted Funds

Analyze key problems in the functioning of state targeted funds (deficits, misuse of funds, demographic risks). Propose possible solutions. (Analytical approach to real financial challenges).

Task 5. Reform of State Targeted Funds

Assess possible directions for reforming state targeted funds based on international experience. Identify changes that could improve the efficiency and transparency of their operation. (Combining national practice with international standards).

11. Страхування. Страховий ринок

Питання до семінару

1. У чому полягає економічна сутність страхування як фінансової категорії?
2. Які основні функції страхування в ринковій економіці?
3. Хто є суб'єктами страхових відносин і яку роль вони виконують?
4. Що таке страховий ризик і які його основні ознаки?
5. Які принципи страхування та як вони реалізуються на практиці?
6. Дайте характеристику форм страхування: обов'язкове та добровільне.
7. Які основні види страхування виокремлюють у фінансовій системі?
8. Що таке страховий ринок і які його ключові складові?
9. Які чинники впливають на розвиток страхового ринку країни?
10. У чому полягає роль держави у регулюванні страхового ринку?
11. Хто такі страхові посередники?
12. Що таке страхова премія, страховий тариф та страхова виплата?
13. Як формується та використовується страховий фонд?
14. У чому полягає значення перестраховування для стабільності страхового ринку?
15. Який орган здійснює регулювання страхового ринку в Україні і які функції він виконує?
16. Якими критеріями слід керуватися при виборі страхової компанії для укладання договору страхування?

Відповідь: При виборі страхової компанії необхідно враховувати низку фінансових та організаційних критеріїв. Насамперед слід звернути увагу на:

- термін діяльності компанії на страховому ринку та її репутацію серед клієнтів.

- фінансова стійкість страховика, яку можна оцінити за наявністю кредитного або страхового рейтингу, обсягами страхових резервів, а також співвідношенням страхових премій і страхових виплат.

- перелік страхових послуг і умови страхових договорів, зокрема розмір франшизи, винятки зі страхового покриття та порядок здійснення страхових виплат.

- рівень клієнтського сервісу, доступність відділень і швидкість врегулювання страхових випадків.

Узагальнюючи, правильний вибір страхової компанії має ґрунтуватися на поєднанні надійності, прозорості діяльності та відповідності страхових послуг потребам страхувальника.

Тести

1. Основною функцією страхування є:
 - а) отримання прибутку страхувальником;
 - б) перерозподіл фінансових ресурсів між банками;
 - в) захист майнових інтересів у разі настання страхового випадку;
 - г) формування державного резерву.
2. Страховий ризик – це:
 - а) подія, що обов'язково станеться;
 - б) подія, яка не має шкідливих наслідків;
 - в) ймовірна подія, на випадок якої проводиться страхування;
 - г) збиток, що вже настав.
3. Страхувальник – це:
 - а) компанія, що виплачує дивіденди;
 - б) особа, яка укладає договір страхування та сплачує внески;
 - в) орган, що контролює страховий ринок;
 - г) компанія-посередник.
4. Страховий тариф – це:
 - а) частка податку на діяльність страховика;
 - б) сума збитків за страховим випадком;
 - в) ціна одиниці страхового покриття;
 - г) сума, яку держава компенсує страховикам.
5. Який із наведених видів є добровільним страхуванням?
 - а) ОСЦПВ;
 - б) медичне страхування працівників за бюджетні кошти;
 - в) страхування життя громадян;
 - г) пенсійне забезпечення (ЄСВ).

6. Страховий фонд формується за рахунок:
 - а) державного бюджету;
 - б) страхових виплат;
 - в) страхових внесків страхувальників;
 - г) банківських депозитів.
7. Франшиза у страхуванні – це:
 - а) комісія страховика за видачу поліса;
 - б) мінімальна частина збитку, яку страхувальник покриває самостійно;
 - в) додаткова премія за ризик;
 - г) резервний фонд страховика.
8. Діяльність страховиків в Україні регулює:
 - а) Міністерство економіки;
 - б) НБУ;
 - в) Верховна Рада;
 - г) Державна податкова служба.
9. Об'єктом страхування є:
 - а) страховий тариф;
 - б) податкові платежі;
 - в) майнові інтереси, що не суперечать закону;
 - г) державні цінні папери.
10. Страхова премія – це:
 - а) виплата страховику в разі страхового випадку;
 - б) платіж страхувальника за страхове покриття;
 - в) частина резервів страховика;
 - г) державна дотація страховим компаніям.
11. Страхова сума – це:
 - а) максимальна відповідальність страховика;
 - б) сума франшизи;
 - в) загальний обсяг страхових резервів;
 - г) фактичний збиток страхувальника.
12. До обов'язкових видів страхування належить:
 - а) страхування життя;
 - б) автокаско;
 - в) ОСЦПВ;
 - г) туристичне страхування.
13. Страхові резерви – це:
 - а) кредитні ресурси банків;
 - б) кошти, що формуються для майбутніх страхових виплат;
 - в) частина державного бюджету;
 - г) доходи акціонерів.

14. Ризикове страхування передбачає:
- а) обов'язкову виплату по завершенню договору;
 - б) виплату тільки в разі настання страхового випадку;
 - в) виплату щорічних дивідендів;
 - г) заборону пролонгації договору.
15. Страховий брокер – це:
- а) державний контролюючий орган;
 - б) посередник, що представляє інтереси страхувальника;
 - в) працівник страхової компанії;
 - г) посередник, що представляє інтереси страховика.
16. Перестраховання – це:
- а) повторне укладання договору страхування зі страхувальником;
 - б) передання частини ризику іншим страховикам;
 - в) страхування депозитів банків;
 - г) державне страхування фінансових ризиків.
17. Страхова виплата – це:
- а) премія, сплачена страхувальником;
 - б) кошти, що виплачуються у разі страхового випадку;
 - в) Резервний фонд страховика;
 - г) Дивіденд за акціями страхової компанії.
18. Страховий ринок – це:
- а) система оподаткування страхових компаній;
 - б) сфера відносин між страховиками та страхувальниками;
 - в) ринок банківських послуг;
 - г) ринок біржових облігацій.
19. Основним доходом страховика є:
- а) продаж активів;
 - б) страхові премії;
 - в) банківські кредити;
 - г) державні субсидії.
20. Ризикова функція страхування полягає у:
- а) стимулюванні заощаджень;
 - б) захисті від можливих збитків;
 - в) формуванні бюджету;
 - г) збільшенні податкових надходжень.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: страхування, перестраховання, співстрахування, страхувальник, страховий ризик, страхова сума, застрахована особа, страхова премія, страхова виплата, франшиза, страховий ринок, стра-

ховий нагляд, страхові посередники, страховий брокер, андеррайтер, сюрвеєр, аджастер, аварійний комісар, диспашер.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Страхування є формою перерозподілу фінансових ресурсів між учасниками страхових відносин.

2. Страхування спрямоване на запобігання настанню страхових випадків.

3. Страховий ризик – це ймовірність настання події, що може спричинити матеріальні втрати.

4. Об'єктом страхування можуть бути лише матеріальні цінності.

5. Страхова премія – це сума коштів, яку страховик виплачує страхувальнику.

6. Страхова виплата здійснюється лише у разі настання страхового випадку.

7. Страховий фонд формується за рахунок страхових премій.

8. Добровільне страхування є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання.

9. Обов'язкове страхування встановлюється законом.

10. Страхові компанії належать до фінансових посередників.

11. Перестраховування зменшує фінансові ризики страхових компаній.

12. Перестраховування вигідне лише великим страховим компаніям.

13. Страховий тариф – це розмір страхової виплати.

14. Страхування сприяє фінансовій стабільності суб'єктів господарювання.

15. Страховий ринок є складовою фінансового ринку.

16. Держава не втручається у діяльність страхового ринку.

17. Страхування життя належить до довгострокових видів страхування.

18. Страховий випадок і страховий ризик є тотожними поняттями.

19. Розвиток страхового ринку залежить від рівня довіри населення.

20. Страхування не має впливу на інвестиційні процеси в економіці.

Завдання 3. Доповідь з презентацією про страхову компанію.

Оберіть одну страхову компанію (українську або міжнародну) та підготуйте короткий аналітичний опис її діяльності. У роботі необхідно зазначити такі елементи: 1) рік виходу компанії на страховий ринок, 2) основні види страхових послуг, які вона надає, 3) її місце та роль на страховому ринку, 4) наявність і рівень кредитного (страхового) рейтингу, 5) обсяги страхових премій і страхових виплат за останній до-

ступний період, б) зробити узагальнюючий висновок щодо фінансової стійкості та надійності страхової компанії.

Форма подання та обсяг роботи: презентація 5-6 слайдів; усний виступ до 5 хвилин.

Критерії оцінювання:

Зниження балів можливе у разі: відсутності частини обов'язкових елементів; некоректного використання фінансових термінів; відсутності логічних висновків; використання застарілої або недостовірної інформації.

Завдання 4. Підготуйте індивідуальну доповідь на тему одного з видів страхування (на вибір): страхування життя, медичне страхування, автоцивільна відповідальність (ОСЦПВ), автострахування (КАС-КО), страхування майна, страхування відповідальності, туристичне страхування, страхування від нещасних випадків, агрострахування або інший вид за погодженням з викладачем.

У доповіді необхідно розкрити такі питання: 1) сутність обраного виду страхування та його призначення; 2) основні об'єкти та суб'єкти страхування; 3) поширені страхові програми та типові умови страхових договорів; 4) переваги та недоліки для страхувальника; 5) приклади практичного застосування (реальні або змодельовані ситуації).

Форма подання та обсяг роботи: презентація 5-6 слайдів; усний виступ до 5 хвилин.

Критерії оцінювання:

Зниження балів можливе у разі: відсутності частини обов'язкових елементів; некоректного використання фінансових термінів; відсутності логічних висновків; використання застарілої або недостовірної інформації.

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

2	
3	
4	
5	

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Insurance” aim to develop students’ understanding of the principles of insurance, types of insurance products, the role of insurance companies in the financial system, and the impact of insurance on economic stability. Students analyze risk manage-

ment mechanisms, evaluate the effectiveness of insurance products, and develop recommendations to enhance financial security for both individuals and businesses.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence and functions of insurance;
- ✓ ability to analyze types of insurance products and insurance risks;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to propose risk management mechanisms and enhance financial security;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Types of Insurance

Analyze the main types of insurance (property, personal, liability, financial risk insurance). Assess which types are most in demand in the modern economy and why. (Comparison of market needs and insurance products).

Task 2. Insurance Companies and Their Role

Analyze the role of insurance companies in the country's financial system. Assess how they impact financial stability and capital accumulation. (Combining theory and real-world insurance operations).

Task 3. Risk Management

Evaluate how insurance helps individuals and businesses reduce financial risks. Provide examples of applying insurance mechanisms in business and personal life. (Practical application of insurance instruments for risk management).

Task 4. Insurance and Economic Stability

Analyze how the development of the insurance sector affects the country's economic stability and citizens' financial security. (Connection between insurance market and macroeconomic indicators).

Task 5. Innovations in Insurance

Analyze modern innovations in insurance: digital platforms, online insurance, InsurTech. Evaluate how new technologies increase the efficiency and transparency of insurance services. (Combining insurance theory with modern technological trends.).

12. Фінансовий ринок

Питання до семінару

1. У чому полягає призначення та економічна сутність фінансового ринку?
2. Якою є основна відмінність фінансового ринку від інших видів ринків?
3. Охарактеризуйте основні функції фінансового ринку.
4. Хто є суб'єктами фінансового ринку та як вони класифікуються за економічною, правовою і функціональною ознаками?
5. У чому полягає роль і значення фінансових посередників на фінансовому ринку?
6. Що є об'єктами фінансового ринку?
7. За якими критеріями класифікують фінансові інструменти?
8. Що таке первинні та вторинні фінансові інструменти?
9. Як поділяються фінансові інструменти за рівнем ризику та характером фінансових зобов'язань?
10. Якою є структура фінансового ринку за часовою та інституційною ознаками?
11. Що таке грошовий ринок і ринок капіталів та які їх основні складові?
12. Охарактеризуйте суб'єкти й інструменти ринку цінних паперів.
13. Що таке фондова біржа та позабіржовий ринок цінних паперів, їх функції та відмінності?
14. У чому полягає необхідність державного регулювання фінансового ринку та які основні регулятори діють в Україні?

Тести

1. Фінансовий ринок – це:
 - а) особлива сфера грошових відносин, що функціонує за умов існування в економіці реальних власників;
 - б) ринок, де проводиться випуск цінних паперів і торгівля ними, формується ціна на цінні папери, урівноважуються попит і пропозиція на них;
 - в) ринок середньо- та довгострокових капіталів або грошових коштів з терміном понад один рік, що становлять інвестиційний фактор у розвитку економіки;
 - г) сукупність економічних відносин з приводу розподілу фінансових ресурсів, купівлі-продажу тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів.

2. Основною метою функціонування фінансового ринку є
 - а) формування, розподіл та перерозподіл доходів громадян;
 - б) створення раціональної системи управління фінансовими ресурсами, спрямованої на забезпечення стратегічних і тактичних завдань діяльності.
 - в) акумулювання та ефективне розміщення тимчасово вільних коштів від суб'єктів, які їх заощадили, до суб'єктів, які відчувають потребу в таких коштах;
 - г) перерозподіл національного доходу державою на користь окремих соціальних груп населення.
3. Процес цілеспрямованого поділу фінансового ринку на індивідуальні сегменти залежно від характеру фінансових інструментів, які обертаються на ринку має назву
 - а) асиміляція;
 - б) сегментація;
 - в) фінансовий леверидж;
 - г) фінансова санація.
4. Складовою фінансового ринку України не являється
 - а) кредитний ринок;
 - б) ринок фінансових послуг;
 - в) валютний ринок;
 - г) ринок нерухомості.
5. Сегмент фінансового ринку, на якому об'єктом купівлі-продажу є іноземна валюта і фінансові інструменти, які обслуговують операції з нею називається
 - а) кредитний ринок;
 - б) ринок фінансових послуг;
 - в) ринок деривативів;
 - г) валютний ринок.
6. Якщо період обертання фінансового активу до одного року, то за періодом обертання він належить до:
 - а) ринку капіталів;
 - б) ринку грошей;
 - в) ринку деривативів;
 - г) всі відповіді вірні.
7. Інструментом фондового ринку є
 - а) кредити;
 - б) акції;
 - в) валюта;
 - г) фінансові послуги.

8. До боргових фінансових інструментів належать:
- а) первинні фінансові інструменти та деривативи;
 - б) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
 - в) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
 - г) державні та корпоративні облігації, казначейські й комерційні векселі, чеки.
9. Об'єктами фінансового ринку є:
- а) фінансово-кредитні інститути;
 - б) інститути інфраструктури фінансового ринку;
 - в) держава, суб'єкти господарювання та домашні господарства;
 - г) фінансові активи, які включають грошові кошти, цінні папери, позикові угоди, валютні цінності.
10. Що виступає доходом брокера?
- а) комісійна винагорода;
 - б) різниця між ціною купівлі і продажу товару;
 - в) дивіденди;
 - г) всі відповіді вірні
11. Ринок, на якому предметом обігу є похідні цінні папери називається
- а) грошовий ринок;
 - б) валютний ринок;
 - в) кредитний ринок;
 - г) ринок деривативів.
12. Який сегмент фінансового ринку забезпечує обіг цінних паперів компаній та держави, формує інвестиційні інструменти для економіки?
- а) валютний ринок
 - б) ринок деривативів
 - в) фондовий ринок
 - г) кредитний ринок
13. Емітенти є суб'єкти, які:
- а) залучають фінансові ресурси;
 - б) перерозподіляють фінансові ресурси;
 - в) реалізують різні види страхових послуг;
 - г) вкладають грошові кошти у фінансові інструменти.
14. Якщо фінансовим активом є кредит на 6 місяців у доларах США, то він належить до:
- а) валютного ринку;
 - б) ринку грошей;
 - в) кредитного ринку;
 - г) всі відповіді вірні.

15. Кредитори та позичальники – це суб’єкти ринку:
- а) страхового;
 - б) позикових капіталів;
 - в) цінних паперів;
 - г) нерухомості.
16. За стадіями торгівлі ринок цінних паперів поділяється на
- а) первинний і вторинний;
 - б) первинний, вторинний, третинний;
 - в) біржовий і позабіржовий;
 - г) ринок грошей і капіталів.
17. Що виступає доходом дилера?
- а) комісійна винагорода;
 - б) різниця між ціною купівлі і продажу фінансового активу;
 - в) дивіденди;
 - г) всі відповіді вірні.
18. Як називаються уповноважені органи влади та управління, через які держава здійснює регулювання фінансового ринку?
- а) НБУ та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
 - б) Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг та Українська фондова біржа;
 - в) Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку та Національний депозитарій України;
 - г) Українська фондова біржа та Національний депозитарій України.
19. Цінні папери, які використовуються для здійснення спекулятивних фінансових операцій і хеджування цінового ризику, – це:
- а) акції, інвестиційні сертифікати;
 - б) казначейські та комерційні векселі, чеки;
 - в) форварди, ф’ючерси, опціони, свопи;
 - г) облігації, векселі, депозитні сертифікати.
20. Суб’єкти, які займаються зберіганням цінних паперів, обліком прав власності на них та обліком їх руху, – це:
- а) зберігачі;
 - б) реєстратори;
 - в) депозитарії;
 - г) брокери й дилери.
21. До складу вторинних фінансових активів входять:
- а) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
 - б) ф’ючерси, форварди, опціони, свопи, варанти;
 - в) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
 - г) чеки, деривативи, державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: фінансовий ринок, фондовий ринок, валютний ринок, кредитний ринок, проста акція, привілейована акція, облігація, купон, дивіденди, казначейське зобов'язання, вексель, дилер, брокер, депозитарій, андерайтер, фондова біржа, валютна біржа, біржові індекси, ETF, емітенти, інвестори, небанківські фінансово-кредитні інститути.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фінансовий ринок – це сукупність економічних відносин щодо купівлі-продажу фінансових інструментів і перерозподілу фінансових ресурсів.

2. Фінансовий ринок обслуговує лише операції з цінними паперами.

3. Передумовою формування фінансового ринку є наявність незалежних суб'єктів господарювання.

4. Об'єктами фінансового ринку є лише грошові кошти.

5. Фінансові інструменти – це документи або контракти, що підтверджують фінансові зобов'язання.

6. Акції належать до боргових фінансових інструментів.

7. Облігації засвідчують зобов'язання емітента повернути позику та сплатити дохід.

8. Первинний фінансовий ринок пов'язаний з перепродажем раніше випущених цінних паперів.

9. Вторинний фінансовий ринок сприяє підвищенню ліквідності фінансових інструментів.

10. Фінансові посередники забезпечують прямий контакт між усіма кредиторами і позичальниками без власної участі.

11. До фінансових посередників належать банки, страхові компанії, інвестиційні фонди.

12. Грошовий ринок обслуговує переважно короткострокові фінансові операції.

13. Ринок капіталів охоплює лише валютні операції.

14. Деривативи використовуються для хеджування ризиків і спекулятивних операцій.

15. Фондова біржа є організованою формою торгівлі цінними паперами.

16. Позабіржовий ринок функціонує без будь-якого державного регулювання.

17. Емітенти – це суб'єкти, які вкладають кошти у фінансові інструменти.

18. Інвестори можуть бути індивідуальними та інституційними.

19. Державне регулювання фінансового ринку спрямоване на забезпечення його стабільності та захист інтересів учасників.

20. Національний банк України є одним із ключових регуляторів фінансового ринку.

Завдання 3. Доповідь з презентацією про фінансового посередника.

Підготуйте індивідуальну доповідь на тему одного з видів фінансових посередників (на вибір): комерційні банки, страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, факторингові компанії, інвестиційні фонди, недержавні пенсійні фонди, фінансові компанії, брокерські компанії або інший вид за погодженням з викладачем.

У доповіді необхідно розкрити такі питання:

1. Сутність та економічна роль обраного фінансового посередника.
2. Нормативно-правове регулювання його діяльності в Україні.
3. Основні послуги та операції, які він надає.
4. Джерела формування фінансових ресурсів та принципи їх використання.
5. Значення посередника для фінансового ринку та економіки.
6. Приклади практичного функціонування (вітчизняні або міжнародні кейси).

Форма подання та обсяг роботи: презентація (залежить від посередника), виступ – 5 хвилин.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота розкриття теми (розглянуті всі ключові питання: сутність, роль, нормативне регулювання, послуги, джерела ресурсів, значення для економіки, приклади з практики).

✓ Коректність і точність інформації (правильне використання економічних понять, точні дані щодо фінансового посередника та нормативної бази).

✓ Логічність і структура доповіді (послідовний виклад матеріалу, зрозуміле пояснення, наявність слайдів для підтримки виступу).

✓ Якість презентації та наочність (читабельність слайдів, використання схем, графіків, прикладів, візуальна наочність).

✓ Виступ і комунікаційні навички (дотримання часу виступу, чітка мова, впевнена подача матеріалу, відповіді на запитання при необхідності).

Завдання 4. Доповідь з презентацією про фондову біржу.

Підготуйте індивідуальну доповідь про фондову біржу однієї з країн світу (на вибір студента або за погодженням з викладачем).

У доповіді необхідно розкрити такі питання:

1. Історія створення та загальна характеристика фондової біржі (країна, рік заснування, роль у національній та світовій фінансовій системі).

2. Організаційна структура та принципи функціонування біржі (форма власності, учасники торгів, механізм укладання угод).

3. Основні фондові індекси біржі (назви індексів, їх призначення, які компанії входять до розрахунку).

4. Тікери та найбільші компанії, що котируються на біржі (прикладі 5–7 провідних компаній із зазначенням їх тікерів і секторів економіки).

5. Фінансові інструменти, що обертаються на біржі (акції, облигації, ETF, деривативи тощо).

6. Роль фондової біржі в розвитку економіки країни та міжнародного фінансового ринку (залучення капіталу, інвестиційна привабливість, вплив на економічне зростання).

7. Цікаві факти або сучасні тенденції розвитку біржі.

Форма подання та обсяг роботи: презентація (10–12 слайдів). Виступ – 5 хвилин.

Критерії оцінювання:

✓ Повнота розкриття теми (розглянуто всі ключові питання: історія, організаційна структура, фондові індекси, тікери та провідні компанії, фінансові інструменти, роль біржі в економіці, цікаві факти чи сучасні тенденції).

✓ Коректність і точність інформації (правильні дати, факти, назви індексів і компаній, точні відомості про біржу та її функції).

✓ Логічність і структура презентації (послідовне викладення матеріалу, зрозуміла подача інформації, чітка структура слайдів).

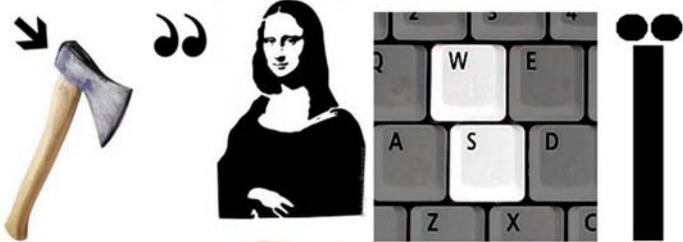
✓ Якість оформлення презентації (читабельність слайдів, наочність, використання графіків, схем, зображень, відповідність кількості слайдів вимогам).

✓ Виступ і презентаційні навички (дотримання часу виступу, чітка мова, впевнена подача матеріалу, відповіді на запитання при необхідності).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	 <p>1 = C</p>
3	 <p>3 = Г</p>
4	 <p>1 = B</p>

5	
6	

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Financial Market” aim to develop students’ comprehensive understanding of the financial market as a system for reallocating financial resources among economic agents. While completing the tasks, students analyze the structure and functions of the financial market, the interaction between its segments, and assess the impact of the financial market on economic stability, investment activity, and the development of the real sector of the economy.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence and structure of the financial market;
- ✓ ability to analyze the interconnection between financial market segments;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to link the functioning of the financial market with economic processes;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Financial Market Map

Create a structural “map” of the financial market, highlighting its main segments (money market, credit market, foreign exchange market, stock market, derivatives market, etc.). Explain the function of each segment in the redistribution of financial resources and identify the key economic

agents participating in each. (Viewing the market as an interconnected system, not just a list of definitions).

Task 2. Financial Market under Shock

Analyze the reaction of the financial market to an external or internal shock (inflation spike, currency crisis, central bank interest rate hike, geopolitical events). Assess which segments respond first and how investor and borrower behavior changes. (Focus on **dynamic interaction between market segments**).

Task 3. Investor or Borrower: Who Benefits?

Compare the interests of investors and borrowers in the financial market. Analyze how interest rates, risk, and liquidity affect their decisions. Conclude under which conditions the financial market is more favorable for each party. (The market as a space of conflict and balance of interests).

Task 4. Financial Market and the Real Economy

Explain how the functioning of the financial market influences the real sector of the economy. Analyze the role of the financial market in investment financing, economic growth, and risk redistribution. (Connecting finance with production and economic activity, not finance in isolation).

Task 5. Financial Market of the Future

Assess how digitalization, fintech, crypto-assets, and artificial intelligence are transforming the financial market. Identify which segments are likely to undergo the greatest changes and what new financial risks and opportunities arise. (Combining financial theory with modern trends and innovation).

13. Фінансовий менеджмент

Питання до семінару

1. Вкажіть умови, необхідні для ефективного функціонування фінансового менеджменту.
2. Назвіть основні принципи ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства.
3. Розкрийте основні підходи до визначення сутності фінансового менеджменту.
4. Пов'яжіть основну мету, завдання та функції фінансового менеджменту.
5. Розкрийте складові механізму фінансового менеджменту.
6. Охарактеризуйте об'єкти управління в фінансовому менеджменті.
7. Надайте характеристику суб'єктам фінансових відносин.
8. Надайте характеристику грошовим потокам
9. Розкрийте сутність прибутку.
10. Охарактеризуйте активи як об'єкт фінансового менеджменту.
11. У чому полягає мета та завдання інвестиційної діяльності підприємства?
12. Розкрийте сутність структури капіталу.
13. Що ви розумієте під фінансовим ризиком підприємства?
14. У чому сутність і значення фінансового планування?
15. Що ви розумієте під фінансовою кризою?
16. Які фактори зумовлюють виникнення фінансової кризи?

Тести

1. Фінансовий менеджмент – це:
 - а) система бухгалтерського обліку;
 - б) процес управління фінансовими ресурсами підприємства;
 - в) форма державного фінансового контролю;
 - г) метод оподаткування прибутку.
2. Головною метою фінансового менеджменту є:
 - а) зростання обсягу виробництва;
 - б) мінімізація податкових платежів;
 - в) максимізація ринкової вартості підприємства;
 - г) збільшення чисельності персоналу.
3. Об'єктом фінансового менеджменту є:
 - а) персонал підприємства;
 - б) фінансові ресурси та грошові потоки;
 - в) виробничі потужності;
 - г) маркетингова діяльність.

4. Суб'єктом фінансового менеджменту виступає:
 - а) держава;
 - б) фінансовий менеджер або керівництво підприємства;
 - в) аудиторська служба;
 - г) податкова інспекція.
5. До основних функцій фінансового менеджменту належить:
 - а) організація виробництва;
 - б) фінансове планування і контроль;
 - в) технічне обслуговування;
 - г) кадровий облік.
6. Фінансове планування – це:
 - а) прогнозування ринку;
 - б) процес формування фінансових показників на майбутній період;
 - в) аналіз минулих витрат;
 - г) контроль за виконанням бюджету.
7. Основним інструментом фінансового планування є:
 - а) баланс підприємства;
 - б) фінансовий звіт;
 - в) бюджет;
 - г) акт перевірки.
8. Управління оборотним капіталом передбачає:
 - а) управління основними засобами;
 - б) управління запасами, дебіторською заборгованістю і грошовими коштами;
 - в) управління прибутком;
 - г) управління інвестиціями.
9. Дебіторська заборгованість – це:
 - а) заборгованість підприємства перед бюджетом;
 - б) кошти, що належать підприємству від покупців;
 - в) банківські кредити;
 - г) резервний капітал;
10. Ліквідність підприємства характеризує:
 - а) рівень прибутковості;
 - б) здатність підприємства своєчасно погашати зобов'язання;
 - в) ефективність інвестицій;
 - г) структуру капіталу.

11. Платоспроможність підприємства означає:
- а) можливість отримувати прибуток;
 - б) здатність здійснювати поточні платежі;
 - в) наявність інвестиційних ресурсів;
 - г) ефективність управління персоналом.
12. Фінансовий контроль спрямований на:
- а) збільшення обсягу виробництва;
 - б) виявлення відхилень фактичних показників від планових;
 - в) зменшення податкових ставок;
 - г) розширення ринків збуту;
13. До власних фінансових ресурсів підприємства належить:
- а) банківський кредит;
 - б) кредиторська заборгованість;
 - в) статутний капітал;
 - г) лізинг.
14. Залучені фінансові ресурси – це:
- а) нерозподілений прибуток;
 - б) амортизаційні відрахування;
 - в) кредити і позики;
 - г) резервний капітал.
15. Фінансовий ризик пов'язаний з:
- а) коливанням попиту;
 - б) використанням позикового капіталу;
 - в) зміною технологій;
 - г) управлінням персоналом.
16. Прибуток підприємства – це:
- а) сума доходів;
 - б) різниця між доходами і витратами;
 - в) сума грошових надходжень;
 - г) виручка від реалізації.
17. Рентабельність характеризує:
- а) структуру активів;
 - б) ефективність використання ресурсів;
 - в) рівень ліквідності;
 - г) платоспроможність.
18. Інвестиційні рішення у фінансовому менеджменті стосуються:
- а) розподілу прибутку;
 - б) вибору напрямів вкладення капіталу;
 - в) податкового планування;
 - г) управління дебіторами.

19. Фінансовий аналіз базується переважно на:

- а) виробничих показників;
- б) фінансовій звітності підприємства;
- в) маркетингових дослідженнях;
- г) кадрових звітах.

20. Основним результатом ефективного фінансового менеджменту є

- а) збільшення кількості працівників;
- б) зростання вартості підприємства;
- в) зменшення обсягів виробництва;
- г) підвищення податкового навантаження.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: фінансовий менеджмент, фінансові ресурси, грошові потоки, фінансове планування, бюджетування, фінансовий контроль, оборотний капітал, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, прибуток, рентабельність, фінансовий ризик, інвестиційні рішення, фінансова звітність.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фінансовий менеджмент зосереджується виключно на бухгалтерському обліку.

2. Основною метою фінансового менеджменту є максимізація ринкової вартості підприємства.

3. Об'єктом фінансового менеджменту є фінансові ресурси та грошові потоки.

4. Суб'єктом фінансового менеджменту є держава.

5. Фінансове планування дозволяє передбачити потребу підприємства у фінансових ресурсах.

6. Бюджетування є одним із ключових інструментів фінансового менеджменту.

7. Управління оборотним капіталом не впливає на ліквідність підприємства.

8. Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворювати активи у гроші.

9. Платоспроможність і ліквідність є тотожними поняттями.

10. Фінансовий контроль спрямований на виявлення відхилень між плановими та фактичними показниками.

11. Власний капітал підприємства не створює фінансових ризиків.

12. Використання позикового капіталу збільшує фінансовий ризик підприємства.

13. Прибуток є основним внутрішнім джерелом фінансових ресурсів підприємства.

14. Рентабельність показує абсолютний розмір прибутку підприємства.

15. Фінансовий аналіз ґрунтується на даних фінансової звітності.

16. Інвестиційні рішення пов'язані з вибором напрямів вкладення капіталу.

17. Фінансова стійкість характеризує здатність підприємства функціонувати у довгостроковій перспективі.

18. Грошові потоки підприємства не мають значення для фінансового менеджменту.

19. Фінансові ризики можна повністю усунути за допомогою планування.

20. Ефективний фінансовий менеджмент сприяє зростанню конкурентоспроможності підприємства.

Завдання 3. Аналіз механізму фінансового менеджменту підприємства.

Уявіть, що ви фінансовий менеджер підприємства ТОВ «Альфа», яке працює у виробничій сфері. На основі теоретичного матеріалу з теми «Фінансовий менеджмент» необхідно:

1. Визначити мету фінансового менеджменту підприємства.

2. Сформулювати основні завдання фінансового менеджменту.

3. Охарактеризувати об'єкти фінансового управління: (активи; грошові потоки; прибуток; капітал).

4. Визначити суб'єктів фінансових відносин, що взаємодіють з підприємством.

5. Скласти схему або таблицю механізму фінансового менеджменту, яка включає: принципи; функції; методи; фінансові інструменти.

Форма подання і обсяг роботи: таблиця або схема механізму фінансового менеджменту; короткі пояснення (1–1,5 сторінки).

Критерії оцінювання:

✓ повнота розкриття елементів фінансового менеджменту;

✓ логічність і коректність схеми / таблиці;

✓ обґрунтованість висновків;

✓ оформлення та структура роботи.

Завдання 4. Оцінка фінансових ризиків і загроз фінансової кризи підприємства.

Підприємство ТОВ «Бета» протягом року зіткнулося з такими проблемами: зменшення прибутку; дефіцит обігових коштів; зростання кредитного навантаження; порушення платіжної дисципліни.

На основі наведених умов необхідно:

1. Пояснити сутність фінансового ризику підприємства.
2. Визначити основні види фінансових ризиків, характерні для даної ситуації.
3. Проаналізувати фактори виникнення фінансової кризи.
4. Оцінити вплив фінансової ситуації на: грошові потоки; прибуток; структуру капіталу.
- 5 Запропонувати 3–4 управлінські рішення фінансового менеджменту для запобігання кризі.

Форма подання і обсяг роботи: аналітична таблиця або структурована відповідь; письмові висновки (не менше 5 тез); обсяг – 1-2 сторінки.

Критерії оцінювання:

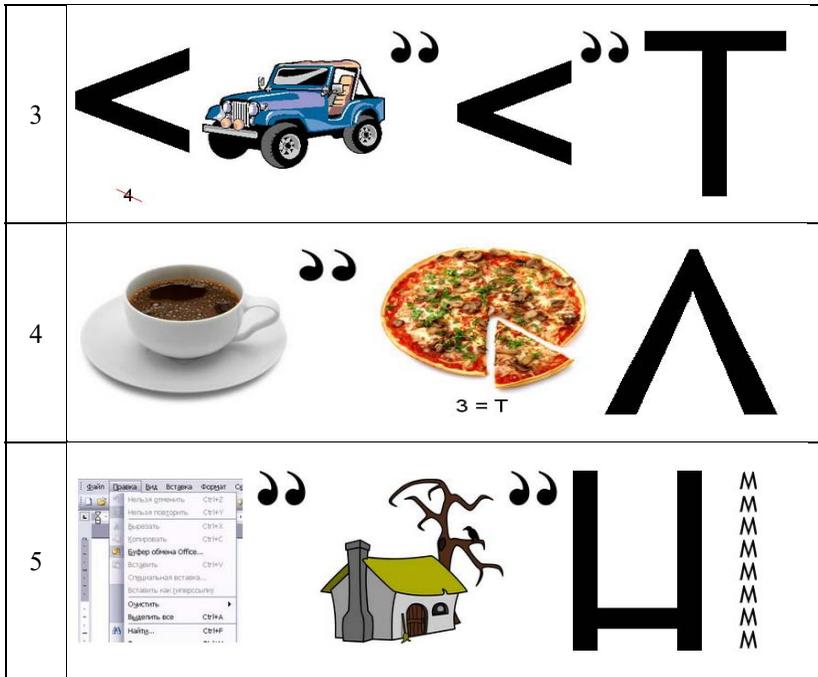
- ✓ правильність визначення фінансових ризиків і кризових факторів;
- ✓ глибина аналізу фінансового стану;
- ✓ обґрунтованість запропонованих управлінських рішень;
- ✓ логічність викладу та оформлення.

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	

Advanced Tasks in English

Within this practical class, you are required to analyze one of three model enterprise scenarios that differ in terms of financial stability and stage of development. Based on the provided financial indicators, you should assess the company’s financial condition, identify key financial challenges or opportunities, and make a well-reasoned managerial decision in response to the case situation. While completing the task, it is important to demonstrate the ability to think as a financial manager by integrating financial analysis with managerial decision-making logic.

Assessment Criteria:

- ✓ accuracy and completeness of the financial analysis;
- ✓ ability to identify key financial problems or advantages of the enterprise;
- ✓ logic and justification of the proposed managerial decision;
- ✓ consideration of financial risks and potential consequences of the decision;
- ✓ appropriate use of financial management terminology;
- ✓ clarity, structure, and consistency of the response.

TYPICAL ENTERPRISE MODELS FOR FINANCIAL MANAGEMENT

The following enterprise models are conditional (model-based) and are used as core cases for practical tasks within the topic Financial Management. All financial figures are illustrative and intended solely for educational purposes.

Model 1. Stable Medium-Sized Enterprise

Company Profile:

A manufacturing and trading company operating in the domestic market under moderate competition. The enterprise demonstrates stable performance and sustainable profitability.

Table 1. Key Financial Indicators (thousand UAH)

Indicator	Value
Revenue	25,000
Cost of Goods Sold	17,000
Gross Profit	8,000
Operating Expenses	4,500
Operating Profit	3,500
Net Profit	2,800

Management Dilemma (Case):

At the end of the financial year, the company reports stable profits and predictable cash flows. The financial manager must decide whether to allocate the majority of net profit to dividend payments or to reinvest funds in equipment modernization, which may improve productivity in the medium term but temporarily reduce liquidity. The task is to evaluate the financial consequences of both options and justify the optimal managerial decision.

Model 2. Enterprise under Financial Instability

Company Profile:

An enterprise operating in a volatile market environment, experiencing fluctuations in revenue and increasing production costs. Financial results are unstable and liquidity risks are rising.

Table 2. Key Financial Indicators (thousand UAH)

Indicator	Value
Revenue	18,000
Cost of Goods Sold	14,500
Gross Profit	3,500
Operating Expenses	3,200
Operating Profit	300
Net Profit / Loss	-200

Management Dilemma (Case):

The enterprise faces a shortage of working capital and declining financial stability. Management considers two alternatives: obtaining a short-term bank loan to support liquidity or reducing operating costs through workforce optimization and cost control measures. The financial manager must assess the risks of each option and propose a balanced strategy to stabilize the company's financial position.

Model 3. Innovation-Oriented High-Growth Enterprise (Startup / High-Tech)

Company Profile:

An innovation-driven company operating in the technology or service sector, currently in a rapid growth and scaling phase. The business focuses on long-term value creation rather than short-term profitability.

Table 3. Key Financial Indicators (thousand UAH)

Indicator	Value
Revenue	9,000
Cost of Services	5,500
Gross Profit	3,500
Operating Expenses	5,000
Operating Result	-1,500
Net Profit / Loss	-1,800

Management Dilemma (Case):

The company demonstrates rapid revenue growth but remains unprofitable. Investors are willing to provide additional funding, provided that management either reduces costs to reach break-even or revises the business model to prioritize aggressive market scaling. The financial manager must justify the chosen strategy, considering its impact on business value, financial risk, and long-term sustainability.

14. Міжнародні фінанси. Фінанси ЄС та країн з розвинутою ринковою економікою

Питання до семінару

1. У чому полягає сутність, специфіка та роль міжнародних фінансів у світовому господарстві?
2. Які основні чинники становлення та розвитку міжнародних фінансів?
3. Хто є суб'єктами та об'єктом міжнародних фінансів?
4. За якими напрямками відбувається рух грошових потоків у світовому господарстві?
5. Які функції виконують міжнародні фінанси?
6. Що таке міжнародна фінансова політика та як вона класифікується залежно від характеру заходів і рекомендацій?
7. Охарактеризуйте міжнародний фінансовий ринок та його основні складові.
8. У чому полягає призначення, функції та особливості сучасного міжнародного валютного ринку?
9. Чому міжнародний валютний ринок є найбільш ліквідною та масштабною складовою міжнародного фінансового ринку?
10. Розкрийте сутність, функції та класифікацію міжнародного кредиту.
11. На які сегменти поділяється сучасний міжнародний ринок банківських кредитів?
12. Охарактеризуйте міжнародний ринок цінних паперів, зокрема єврооблігації та євроакції.
13. Що являють собою міжнародні та регіональні валютно-кредитні організації? Назвіть найвідоміші з них.
14. У чому полягає специфіка діяльності Міжнародного валютного фонду та етапи співпраці України з МВФ?
15. Охарактеризуйте Групу Світового банку та Європейський банк реконструкції та розвитку, зокрема їх роль і пріоритети діяльності в Україні.
16. Охарактеризуйте фінансову систему Європейського Союзу: її структуру, джерела формування бюджету ЄС та основні напрями витрат.
17. У чому полягають особливості фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою та їх вплив на розвиток міжнародних фінансів?

Тести

1. Міжнародні фінанси – це:
 - а) фінанси окремої держави
 - б) система валютного регулювання
 - в) сукупність фінансових відносин між суб'єктами світового господарства
 - г) фінанси транснаціональних корпорацій
2. Основною ознакою міжнародних фінансів є:
 - а) використання національної валюти
 - б) рух фінансових ресурсів між країнами
 - в) централізоване управління
 - г) бюджетне фінансування
3. До суб'єктів міжнародних фінансів належать:
 - а) лише держави
 - б) лише міжнародні організації
 - в) держави, міжнародні організації, ТНК, банки
 - г) лише комерційні банки
4. Об'єктом міжнародних фінансів є:
 - а) світова економіка
 - б) фінансові ресурси та грошові потоки
 - в) національні бюджети
 - г) валютні курси
5. Основними чинниками розвитку міжнародних фінансів є:
 - а) зростання податків
 - б) глобалізація та інтернаціоналізація економіки
 - в) посилення державного контролю
 - г) зменшення міжнародної торгівлі
6. До функцій міжнародних фінансів належить:
 - а) контрольна
 - б) регулююча
 - в) розподільна
 - г) усі відповіді правильні
7. Міжнародна фінансова політика – це:
 - а) політика центрального банку
 - б) діяльність міжнародних корпорацій
 - в) система заходів з регулювання міжнародних фінансових відносин
 - г) податкова політика держави

8. Міжнародний фінансовий ринок – це:
- а) сукупність національних ринків
 - б) система відносин з купівлі-продажу фінансових активів між країнами
 - в) валютний ринок однієї держави
 - г) ринок товарів і послуг
9. До основних складових міжнародного фінансового ринку належить:
- а) ринок праці
 - б) валютний ринок
 - в) ринок нерухомості
 - г) ринок споживчих товарів
10. Міжнародний валютний ринок – це:
- а) ринок дорогоцінних металів
 - б) система обміну національних валют
 - в) внутрішній валютний ринок
 - г) ринок цінних паперів
11. Головне призначення міжнародного валютного ринку:
- а) накопичення капіталу
 - б) забезпечення міжнародних розрахунків
 - в) формування бюджетів держав
 - г) фінансування інновацій
12. Найбільшою за обсягом складовою міжнародного фінансового ринку є:
- а) ринок цінних паперів
 - б) кредитний ринок
 - в) валютний ринок
 - г) страховий ринок
13. Міжнародний кредит – це:
- а) кредит між підприємствами однієї країни
 - б) рух позичкового капіталу між країнами
 - в) внутрішній банківський кредит
 - г) державна субсидія
14. За суб'єктами надання міжнародний кредит поділяється на:
- а) короткостроковий і довгостроковий
 - б) товарний і валютний
 - в) приватний, державний та міждержавний
 - г) забезпечений і незабезпечений

15. Єврооблігації – це:
- а) державні облигації ЄС
 - б) цінні папери, випущені в євро
 - в) облигації, розміщені за межами країни-емітента
 - г) акції міжнародних корпорацій
16. Євроакції – це:
- а) акції лише європейських компаній
 - б) акції, що продаються на внутрішньому ринку
 - в) акції, розміщені одночасно на кількох національних ринках
 - г) державні цінні папери
17. Міжнародні валютно-кредитні організації створюються з метою:
- а) отримання прибутку
 - б) регулювання міжнародних фінансових відносин
 - в) здійснення торгівлі
 - г) контролю над банками
18. Міжнародний валютний фонд (МВФ) спеціалізується на:
- а) фінансуванні приватного бізнесу
 - б) стабілізації валютно-фінансових систем країн
 - в) страхуванні інвестицій
 - г) розвитку інфраструктури
19. До Групи Світового банку належить:
- а) ЄБРР
 - б) Міжнародна фінансова корпорація
 - в) МВФ
 - г) Банк міжнародних розрахунків
20. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) головним чином:
- а) фінансує військові програми
 - б) підтримує розвиток ринкової економіки
 - в) регулює валютні курси
 - г) здійснює податкову політику

Практичні завдання:

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: міжнародні фінанси, світове господарство, міжнародні грошові потоки, міжнародний фінансовий ринок, міжнародний валютний ринок, валютний курс, міжнародний кредит, євровалюти, єврооблігації, євроакції, міжнародні фінансові організації, ТНК, міжнародна фінансова політика, міжнародна валютна система, міжнародні розрахунки, фінансова глобалізація.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Міжнародні фінанси виникають у процесі фінансових відносин між суб'єктами різних країн.

2. Міжнародні фінанси функціонують лише на рівні держав.

3. Основною ознакою міжнародних фінансів є перетин фінансовими потоками державних кордонів.

4. Об'єктом міжнародних фінансів є фінансові ресурси та грошові потоки.

5. Міжнародна фінансова політика здійснюється виключно міжнародними організаціями.

6. Міжнародний фінансовий ринок об'єднує валютний, кредитний ринки та ринок цінних паперів.

7. Міжнародний валютний ринок забезпечує обмін валют для здійснення міжнародних розрахунків.

8. Валютний ринок є найменш ліквідною складовою міжнародного фінансового ринку.

9. Міжнародний кредит передбачає рух позичкового капіталу між країнами.

10. Євровалюти – це валюти країн Європейського Союзу.

11. Єврооблігації розміщуються на внутрішньому ринку країни-емітента.

12. Євроакції можуть одночасно розміщуватися на кількох національних ринках.

13. Міжнародні фінансові організації створюються для координації фінансових відносин між країнами.

14. Міжнародний валютний фонд спеціалізується на довгостроковому інвестиційному фінансуванні.

15. Співпраця України з МВФ передбачає виконання певних економічних умов.

16. Група Світового банку включає МБРР та МФК.

17. Європейський банк реконструкції та розвитку підтримує розвиток ринкової економіки.

18. Фінансова глобалізація зменшує взаємозалежність національних економік.

19. Міжнародні розрахунки здійснюються виключно у готівковій формі.

20. Міжнародні фінанси відіграють важливу роль у перерозподілі капіталу у світовій економіці.

Завдання 3. Порівняйте фінансову систему обраної країни з фінансовою системою України.

Оберіть одну зарубіжну країну. Підготуйте доповідь і презентацію (до 10 слайдів), у якій порівняти з Україною такі основні сфери фінансової системи:

- фінанси домогосподарств (доходи населення, заощадження, кредити);
- фінанси суб'єктів господарювання (джерела фінансування бізнесу, податки);
- державні фінанси (бюджет, податкова система, державний борг);
- фінансовий ринок (фондовий ринок, обіг цінних паперів).

Додатково (за бажанням): банківський сектор, страховий ринок, приклади транснаціональних корпорацій (ТНК), що працюють у країні.

Зробіть короткі висновки: 1) основні відмінності від України; 2) що з досвіду країни можна використати в Україні.

Форма подання і обсяг роботи: презентація (до 10 слайдів).

Критерії оцінювання:

✓ Повнота порівняння (розглянуто всі основні сфери фінансової системи: фінанси домогосподарств, фінанси суб'єктів господарювання, державні фінанси, фінансовий ринок; за бажанням – банківський сектор, страховий ринок, ТНК).

✓ Коректність і точність інформації (правильні дані про фінанси обраної країни та України, точні порівняння, використання актуальних джерел).

✓ Логічність і структура презентації (послідовне викладення матеріалу, зрозуміла структура слайдів, чіткі блоки для кожної сфери порівняння).

✓ Якість оформлення презентації (читабельність, наочність, використання графіків, схем, діаграм, відповідність кількості слайдів вимогам).

✓ Виступ і презентаційні навички (дотримання часу, чітка мова, впевнена подача матеріалу, наявність коротких висновків щодо відмінностей і можливостей для України).

Ребуси

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	
3	
4	
5	

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “International Finance” aim to develop students’ understanding of the financial systems of different countries and their impact on international economic processes. While completing the tasks, students analyze the structure of finance in EU countries and other developed market economies, assess the influence of international financial institutions and markets on national financial systems, and exam-

ine mechanisms of integration, regulation, and stabilization in an international context.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence and structure of international finance;
- ✓ ability to analyze the interconnection between national financial systems and international markets;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;
- ✓ ability to link the functioning of financial systems with economic processes at both national and international levels;
- ✓ appropriate use of financial terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Comparative Analysis of Financial Systems

Analyze the characteristics of the financial systems of two EU countries and two developed market economies outside the EU. Identify similarities and differences in the structure of finance, tax policies, and the functioning of financial markets. (Comparison based on key financial indicators and institutions, not just theory).

Task 2. Influence of International Financial Institutions

Examine the role of the International Monetary Fund, World Bank, European Central Bank, and other regulators in maintaining financial stability in developed economies. Analyze their mechanisms of influence and limitations for national financial systems. (Understanding tools of international financial regulation).

Task 3. EU Finance and Budget Planning

Analyze the structure of the EU budget and the main financial mechanisms for supporting member states. Assess how these mechanisms influence national budgets and financial decisions of countries. (Understanding the interaction between supranational and national finances).

Task 4. Impact of Exchange Rate Fluctuations and Financial Markets

Assess how changes in exchange rates and financial markets affect the economies and finances of EU countries and other developed market economies. Provide examples of specific events (crises, devaluations, interest rate changes). (Using real international financial events as a learning case).

Task 5. International Financial Innovations

Analyze how fintech, central bank digital currencies (CBDCs), and crypto-assets influence international finance and the integration of countries into the global financial system. Identify potential risks and benefits for developed market economies and EU countries. (Combining financial theory with contemporary international trends).

15. Фінансова безпека держави

Питання до семінару:

1. Які існують основні загрози національним інтересам та національній безпеці держави в економічній сфері?
2. Який стан національної економіки відповідає належному рівню економічної безпеки держави?
3. Що розуміється під загрозою економічній безпеці держави?
4. Що таке індикатори економічної безпеки?
5. Яке місце посідає фінансова безпека у складі економічної безпеки держави?
6. У чому полягає основна особливість фінансової безпеки?
7. Які складові входять до складу фінансової безпеки держави?
8. За допомогою яких індикаторів можна оцінити рівень бюджетної безпеки?
9. Якій моделі державної централізації ВВП відповідає порогове значення щодо рівня перерозподілу ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів Пенсійного фонду) в Україні?
10. У чому полягають основні негативні наслідки значного перевищення дефіциту державного бюджету (у % до ВВП) над його пороговим значенням?
11. Як впливають значні коливання офіційного курсу національної валюти на економіку країни?
12. До чого призводить перевищення обсягу готівки (у % до ВВП) над його пороговим значенням?
13. Що таке валютна безпека держави?
14. Які існують основні негативні наслідки надмірної внутрішньої та зовнішньої заборгованості держави?
15. Як характеризує показник проникнення страхування (страхові премії у % до ВВП) рівень розвитку страхового ринку у державі?

Тести:

1. Фінансова безпека держави – це:
 - а) стабільність банківської системи;
 - б) здатність держави забезпечувати стійкість фінансової системи та протидіяти загрозам;
 - в) наявність золотовалютних резервів;
 - г) збалансованість місцевих бюджетів.

2. Який елемент НЕ належить до фінансової безпеки держави?
 - а) бюджетна безпека;
 - б) валютна безпека;
 - в) інформаційна безпека;
 - г) боргова безпека.
3. Основною метою фінансової безпеки є:
 - а) зростання прибутків підприємств;
 - б) забезпечення стабільного економічного розвитку;
 - в) мінімізація податків;
 - г) контроль за цінами.
4. Бюджетна безпека характеризується:
 - а) рівнем інфляції;
 - б) стабільністю курсу національної валюти;
 - в) збалансованістю доходів і видатків бюджету;
 - г) обсягом золота в резерві.
5. До внутрішніх загроз фінансовій безпеці належить:
 - а) світова фінансова криза;
 - б) зростання державного боргу;
 - в) коливання цін на нафту;
 - г) санкції інших країн.
6. Зовнішньою загрозою фінансовій безпеці є:
 - а) тіньова економіка;
 - б) дефіцит бюджету;
 - в) залежність від зовнішніх кредиторів;
 - г) неефективне податкове адміністрування.
7. Валютна безпека пов'язана з:
 - а) стабільністю грошової одиниці;
 - б) наповненням бюджету;
 - в) рівнем зайнятості;
 - г) обсягами експорту товарів.
8. Показником боргової безпеки є:
 - а) обсяг ВВП;
 - б) співвідношення державного боргу до ВВП;
 - в) рівень безробіття;
 - г) обсяг податкових надходжень.
9. Надмірний дефіцит бюджету призводить до:
 - а) зростання валютних резервів;
 - б) підвищення фінансової стабільності;
 - в) послаблення фінансової безпеки;
 - г) зменшення державного боргу.

10. Податкова безпека означає:
- а) низькі податкові ставки;
 - б) ефективність та стабільність податкової системи;
 - в) відсутність податків;
 - г) зростання доходів підприємств.
11. Який орган в Україні відповідає за монетарну політику?
- а) Міністерство фінансів;
 - б) Кабінет Міністрів України;
 - в) Національний банк України;
 - г) Державна податкова служба.
12. Грошово-кредитна безпека спрямована на:
- а) контроль державних витрат;
 - б) стабільність банківської та грошової системи;
 - в) управління державною власністю;
 - г) регулювання зовнішньої торгівлі.
13. Фінансова безпека є складовою:
- а) соціальної безпеки;
 - б) економічної безпеки держави;
 - в) екологічної безпеки;
 - г) військової безпеки.
14. Тіньова економіка:
- а) зміцнює фінансову безпеку;
 - б) не впливає на фінансову систему;
 - в) зменшує податкові надходження;
 - г) підвищує бюджетні доходи.
15. Фінансова стабільність означає:
- а) відсутність криз;
 - б) здатність системи функціонувати без різких коливань;
 - в) високий рівень інфляції;
 - г) повну відсутність боргу.
16. Основним джерелом фінансових ресурсів держави є:
- а) доходи державного бюджету;
 - б) кредити МВФ;
 - в) золотовалютні резерви;
 - г) приватні інвестиції.
17. До інструментів забезпечення фінансової безпеки належить:
- а) підвищення безробіття;
 - б) зменшення експорту;
 - в) скорочення виробництва;
 - г) ефективна бюджетна та податкова політика.

18. Золотовалютні резерви використовуються для:
 - а) підтримки стабільності національної валюти;
 - б) фінансування соціальних програм;
 - в) виплати пенсій;
 - г) кредитування підприємств.
19. Ризик фінансової безпеки – це:
 - а) гарантований прибуток;
 - б) рівень інвестицій;
 - в) обсяг бюджетних видатків;
 - г) імовірність виникнення фінансових втрат.
20. Ефективна фінансова безпека сприяє:
 - а) економічній нестабільності;
 - б) зростанню довіри інвесторів;
 - в) збільшенню тіньової економіки;
 - г) зростанню дефіциту бюджету.

Практичні завдання

Завдання 1. Використовуючи професійну лексику, поясніть значення даних термінів: фінансова безпека держави, економічна безпека, бюджетна безпека, боргова безпека, валютна безпека, грошово-кредитна безпека, податкова безпека, фінансова стабільність, державний борг, дефіцит бюджету, профіцит бюджету, золотовалютні резерви, тіньова економіка, фінансові ризики, фінансова політика держави.

Завдання 2. Визначити правдивість тверджень. Якщо твердження не вірне, то пояснити в чому помилка і як правильно.

1. Фінансова безпека є складовою економічної безпеки держави.
2. Високий рівень державного боргу завжди означає фінансову небезпеку.
3. Бюджетний дефіцит негативно впливає на фінансову безпеку.
4. Золотовалютні резерви не впливають на валютну безпеку.
5. Тіньова економіка зменшує податкові надходження.
6. Податкова безпека означає відсутність податків.
7. Фінансова стабільність сприяє економічному зростанню.
8. Валютна безпека залежить від стабільності національної валюти.
9. Зовнішні фінансові кризи є внутрішніми загрозами фінансовій безпеці.
10. Державний бюджет є основним інструментом фінансової політики.
11. Надмірна залежність від зовнішніх кредитів послаблює фінансову безпеку.

12. Грошово-кредитна безпека не пов'язана з банківською системою.
13. Фінансова безпека держави не впливає на соціальну сферу.
14. Профіцит бюджету завжди є позитивним явищем.
15. Контроль за державними видатками сприяє фінансовій безпеці.
16. Фінансові ризики можуть бути внутрішніми та зовнішніми.
17. Інфляція не має впливу на фінансову безпеку.
18. Ефективна фінансова політика підвищує рівень фінансової безпеки.
19. Фінансова безпека формується лише на державному рівні.
20. Фінансова безпека є необхідною умовою національної безпеки.

Завдання 3. Оцінка фінансової безпеки України за останні 5 років.

Оберіть 5–6 основних показників фінансової безпеки України, наприклад:

державний борг (% ВВП); дефіцит бюджету (% ВВП); інфляція (%); золотовалютні резерви; курс гривні; податкові надходження). Заповніть аналітичну таблицю за останні 5 років. Проаналізуйте зміни показників (зростання або зниження; вплив кризових подій (COVID-19, війна). Зробіть аналітичні висновки, у яких визначте: загальний стан фінансової безпеки; ключові проблеми; короткі пропозиції щодо покращення ситуації.

Форма виконання і обсяг роботи: аналітична таблиця + короткий письмовий аналіз (1–2 сторінки письмового тексту).

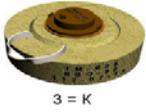
Критерії оцінювання:

- ✓ Повнота та правильність даних (коректні показники за всі 5 років, правильні джерела даних).
- ✓ Якість аналізу та висновків (логічне пояснення змін, врахування кризових подій, аргументовані висновки і пропозиції).
- ✓ Оформлення роботи (наочність таблиці, зрозуміла структура, дотримання обсягу та чистота оформлення).

Ребуси:

Розв'яжіть ребуси, подані до теми. Для кожного отриманого терміна:

- 1) наведіть коротке визначення (1–2 речення);
- 2) проілюструйте поняття одним практичним прикладом з фінансової сфери.

1	
2	
3	
4	
5	

Advanced Tasks in English

The practical assignments on the topic “Financial Security of the State” aim to develop students’ comprehensive understanding of financial security as a component of economic and national security. While completing the tasks, students analyze threats to financial stability, assess the state of budgetary, debt, banking, and currency security, and examine public policy instruments aimed at preventing financial risks and crises.

Assessment Criteria:

- ✓ understanding of the essence and components of state financial security;
- ✓ ability to identify internal and external financial threats;
- ✓ logical and well-reasoned conclusions;

- ✓ ability to analyze the impact of financial decisions on macroeconomic stability;
- ✓ appropriate use of financial and economic terminology;
- ✓ clarity, consistency, and structured presentation of the response.

Task 1. Components of State Financial Security

Analyze the main components of state financial security (budgetary, debt, banking, currency, tax security). Assess their interdependence and importance for economic stability. (Systemic view of financial security as an integrated mechanism).

Task 2. Financial Threats and Risks

Identify key internal and external threats to state financial security. Analyze their potential consequences for the budget, financial markets, and the economy as a whole. (Working with real financial risks and crisis scenarios).

Task 3. Role of Public Policy in Ensuring Financial Security

Analyze public financial policy instruments (budgetary, tax, debt, currency policies) in the context of ensuring financial security. Assess their effectiveness. (Combining economic theory and public governance).

Task 4. Financial Security under Crisis Conditions

Analyze how financial, economic, or geopolitical crises affect state financial security. Propose mechanisms to minimize negative consequences. (Analytical modeling of crisis scenarios).

Task 5. Assessment of the Level of State Financial Security

Propose a system of indicators for assessing state financial security. Identify which indicators are critical for ensuring long-term financial stability. (Transition from qualitative analysis to quantitative criteria).

Питання, що виносяться на підсумковий контроль

1. Сутність фінансів (підходи до визначення, спільне та відмінне з поняттям гроші).
2. Функції фінансів (основні та додаткові).
3. Фінансова система: сутність, організаційно-інституційна структура, внутрішня будова.
4. Фінансова політика: суб'єкти, складові (стратегія і тактика), види (монетарна, фіскальна), типи (жорстка, помірна, мінімальних обмежень), етапи.
5. Фінансовий механізм: визначення та характеристика основних складових.
6. Бюджет домогосподарства. Доходи та витрати домогосподарств.
7. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин. Сутність і класифікація заощаджень домогосподарств, їх трансформація в інвестиції.
8. Сутність і характеристика суб'єктів господарювання. Їх юридичний статус, форма власності та організаційно-правова форма.
9. Особливості організації фінансів бюджетних установ. Кошторисне фінансування.
10. Особливості організації фінансів державних підприємств (унітарних та корпоративних, комерційних і казенних).
11. Особливості організації фінансів комунальних підприємств (унітарних та корпоративних, комерційних і казенних).
12. Особливості організації фінансів неприбуткових організацій.
13. Особливості організації фінансів господарських товариств (акціонерних, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних і командитних).
14. Особливості організації фінансів унітарних приватних підприємств.
15. Доходи і витрати суб'єкта господарювання. Фінансовий результат.
16. Сутність понять «податок», «збір», «внесок» їх відмінність і подібність
17. Елементи і класифікація податків.
18. Податкова система, система оподаткування, система податків і зборів, система податкових органів (сутність, взаємозв'язок, спільне та відмінне у поняттях).
19. Склад системи податків і зборів України (сутність, види, приклади, характеристика).

20. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
21. Загальна система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.
22. Спрощена система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.
23. Підходи до визначення поняття «бюджет».
24. Функції бюджету та призначення бюджету.
25. Складові бюджету (загальний, спеціальний, резервний фонди).
26. Бюджетна система України: сутність, призначення, роль, склад та рівні.
27. Поняття зведеного бюджету.
28. Доходи державного бюджету України: характеристика основних складових та приклади.
29. Класифікація доходів державного бюджету України.
30. Видатки Державного бюджету України: види класифікацій.
31. Функціональна класифікація видатків державного бюджету України.
32. Економічна класифікація видатків державного бюджету України.
33. Відомча класифікація видатків державного бюджету України.
34. Програмна класифікація видатків державного бюджету України.
35. Програмно-цільовий метод формування бюджетів в Україні.
36. Бюджетний процес і його етапи.
37. Повноваження та відповідальність учасників бюджетного процесу.
38. Казначейська система виконання бюджетів в Україні.
39. Стан бюджету (збалансований та незбалансований).
40. Профіцит бюджету: сутність, причини, наслідки.
41. Дефіцит бюджету: сутність, причини, наслідки, класифікація.
42. Підходи до збалансування бюджету.
43. Секвестр бюджету.
44. Фінансування бюджету: сутність, мета, джерела, операції. Управління ліквідністю бюджету.
45. Покриття бюджетного дефіциту та джерела його фінансування.
46. Державний кредит: сутність, роль та функції, правовий статус.
47. Форми державного кредиту: теорія і практичні приклади (облігації державної позики, казначейські зобов'язання, позики міжнародних фінансових інституцій, фідучіарні позики, еврооблігації).

48. Сутність і класифікація державного боргу, його причини та наслідки.
49. Управління державним боргом: сутність, принципи, завдання.
50. Методи управління державним боргом (*теорія, практичні приклади, порівняння України з іншими країнами*).
51. Боргова стратегія та боргова тактика.
52. Боргова безпека держави та її оцінка.
53. Система місцевих фінансів і її складові.
54. Суб'єкти системи місцевих фінансів і їх повноваження. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.
55. Сутність, роль і функції місцевих фінансів.
56. Місцеві бюджети, їх рівні.
57. Складові місцевих бюджетів (загальний, спеціальний, резервний фонди).
58. Поточний бюджет та бюджет розвитку: сутність, складові, призначення.
59. Доходи місцевих бюджетів.
60. Видатки місцевих бюджетів.
61. Місцевий кредит. Облігації місцевої позики.
62. Бюджетний процес на місцевому рівні.
63. Бюджетний федералізм. Система горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів.
64. Види бюджетних трансфертів.
65. Загальна характеристика державних цільових фондів, їх становлення та розвиток (Пенсійний фонд України та Фонд соціального страхування України).
66. Страхування: сутність, функції, форми, види.
67. Страховий ринок. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.
68. Сутність, мета та обов'язкові атрибути фінансового ринку.
69. Функції фінансового ринку та роль держави у його регулюванні.
70. Сегментація фінансового ринку та характеристика інструментів фінансового ринку.
71. Ринок грошей та ринок капіталу: характеристика, суб'єкти, специфічні товари.
72. Валютний ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари. Валютні біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності.

73. Фондовий ринок: характеристика, суб'єкти, специфічні товари. Фондові біржі: сутність, призначення, особливості створення та діяльності.

74. Фінансові посередники, їх класифікація та функціональне призначення.

75. Суб'єкти фінансового ринку. Професійні учасники фінансового ринку.

76. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту.

77. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові.

78. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.

79. Принципи і функції фінансового менеджменту.

80. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів.

81. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів.

82. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.

83. Міжнародні фінансові інституції.

84. Фінансова безпека: сутність, фактори і види (рівні).

85. Механізм і система забезпечення фінансової безпеки.

86. Особиста фінансова безпека та фінансова безпека домогосподарств.

87. Фінансова безпека суб'єкта господарювання (підприємства, установи, організації).

88. Складові фінансової безпеки держави (податкова, бюджетна, боргова, грошово-кредитна, валютна, інвестиційна; безпека банківської системи, фондового та страхового ринку).

89. Індикатори стану фінансової безпеки країни.

90. Міжнародна фінансова безпека.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі та нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Про Державний бюджет України на відповідний рік : Закон України (щорічно) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main>
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
6. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 № 1533-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
9. Про Пенсійний фонд України : Закон України від 05.07.2019 № 2676-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2676-20#Text>
10. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
11. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
12. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 16.10.2019 № 299-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299-20#Text>

Основна література:

1. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/Finansy.-Stiyka-A.YA.-_2024.pdf
2. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с. https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/51033/1/FinansuPD_4.pdf

3. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси: навч. посібник. – Київ.: ПВНЗ «ІЕЕП», 2019. –388с.<https://icerp.org.ua/wp-content/uploads/lib/finance.pdf>

4. Фінанси : навч. посібник / С. П. Стеценко, В. В. Титок, Н. В. Лишиця [та ін.] ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - Київ : КНУБА, 2024. - 189 с.: іл. -Бібліогр.:с.187-189.<https://repository.knuba.edu.ua/items/26e8f32d-03d3-48ec-8e98-7bba8d2b3702>

Додаткова література:

1. Кушнір Ю. Б. Персональні / сімейні фінанси : навч. посіб. 4 вид., зі змін. та допов. Ужгород : Сабов А. М., 2018. 119 с.

2. Фінанси : навчальний посібник [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с. Режим доступу:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19579>

3. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. д. е. н., проф., акад. АЕН України Л. В. Лисяк. – Дніпро: ТОВ “Акцент ПП”, 2017. – 298 с. Режим доступу: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/1970/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8_%D0%9B%D0%B8%D1%81%D1%8F%D0%BA.pdf

4. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с. Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7066/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.pdf>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Асоціації страхувальників України. URL: <http://www.insurhelp.org.ua>.

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

6. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондово-го ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>

8. Офіційний сайт Податкової України. URL: <https://tax.gov.ua/>

Світлана Миколаївна Лушко

Методична серія
Випуск № 477

Заснована в 2016 році

ФІНАНСИ

Методичні вказівки

До практичних занять та самостійної роботи для студентів
спеціальностей

- D1 Облік і оподаткування / 071 «Облік і оподаткування»;
- D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок / 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»;
- D3 Менеджмент / 073 «Менеджмент»;
- C1 Економіка та міжнародні економічні відносини /
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерна верстка В. Шевченко.

Друк С. Волинець. Фальцювальнопалітурні роботи О. Мішалкіна.

Підп. до друку 05.03.2026.

Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк різнограф.

Ум. друк. арк. 8,83. Обл.-вид. арк. 5,76.

Тираж 10 пр. Зам. № 7194.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.

54003 м. Миколаїв, вул. 68 Десантиків, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №6124 від 05.04.2018